

Magasinet SKOG

God jul,
med eller uten snø, og et
riktig godt nytt år!

LINJERYDDING

Mer å gjøre i et tøffere
klima. S 62

TØMMERHENDER

TØMMERVINSJ

Redskap for genrasjoner.
S 72

JOHN DEERE

Møt H-serien - Din nye standard for ytelse og produktivitet

Med en høyttelsesmotor, kraftige kraner og forbedret hydraulisk kraft leverer disse maskinene uovertruffen produktivitet og drivstoffeffektivitet. Active Frame Lock gir stabilitet og et større arbeidsområde, mens 220-graders hytterotasjon gir fleksibilitet og oversikt.

Velkommen til et nytt prestasjonsnivå.

UTGIVER

Norges
Skogeierforbund

i samarbeid med ALLSKOG, AT Skog,
Glommen Mjøsen Skog og Viken Skog

ADRESSEENDRING

magasinet.skog@art-as.no

REDAKTØR

Roar Ree Kirkevold,
roar.ree.kirkevold@skog.no
Telefon: 908 27 397

JOURNALIST:

Marius Lippestad,
marius.lippestad@skog.no
Telefon: 478 45 705

KORREKTUR

Björg Elise Persson

MAGASINDESIGN:

creative-typer.no, post@creative-typer.no

REDAKSJONSRÅD

Erik Fløan, ALLSKOG; Stine B. Solbakken,
AT Skog; Guro Beck, Glommen Mjøsen Skog;
Bjørn Hugo Pettersen, Viken Skog og Ellen
Alfsen, Norges Skogeierforbund.

ANNONSER

A2 Media as, Ronny Grenberg,
Tlf. +47 90 76 39 84 ronny@a2media.no

POSTADRESSE

Magasinet Skog
Norges Skogeierforbund
Postboks 1438 Vika, 0115 Oslo

Epost: redaksjonen@skog.no
Nettside: www.skog.no

ABONNEMENT

Kr 595 for 8 numre (ikke-medlemmer)
Bestilling av abonnement og alle former for
abonnementspørsmål:
magasinet.skog@art-as.no
eller telefon: 400 01 094

ISSN 1892-9990

Opplag: 31.835

Godkjent lesertall per 2025: 79 000.

Prepress og trykk: Ålgård Offset AS

Bruk av artikler, bilder og annonser er ikke tillatt
uten etter avtale. Magasinet Skog forbeholder
seg retten til å lagre og utgi stoff/annonser
elektronisk.

FORSIDEFOTO:

Øivind Grefslis viser frem tømmerhengeren har
brukt i jobben. Han gir gode tips og triks til
deg som vurderer å kjøpe henger.
Foto: Marius Lippestad.

Fagpressen

INNHold

Skogeierforbundet mener	05
Rotrâte	22
Naturens julekuler	28
25 000 individer	34
Tyngre transport	36
Utvikling i tømmermarkedet	40
Fyrer med ved	58
Tømmermarkedet	80
Skogquiz og kryssord	84
Mat fra skogen	86
Tall fra skogen	88
Bygg i tre	92

30

46

En juletanke

Verden, og Norge, har blitt et tøffere sted
å leve i. Fra krig, storm og barnekrimina-
litet til bilprodusenten som tjener ti tusen
milliarder kroner de neste ti årene.

«Vi har alt, men det er også alt vi har»,
har Ole Paus sagt. Sitatet skal være brukt i
nyttårstalen til to statsministre. Så godt
traff de få og enkle ordene.

En skogeier vi intervjuet om noe helt
annet, fortalte oss at han hver førjul tok én
tusenerliter med tørr ved og ga bort til noen
som ikke var sikre på om de hadde varme
nok i jula. Han plasserte veden utenfor der
de bor og dro igjen uten å si noe. Det var
utenkelig for ham at vi skrev om dette.
Slike frø skulle få spire uten egeninteresse.

Med dette i bakhodet, har vi blitt mer
bevisste på alt skogeierne og skogfolket
gjør for andre. Rydde en tursti, spare en
traktorvei, sette igjen en treklynge eller
spare et seljetre til insekter og fugler neste
vår. Hver dag fortelles det om hvorfor trær
bør hogges, at det kommer ny skog
opp igjen og at skogbruket virkelig tar
miljøkravene på alvor. Skogen er jo
svaret både på grønne, fornybare
ressurser, biologisk mangfold og for

noe av nærmiljøets mentale helse. Store
og krevende oppgaver.

Du skal være stolt av at du eier en skog.
Med oppdatert kunnskap, erfaring og
tanker framover, har du grunn til å glede
deg over både tømmer salg, planting og
ikke minst arbeid med å stelle ungskogen
slik at du, eller noen etter deg, kan høste i
det virkelig lange perspektivet.

Skogbruk må alltid være lønnsomt, og
du må beholde råderetten over
eiendommen din.

Så kan du planlegge 2026 og kanskje
tenke på om det er noen i ditt nærmiljø
som kunne behøvd litt god kortreist
juleved eller en brøytet utkørsel.

Vi ønsker alle våre lesere en god og
fredelig jul og et riktig godt nytt år.

Roar Ree Kirkevold
Redaktør, Magasinet Skog

ALT I SMØREMIDLER til anlegg, skog og landbruk!

- Vi leverer over hele Norge.
- Gunstige priser.
- Vi har også originaloljene for New Holland og CASE (IH) anleggs- og landbruksmaskiner.
- Biologisk nedbrytbare sagkjedeoljer.
- Biologisk nedbrytbare hydraulikkoljer, både syntetiske og vegetabiliske.

NEW HOLLAND
AMBRA
SMØREOLJER

CASE
AKCELA
SMØREOLJER

PETRONAS

KB
Kvalitet siden 1884

Keddell & Bommen AS

Tlf.: 22 06 15 30 / E-post: olje@keddell.no

Ikea kjøper skog for 8,4 milliarder

Ingka Investments, investeringsarmen til Ingka Group – verdens største Ikea-forhandler – gjør sitt største skogkjøp noensinne. Selskapet kjøper 153.000 hektar land i Latvia og Estland fra den svenske skogeierforeningen Södra, skriver Finansavisen.

Nesten 90 prosent av arealet består av skog, og prislappen er 720 millioner euro, tilsvarende rundt 8,4 milliarder kroner. Kjøpet krever godkjenning fra myndighetene i Latvia og Estland.

– Investering i skog er et generasjonsløp. Vi ønsker å bidra til lokale økonomier og sikre sunne skoger for fremtidige generasjoner, sier Peter van der Poel, sjef for Ingka Investments.

Fra før eier Ingka Investments 331.000 hektar skog i syv land. Selskapet har plantet 14 millioner trær og forvalter 22 prosent av skogene med særskilt vekt på naturmangfold og bevaring.

Tidligere i år avsatte Ingka 16.000 hektar av sine latviske eiendommer til et forskningsprosjekt med European Forest Institute for å teste naturbaserte skogbruksmetoder.

– Ansvarlig skogforvaltning gir både miljømessig og økonomisk gevinst. Vårt mål er at disse ressursene skal forbli skog for alltid, sier Van der Poel.

Södra-sjef Lotta Lyrå sier at salget lar kooperativet fokusere mer på verdiskaping i svenske skoger, skriver Finansavisen.

Si JA til Norges grønneste spareavtale

Foto: Veslemøy Vraasgård

Heidi Hemstad

Heidi Hemstad
Styreleder
Norges Skogeierforbund

Alle bankene sier det samme: Start sparingen tidlig – da vokser avkastningen.

Slik er det også med skogen. Planter vi nå, vinner barna våre.

Venter vi, taper de – på klima, natur og alle de lønnsomme jobbene vi trenger.

Hver vekstsesong vi lar gå, mister vi for alltid. Derfor er det skuffende at regjeringen vil sende milliarder av skattekroner ut av landet, i stedet for å sette i gang tiltak her hjemme. Statsbudsjettet som nå er lagt frem, må svare på følgende spørsmål: Vil ikke Norge investere i det grønne gullet nå? Skal vi

Alle vet hva som skal skje denne sesongen, neste, og året etter.

Skogplanting som klimatiltak er utredet og testet, og myndighetene har konkludert: Vi kan trygt plante 1 million dekar her i Norge over 20 år. Det vil si 50.000 dekar i året når vi holder oss til riktige arealer og med tydelige naturkrav. Det er omtrent like mye som bygges ned av skog hvert år. Det er det minste vi bør plante slik at skogarealet holdes oppe.

For klimaets del bør vi øke.

Hvor skal vi plante?

Jo, på gjengroingsarealer, ikke på matjord. Med treslag og skjøtsel som tåler klimaet som kommer.

Det virker.

Et pilotprosjekt viser at planting på slike arealer kan gi opptil tre ganger høyere karbonopptak gjennom sitt livsløp, enn om arealet gror igjen av seg selv.

Samtidig bygger vi råstoff til grønn industri. Treet gjør jobben to ganger: Først i skogen, så i bygg og boliger der det erstatter stål og betong.

Det står ikke på oss skogeiere. Vi foryrer etter hogst, planter, skjøtter og tynner, og driver sertifisert skogbruk med kantsoner, livsløpstrær og nøkkelbiotoper. Det som mangler, er en klar bestilling i statsbudsjettet og et løp som ikke stanser på grunn av årlig jojo-politikk og papirmøller.

Vi trenger ikke flere slagord.

Tre grep er nok:

Mål: Planting av 50.000 dekar ny skog. Det tilsvarer hele Tønsberg kommune.

Midler: En enkel, flerårig ordning for planting på gjengroingsarealer. Med

*Norske skogeiere
ber ikke om et mirakel. Vi ber
om at staten sier JA, og trykker
«kjøp» på Norges grønneste
spareavtale, nå!»*

virkelig sette vår lit til at andre tar klima-
jobben for oss?

Danmark viser en bedre vei. De har valgt en ambisiøs, langsiktig oppskrift vi kan tilpasse norske forhold.

Planen deres er å plante hele 2,5 millioner dekar ny skog over cirka 20 år – det vil i praksis si nesten seks prosent av det danske landarealet.

Den danske stat sørger for forutsigbare midler.

Kommunene planlegger. Grunneierne leverer.

naturhensyn i front og i samarbeid med næringen.

Motvekt: Bygges skog ned, erstattes like mye skog et annet sted.

Et land som er stolt av oljefondet sitt, forstår hva langsiktig sparing betyr. Fondet ble stort fordi vi begynte tidlig.

Skogen fungerer etter samme logikk: Plant i dag – høst klimanytte og verdier i morgen.

Politikere må ofte velge mellom det populære og det riktige. Dette er et sjeldent tilfelle der de to er det samme.

Folk skjønner at et tre som plantes i dag, er klimakutt i morgen.

De skjønner også at klimakroner brukt i Norge gir arbeidsplasser, skatteinntekter og beredskap i tillegg til karbonopptak.

Det er vanskelig å forklare at vi heller skal kjøpe klimavoter i utlandet når vi kan få mer effekt ved å sette planter i norsk jord.

Norske skogeiere ber ikke om et mirakel. Vi ber om at staten sier JA, og trykker «kjøp» på Norges grønneste spareavtale, nå!

Dropper vi noen runder med omkamper og velger spaden i jorda i stedet, vinner alle: Klimaet, naturen, barna våre og lokalsamfunnene som bygger landet i tre.

Skogeierne står klare. Vekstsesongen går. Plant først. Kjøp klimavoter siden. S

HONDA

VINTERKLAR ATV

FÅ MED UTSTYR VERDT OVER

18.000,-

VED KJØP AV EN NY HONDA TRX

UTSTYRSPAKKE:
KOMPLETT BRØYTESKJÆR
KURV MED MOTORSAGFESTE
FRONTKURV I STÅL

FINN NÆRMESTE FORHANDLER PÅ HONDAATV.NO

IMPORTØR OG DISTRIBUTØR
KELLOX

UTSTYR PÅ AVBILDET MODELL KAN AVVIKE FRA KAMPANJETILBUDET. FRAKT OG MONTERING TILKOMMER. KAMPANJEN VARER TIL 31.12.2025.

MED TØMMERHENDER PÅ TRAKTOR'N

Det kan være mange ting å tenke på når man skal kjøpe tømmerhenger. Magasinet Skog tok med seg en importør, en forhandler og en kunde ut i skogen for å se nærmere på hvilke valg som ble gjort da tømmerhengeren skulle skaffes.

TEKST OG FOTO: ROAR REE KIRKEVOLD

Øivind Grefslis handlet Palms-hengeren av selger Hallvard Brevig i Harald Grønvold AS. I dag er de sammen med importør Carl H. Hektner fra HCP Ringen i en skog i Nordre Follo kommune. Grefslis, som jobber i kommuneskogen, forteller at han siden juli har kjørt mellom 80 og 100 lass.

– Det var mange ting vi så på da vi skulle ha ny henger. Det første var hvordan hengeren er bygd. Jeg mener at jo rundere ting er, jo sterkere er de mot vridninger og belastninger. Tømmerhengere er jo av og på, bøy og strekk hele tiden. Den vi hadde før var bygget av rektangulære rør. Da hengeren var fire-fem år måtte jeg begynne å sveise på den. Derfor ville jeg ha en henger med U-profil. Jeg vet jo ikke hvordan dette blir om ti år, men fysikken tilsier at den skal ha bedre sjanse for å klare seg.

– En tømmerhenger er litt som et sugerør – når det bøyes mange nok ganger, knekker det. Femten tonn ene veien, to tonn andre veien, og så tilbake til femten. Molekylene i jernet får jobbet hele tiden, sier Grefslis.

STOR KRAN

Valget falt på en Palms-henger, men det var ikke bare hvordan hengeren er formet som var viktig.

– Denne hengeren har knekk på draget. Det synes jeg er helt nydelig. Det gjør at jeg enkelt kan svinge unna stubber når jeg kjører i skogen. Jeg har kjøpt med vinsj på kрана fordi det er så fint å plukke med seg vindfall. Da setter jeg kрана i bakken, og så står vogna støtt når jeg drar ut vindfall.

– Jeg ville ha slangene på kрана dekket. For å få til det gikk vi opp en kranstørrelse med dobbel utskyt. Da fikk jeg alt av slanger og hydraulikk inne i kрана slik at det ikke setter seg fast i kvist og kvast og blir ødelagt. Kрана kan strekke seg 8,5 meter ut på hver side. Det er cirka halvannen meter lenger enn den forrige, og det merker jeg stor forskjell på altså. Jeg blir stadig overrasket over hvor mye mer jeg får tak i. Alle slangebruddene jeg hadde på den gamle hengeren foregikk i klosystemet og utskytet. Det slipper jeg nå, forklarer han.

Hengeren Øivind bruker tar 10 kubikk, 15 tonn totalt.

– Jeg kan bredde stakene. Da får jeg med meg mer på lasset. Jeg ser at fibrene i bakken tåler godt første og andre turen med henger, men på tredje og fjerde er det oftere at hengeren går gjennom, forklarer han.

– På denne hengeren har de gått for større hjul. Jo større hjul, jo lettere ruller hengeren. Det gir mindre skader på marka. Hjula på vogna er dimensjonert med 550x22,5 som er lastebildimensjoner, forklarer forhandler Hallvard.

NAVDRIFT

En annen ting som var viktig for Øivind var navdrift.

– Det sitter en oljemotor her, sier han og peker ved bakhjulet.

– Den styrer jeg trinnløst inne fra førerhuset. Hvis traktoren begynner å spinne, gjør jeg et par knappetrykk som gir beskjed til bakhjula om at de må begynne å dra. Da hjelper hengeren med å skyve. Den gamle hengeren jeg brukte

hadde Robson-drift. Da sitter det et tannhjul mellom hjula som drar hengeren av gårde, men da fikk jeg ikke brukt belter og kjettinger. Det gjorde at det var lett for hengeren å velte, særlig på vinteren med kram snø, forklarer Grefslis.

MER ENN BARE HENGER

Carl fra HCP Ringen løfter fram viktigheten av mer enn bare produktet.

– Når du kjøper nytt utstyr, uavhengig av merke, mener jeg at femti prosent av det du betaler for er den fysiske gjenstanden. De resterende femti er organisasjonen bak – altså de som bistår med service, reparasjoner og den type ting, sier Hektner.

Øivind nikker enig. Han forteller om hva han bruker tømmerhengeren til.

– Etter Amy har jeg hentet en del vindfall. Vi bruker hengeren til større drifter med tynning. Det er en del institusjoner i kommunen som driver med vedproduksjon. Alt vi ikke får levert av virke kjører jeg til dem. Jeg tror du kan oppsummere med at hengeren blir brukt til stort sett alt som ramler i bakken av trær, smiler han.

ELDRE TRAKTOR

I Nordre Follo kommune bor det mye folk. Ofte jobber Øivind i områder der folk ferdes.

– Jeg har montert noen ekstra speil inne i traktoren. Jeg hadde en ekkel opplevelse der jeg hadde fylt hengeren med stokker. Plutselig sto ei dame med barnevogn inntil bakhjulet på traktoren. Selv om det står at man skal holde tjue meters avstand, er det viktig å følge med. Jeg har også montert strobelys over hele traktoren slik at jeg skal være mest mulig synlig.

Det er ikke alltid man kan få i pose og sekk. Øivind skulle gjerne også hatt en ny traktor, men må klare seg med den elleve år gamle Valtraen enn så lenge.

– Jeg var spent på hvordan det ville gå med en litt eldre traktor og en splitter ny henger med tanke på hydraulikken. Der har jeg blitt veldig positivt overraska. Det har gått veldig bra. Kрана styrer jeg med radiostyring. Da kan jeg stå hvor som helst og styre fjernkontrollen, og så slipper jeg å ha slanger inn i traktoren, forteller Øivind Grefslis. 📞

MIDTEN: Hallvard Brevig i Harald Grønvold AS, Carl H. Hektner fra HCP Ringen og Øivind Grefslis.

NORGESBOM

AUTOMATISK BOMLØSNING

Powered by YouPark AS

SNART 600 ANLEGG

ER DU DEN NESTE?

Med snart 600 anlegg fordelt på kunder over hele Norge, har vi opparbeidet oss lang erfaring og en solid forståelse for hva som kreves i norske omgivelser og veiforhold.

Vår egenutviklede teknologi kombinerer funksjonalitet og fleksibilitet, tilpasset de utfordringene våre kunder møter hver dag.

Ønsker du en bom-leverandør som tilbyr brukervennlige og effektive løsninger? Ta kontakt med oss, og la oss sammen finne ut hvordan vi kan skape verdi for deres veglag.

Funksjoner med NorgesBom

- VIPPS eller betalingskort
- VIPPS logg-inn
- Betalingslink og automatisk trekk
- Differensierte takster
- Håndtering av utenlandsk trafikk
- Kundetilpassede abonnement
- Klippekort
- Forhåndsbetalt klipp
- Fakturering

🏆 **Snart 600 anlegg i hele landet**

🚗 **Over 2 000 000 unike kjøretøy har passert**

⬆️ **Over 20 millioner passeringer i året**

📄 **Over 75 000 aktive abonnement**

👤 **Over 305 000 brukere**

✉️ salg@finter.no

☎️ 47 700 700

🌐 norgesbom.no

Ny administrerende direktør i Hasås AS

Styret i Hasås AS har ansatt Petter Gram (51) fra Sandefjord som ny administrerende direktør, melder de i en pressemelding. Hasås AS er en ledende aktør i trelast og byggevarer i sterk utvikling og vekst. Selskapet består av sagbruk og høvleri og er en viktig del av AT Skog konsernets industrielle utvikling for videreforedling av tømmer og trelast.

Petter Gram har lang erfaring fra ledelse, strategi og drift i norsk byggevare- og industrivirksomhet. Han kommer fra stillingen som direktør i Optimera, med totalansvar for Optimera Proff og byggevarekjeden Montér. Optimera Proff & Montér består i dag av mer enn 120 anlegg nasjonalt med om lag 1600 medarbeidere.

– Jeg ser frem til å bli en del av Hasås og bygge videre på den solide posisjonen selskapet har i markedet. Hasås har sterke tradisjoner, kompetente medarbeidere og et tydelig verdigrunnlag. Sammen med AT Skog ønsker jeg å bidra til bærekraftig vekst, innovasjon og fortsatt verdiskaping i norsk treindustri, sier Petter Gram.

– Vi er svært glade for å få Petter Gram med på laget. Han har solid ledererfaring, bred bransjeforståelse og dokumenterte resultater fra komplekse organisasjoner. Han får en viktig og sentral rolle i selskapets og konsernets industrielle utvikling, og i relasjonsbyggingen mot kunder og samarbeidspartnere internt og eksternt for å sikre videre vekst og utvikling, sier styreleder i Hasås, Anders R. Øynes.

30-50 dager lenger vekstsesong

Vekstsesongen kan bli opptil 50 dager lenger innen år 2100, viser ny rapport fra Norsk klimaservicesenter, skriver Nationen. I slutten av oktober presseterte Norsk klimaservicesenter på oppdrag fra Miljødirektoratet en rapport om hvordan klimaet i Norge vil endre seg fram mot 2100. Ved høye utslipp, altså den veien vi går i dag, vil temperaturen øke 3,4 grader, mens det vil bli elleve prosent mer nedbør og ti prosent mer erosjon. Vekstsesongen er forventet å bli mellom 30 og 50 dager lenger, skriver Nationen.

Forslag om endringer i avskogningsforordningen

EU-kommisjonen har nylig foreslått endringer i avskogingsforordningen. Endringene innebærer forenklinger for mikro- og småvirksomheter, samt enklere prosedyrer for nedstrømsvirksomheter og -forhandlere. Kommisjonen foreslår også at forordningen trer i kraft 30. desember 2025, som planlagt, men at kravene ikke håndheves før tidligst 30. juni 2026, melder regjeringen i en pressemelding.

De foreslåtte forenklingene for mikro- og småvirksomheter innebærer at disse kan nøye seg med å foreta en forenklet aktsomhetsvurdering. Plikten til å innhente informasjon vil omfatte færre opplysninger enn det som nå kreves etter forordningen. Det er også tilstrekkelig at dette gjøres én gang.

Forslaget inneholder også enklere regler for nedstrømsvirksomheter og -forhandlere. En nedstrømsvirksomhet er en virksomhet som skal omsette eller eksportere et produkt som allerede er dekket av en aktsomhetsvurdering eller forenklet vurdering.

Tidsplan for iverksetting og håndheving:

- **Store virksomheter og forhandlere:** Forordningen gjelder fra 30. desember 2025, men kravene håndheves først fra 30. juni 2026.
 - **Mikro- og småvirksomheter:** Forordningen gjelder fra 30. desember 2026, og kravene håndheves fra samme dato. Myndighetenes plikt til å kontrollere etterlevelse følger samme tidsplan.
- Forslaget må forhandles med Europaparlamentet og Rådet før det eventuelt kan vedtas, opplyser Regjeringen.

1 milliard til kulturlandskap

Jordbrukslandskapet og beitemarker er en viktig del av kulturlandskapet i Norge. For at kulturlandskapet skal opprettholdes finnes det flere tilskuddsordninger rettet mot bøndene.

I kulturlandskapet inngår både åker, slåttemark, beitemark og lyngheier. Gårder, seterbruk, innmark og utmark har store kulturhistoriske og biologiske verdier.

Over én milliard

Ifølge tallene fra SSB fikk bøndene til sammen omkring 1 091,9 millioner kroner i 2024 i tilskudd for å opprettholde kulturlandskapet. Midlene er fordelt på ulike tiltak, skriver Nationen og henviser til SSB, videre skriver de:

Tallene fra SSB viser også at det er innen temaet biologisk mangfold at økningen av tilskudd har vært størst over tid. I 2020 ble det gitt 51,9 millioner til slike tiltak, mens det i 2024 ble gitt 112,2 millioner kroner. Å øke eller bevare det biologiske mangfoldet handler om forvalte slåttemark og slåttemyr. Dessuten skjøtsel og beite av kystlynghei og skjøtsel av styvingstre (til dyrefôr), truede naturtyper og biologisk verdifulle areal, soner for pollinerende insekt og i tillegg en post for annet.

Det er soner for pollinerende insekter hvor tilskuddet har økt fra 0 i 2014 til 24, 7 millioner i 2024.

Nedgang i norske klimagassutslipp

Utslipp av klimagasser i Norge var på 44,6 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2024. Det er en nedgang på nærmere 13 prosent fra 1990, skriver SSB i en pressemelding tirsdag.

– Nedgangen siden 1990 skyldes i hovedsak mer utslippsreduserende teknologi i industrien, elektrifisering innen olje- og gassproduksjon, biodrivstoff og innfasing av elbiler, sier seniorrådgiver Trude Melby Bothner i pressemeldingen.

Klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen (Ap) synes det er positivt at Norge kutter utslippene.

– Nedgangen i utslippene viser at tiltakene vi har satt i verk virker, og at vi er på vei i riktig retning, sier Eriksen i en uttalelse til NRK.

FOSSEN AS
TOTALLEVERANDØR AV OLJE OG FILTER

Ta servicen selv - spar penger!

- » Vi tilbyr alt av olje og filter til gode nettopriser
- » Behjelpelig med tekniske spørsmål og produktvalg
- » Leverer i hele landet
- » Gunstige betingelser på frakt
- » Fraktfritt over gitte volum

Castrol Eni NORTH SEA Donaldson

47 96 47 03 / 47 96 47 92
post@fosen-as.no | www.fosen-as.no

Brenner du inne med en god idé?

Søk Skogbrukets verdiskapingsfond **innen 1. feb.**

Se hjemmesiden vår for søknadskriterier og mer informasjon: www.verdiskapingsfondet.no

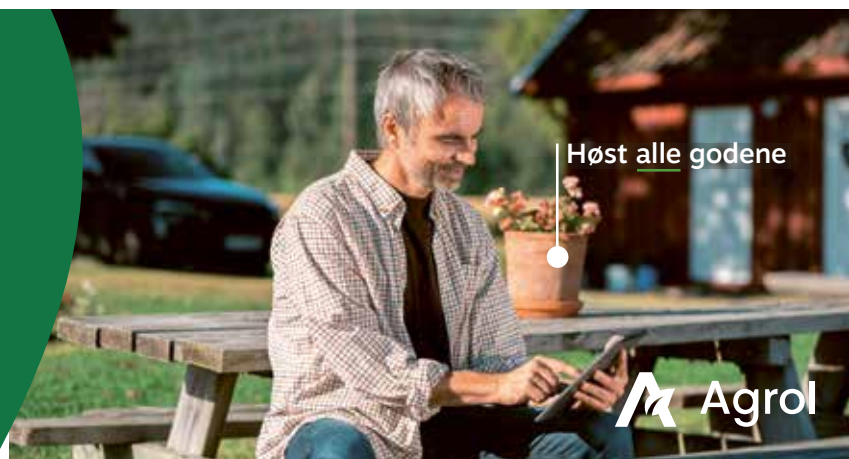
E-post: kontakt@verdiskapingsfondet.no

Skogbrukets verdiskapingsfond

Bruk fordelene som allerede er forhandlet for deg

Bil, drivstoff, strøm, byggevarer, mobil – over 50 avtaler samlet på ett sted. Reelle besparelser. Klare til bruk.

Registrer deg eller logg inn på agrol.no

Høst alle godene

Agrol

Hva mener du som jeger om termiske hjelpemidler?

Termiske kikkerter, spottere og kikkertsikter er inne i varmen hos stadig flere jegere, skriver Hjortevilt.no. Nå vil forskerne vite hva du som jeger mener.

BASERT PÅ EN ARTIKKEL AV: JØRN J. FREMSTAD/NINA

Salget av termiske hjelpemidler til jakt har skutt i været de siste årene, selv om det juridiske rundt bruken fremdeles ikke er helt fastlagt. Spesielt hos hjortejegere er utstyret populært. Det skyldes trolig at mange hjorter felles på innmark i skumringen, eller på natta.

Termiske hjelpemidler registrerer varmestrålingen fra dyret, og omdanner den til et bilde eller et signal. Å bruke slike hjelpemidler gjør at krevende lysforhold begrenser denne jaktformen i mindre grad enn før. Utstyret kan også gjøre det enklere å finne vilt i terrenget på dagtid.

HVORDAN PÅVIRKES JAKTA?

NINA-forskerne Oddgeir Andersen, Vebjørn Veiberg og Atle Myrseth ønsker jegerens syn på hvordan termiske hjelpemidler påvirker måten det jaktes på, jegerens effektivitet og antallet observerte dyr. De vil også ha innspill om hvilke fordeler, utfordringer og eventuelle betenkeligheter jegerne ser ved bruk av slikt utstyr. Jegere over hele landet inviteres til å delta i spørreundersøkelsen.

– Vi forventer at jegere som bruker termiske hjelpemidler observerer og feller flere dyr enn de ellers ville gjort. Samtidig har slikt utstyr klare begrensninger i den praktiske bruken under jakt. Bildet er gjerne grovkornet. På lengre avstander kan det for eksempel være umulig å fastslå om det du ser er et dyr eller ikke, sier prosjektleder Oddgeir Andersen til

I en ny spørreundersøkelse vil NINA-forskere ha svar på hvordan termiske hjelpemidler påvirker jakta. Foto: Brage Bremseth Hansen/NINA.

Hjortevilt.no. Til Magasinet Skog legger seniorforsker Andersen til at trolig brukes termiske hjelpemidler også ved småviltjakt på for eksempel rev. Nå vil forskerne altså vite i hvilken grad dette utstyret er tatt i bruk eller ikke, og hva dette får å si for bestandsvurderingene.

KAN VI STOLE PÅ OBSERVASJONENE?

Jegerne registrerer både observasjoner av dyr og tidsbruk når de jakter elg og hjort. Det gjøres i sett- og skutt-appen, eller i Hjorteviltregisteret (søk «sett og skutt» på Landbruksdirektoratet.no). Denne informasjonen er et viktig hjelpemiddel for forvaltere og forskere når de følger med på hvordan bestandene endrer seg.

I mange hjortekommuner har den økte bruken av termiske hjelpemidler skapt bekymring for om endringene i sett hjort-indeksene fortsatt er til å stole på. Forskerne vil samle informasjon for å

kunne si om det er grunn til å være bekymret.

– Vi håper at mange jegere ønsker å delta i undersøkelsen, enten de selv har brukt termiske hjelpemidler eller ikke. Svarene vil gi oss svært nyttig informasjon om hvordan termiske hjelpemidler påvirker måten de jakter på. Det er også viktig å få jegerens vurdering av hvordan disse hjelpemidlene påvirker observasjonene som samles inn til Hjorteviltregisteret, sier Andersen.

TAR IKKE STILLING TIL BRUKEN

Prosjektet er finansiert av Vestland fylkeskommune, og spørreundersøkelsen er primært rettet mot hjortejegere. Samtidig er det interessant for forskerne å innhente erfaringer og synspunkter også fra jegere som jakter i andre landsdeler og på andre viltarter.

– Vi understreker at dette prosjektet ikke har til hensikt å samle argumenter for eller imot bruk av termiske hjelpemidler. Vi ønsker å høre jegerens erfaringer, og håper de er villige til å dele dem med oss, sier Andersen.

Ønsker du å bli med på spørreundersøkelsen og dele dine tanker og erfaringer?

Skann gjerne QR-koden. ☎

Kilde: Artikkelen er basert på Jørn J. Fremstads artikkel i Hjortevilt.no.

AASE LANDBRUK AS

Aase Landbruk er importør og leverandør av en rekke kjente merkevarer. Vi har fokus på kvalitet og effektivisering for kunden - i tillegg til fornuftige priser og god service.

Med fire avdelinger spredt nasjonalt - kan vi levere utstyr til deg uansett hvor i landet du befinner deg.

Ta kontakt for veiledning og tilbud!

+ 47 468 15 128

post@aase-landbruk.as

www.aaselandbruk.no

Aase Landbruk a.s

Malwa – bygget på erfaring, utviklet for fremtiden

Malwa har på kort tid gått fra å være en utfordrer til å bli en ledende aktør innen skogsmaskiner. Med 560-serien har entreprenører og skogeiere fått kompakte og smidige maskiner som leverer høy produktivitet og minimal påvirkning på terrenget. Nå utvides sortimentet med Malwa 980 – en større maskin utviklet i tett dialog med førere og kunder, som kombinerer kraft og kapasitet med den samme smidigheten og skånsomheten som kjennetegner 560-serien.

Malwa 560C Kombi

Malwa 560H

Malwa 980

Malwa 560F

Rådgivning og salg – vi hjelper deg å velge riktig

Nettside: saetrebruk.no Tlf: +47 948 73 993 mail: post@saetrebruk.no

SÆTRE BRUK AS

Der fremtiden vokser

*Skogen er mer enn trær. Den er hjem for liv,
kilde til råstoff og nøkkel til en grønnere fremtid.
I en tid der verden søker bærekraftige løsninger, vokser svaret
stille rundt oss i naturens egne molekyler.*

*Dette er historien om hvordan
skogen møter vitenskapen og
blir til fremtid.*

Lukk øynene et øyeblikk, og se for deg at du står midt i en frodig skog et sted i Norge. Sollyset bryter frem mellom trærne. Hør lydene: Fuglesang, vind i trekronene, kanskje et ekko av en hakkespett, et ekorn som klorer seg fast i stammen på vei opp. Kjenn lukten av skogbunn, gran og regn på mose. Når livet går fort, går skogen sakte. Når tankene stormer, står trærne stille.

Ved første øyekast – bare skog og trær. Men ser du nærmere, ser du et hjem for tusenvis av arter. Et samspill av liv, lyd og lys. Et karbonlager. Et levende laboratorium. Et råstofflager. Et håp. For skogen er ikke bare natur – den er teknologi, biokjemi og fremtid. Noen ser ikke skogen for bare trær – vi ser så mye mer.

Skogen er fornybar, og vokser i stillhet mens vi sover. Et tre er naturens ingeniørkunst.

Bestanddelene i tømmerstokken er livsviktige: Fiber, lignin og sukker. Tre ord – tusen muligheter. Fibret – naturens byggmester som danner cellene og frakter vann og næring fra rot til topp. Ligninet – naturens eget lim, som binder fibre sammen, gir styrke og beskytter mot sopp og bakterier. Sukkeret – en energikilde for vekst og en byggestein for cellulose. Noen ser bare skog og trær. Vi ser et fornybart råstoff – en kilde til grønne produkter som kan erstatte det sorte karbonet fra oljen.

Borregaard, og de bærekraftig drevne skogene vi høster fra, er en del av en større sirkel. I skogindustrien lærer vi av naturen selv: Ingenting går til spille. En perfekt sirkulasjon – akkurat som i økosystemet. Når et tre høstes i Norge, brukes hele råvaren. Avfall fra én industri, blir til råstoff for en annen. Den mest verdifulle delen blir til byggematerialer. Sterke, varige produkter som lagrer karbon i tiår. Restene – flis, topper og bunner – blir til bærekraftige produkter verden trenger. Det er dette som er ekte sirkularitet. Mens treet vokser, trekker det til seg og lagrer karbon fra atmosfæren. Når det nærmer seg utvokst, tar det opp mindre, og er klart til å høstes for å bli biomasse til nye bærekraftige produkter som kan erstatte fossile alternativer. Skogen vokser, binder karbon, blir til produkter – og gir grunnlag for ny vekst. Alt henger sammen. Fra fotosyntese til fiber. Fra skog til samfunn.

Noen ser bare skog og trær... Vi ser hundrevis av bærekraftige produkter som kan erstatte den sorte oljen i alt vi omgir oss med i hverdagen. Når vi utnytter hele treet, får vi mer enn planker og papir. Vi får byggematerialer som lagrer karbon. Vi får ingredienser til mat, dyrefôr og jordbrukskjemikalier. Vi får aroma til parfyme, fyllstoff til medisiner og materialer til betong, flislim og maling. Vi får råstoff til kosmetikk, rengjøringsmidler og drivstoff. Bærekraftige produkter som verden trenger.

Alt dette – fra et tre.

Vi skal bygge fremtiden med naturens egne molekyler. Når skogen møter vitenskapen, blir resultatet en grønnere fremtid. For vi kan bruke skogen – uten å ødelegge den. Vi kan høste, og plante tilbake. Vi kan høste, og la stå. Vi kan bygge fremtid, og samtidig bevare.

For naturen betyr det respekt. For Norge betyr det arbeidsplasser, eksport og teknologiutvikling. For verden betyr det lavere utslipp og en mer sirkulær økonomi.

Det høres nesten for enkelt ut, ikke sant? At løsningen på mange av verdens utfordringer – befolkningsvekst, klimaendringer og ressursmangel – faktisk vokser stille rundt oss. Det grønne karbonet i skogen. Det blå karbonet fra havets planter. Men det er nettopp det som er så fint: Fremtidens materialer vokser på trær, de spirer i skoger – og finnes i plantene som vokser på havets dyp. Naturen gir oss alt vi trenger, hvis vi bare evner å se, å forstå, å høste, og å bruke det på en bærekraftig måte.

Neste gang du går i skogen, se etter mer enn trær. Kanskje ser du løsningen på mange av verdens utfordringer. Kanskje ser du ikke bare skogen – men alt den er... ...og alt den kan bli.

Denne vakre teksten om skogen er skrevet og framført av informasjonsdirektør Tone Horvei Bredal hos Borregaard på Det norske Skogselskaps temakveld om skog og psykisk helse. På vår oppfordring har hun tilrettelagt teksten for juleutgaven til Magasinet Skog. Illustrasjonsfoto: Roar Ree Kirkevold.

EN HEL KVELD MED HEL VED

Anne Lindmo har blitt en skog- og naturelsker. Nils Kristen Sandtrøen er mat- og landbruksminister, men blir omtalt som skogminister.

**Skogselskapet vil knytte sammen skog og psykisk helse.
Nærturene reduserer stress og styrker immunforsvaret, fortalte forskeren
og jammen stilte selveste Anne Lindmo i busserull og lave sko.**

TEKST OG FOTO: ROAR REE KIRKEVOLD

– Vi er i samme menighet. Skogmenigheten er grom, slo hele Norges TV-kjendis på høye hæler fast. Prestedattera Anne Lindmo fra Hadeland hadde en naturnær og fri oppvekst uten så mye styring «ovenfra», her representert ved foreldrene.

– Broren min og jeg fikk holde på selv uten for mange foreldreforstyrrelser. For hvis du får frihet, klarer du å regulere farer og vurdere situasjonen, hevdet hun med henvisning til barns uorganiserte lek i naturen.

Anne Lindmo la vekt på at det faktisk er lettere å gå seg vill i en leilighet enn i skogen. Derfor fortalte hun at hun tok naturen og skogen for gitt, før hun dro ut i verden og glemte det aller meste av hva skogen hadde å by på. Inntil hun igjen oppdaget skogens og naturens dype virkning på henne og oss alle. Derfor tok hun tilbake skogen, ble et friluftsmenneske, og skrev boken «Min tur».

– Folk som kjente meg for 25 år siden, forstår ikke hva som har skjedd, sier hun nå som hun må «ha én tur i beina og én tur i sikte». For tiden ser du henne på NRKs

satsing Ekspedisjonen. Anne Lindmo gir veldig jordnære råd. Som å ta med barn på skogtur. Bruk tid! Barn har behov for tilstedeværelse, ikke distanse, treningsutbytte eller utsikt. Hun slår et slag for at man blir bedre kjent rundt et bål enn rundt et bord.

Og et råd ga hun til kveldens målgruppe, nemlig kvinner på «førte pluss» som administrerende direktør i Skogselskapet Helene Nygaardsvik Ruud hadde pekt ut for arrangementet. Rådet er å kutte ut putekakkinga. Hvis du ikke vet hva «putekakking» er, så er du heldig. Da er du nemlig ikke fanget i Halvor Bakkes kommersielle oppussingsverden.

Geir Aamodt er professor i epidemiologi ved Institutt for folkehelsevitenskap, NMBU. Han slo fast at nærturer og søndagsturer reduserer stress og styrker immunforsvaret vårt. Arkitekt Stein Halvorsen minnet om at vi oppholder oss 85-90 prosent av tiden innendørs. Der kan vi lette tilværelsen ved å være bevisst på treverkets ordløse språk, og at synlige massivtreløsninger tar med seg trærnes egenskaper inn i hjemmet eller kontoret. Ekte treverk produserer nemlig

strålevarme, og dette er ikke mindre enn 50 prosent av den følte varmen. Lars Mytting er også inne på nettopp dette i sin nye bok Hel ved 2. Da med henvisning til at vedfyring gir en annen varmefølelse enn all annen oppvarming.

De godt over hundre deltagerne fikk smake Jacob Germain Nodelands «skog-te».

Villkokken og formidleren fra Sande i Vestfold slo et slag for trærnes kraft i helt konkret betydning. Han koker nemlig kraft fra einer, furu og flere treslag.

– De ville vekstene har alltid vært der, og vi har koka og spist dem fra istiden av, slo han fast, og oppfordret til å gjenoppdage skogen som spiskammers. Brennesle er for eksempel verdens mest næringsrike plante, ifølge Nodeland.

Så mye flott gir altså naturen og skogen. All ære til skogselskapet som viser fram dette til folk som har glemt, eller ikke oppdaget, at de egentlig har et ønske om å bli mer hel ved.

Selv mat- og landbruksminister, Nils Kristen Sandtrøen (Ap) var til stede, og åpnet kvelden som seg hør og bør. 🍷

ROTSTOP mot rotråte I TYNNING OG SLUTTAVVIRKNING OM SOMMEREN

HVERT 4. - 5. GRANTRE ER ANGREPET

Rotstop er det eneste godkjente (godkjent av Mattilsynet) rotråtemiddel i Norge. Det er et naturprodukt, ufarlig for dyr og mennesker. Rotstop er et middel mot framtidig råte, anbefalt av eksperter.

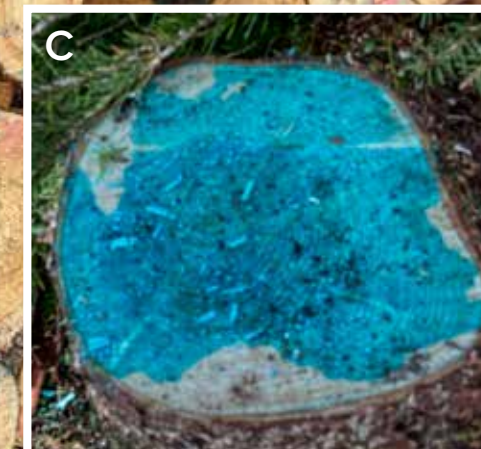
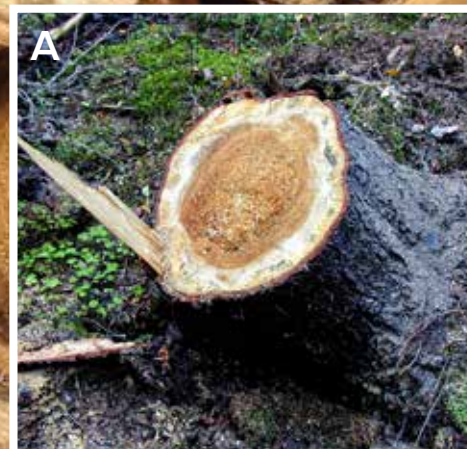
Rotstop selges i alle skogsbruksland, stor etterspørsel i Sverige, lovpålagt å bruke i Finland. Rotstop består av sporer fra stor barksopp, som dekker og beskytter stubben mot framtidig råte.

- A. Sporer fra råtesoppen rotkjuke etablerer seg på ferske stubber ved plussgrader. Sporene trekker ned i stubben og ut i røttene, nabotrær smittes og smitten blir i jorda.
- B. Rotstop leveres på 50ml flasker, som blandes ut i 50 liter vann, vanligvis nok til ca en dags hogst. Blandingen sprøytes på stubben av hogstmaskinen i det treet felles.
- C. Stubbe behandlet med Rotstop tilsatt farge.

Rotstop anses som et miljøtiltak og kan dekkes over skogfondskontoen.
Skan QR-kode for å lese mer.

**Rotstop forhandles av: Granli Planteskole
v/ Finn Gjems. finn.gjems@online.no
mob: 90 17 92 50**

DIGITALE BOM- OG PARKERINGSLØSNINGER GIR SKOGEIERE BEDRE KONTROLL OG MER INNTJENING

Teknologiselskapet Finter AS har revolusjonert måten private veieiere håndterer bompasseringer og parkering på. Med løsningene NorgesBom og YouPark tilbyr de skogeiere, allmenninger og veilag en helautomatisk måte å sikre inntekter på.

Finter – løsninger for skogeiere

For skogeiere og veilag er vedlikehold av veier en betydelig kostnad. Tradisjonelle løsninger som bomkasser eller fysiske bommer skaper ekstra arbeid og fører til tapte inntekter. Finter AS har siden 2017 utviklet tekniske løsninger innen eiendom, mobilitet, bomvei og parkering. Som eneste norske leverandør har de laget et system spesifikt for å håndtere passeringer på privateide bomveier.

Avansert teknologi gir kontroll

Systemet benytter avansert bildeanalyse, gjenkjenningsteknologi og kunstig intelligens. Ved passering blir det tatt video av registreringsnummeret til kjøretøyet. Finter har utviklet egen skiltgjenkjenningsteknologi som analyserer bildestrøm for kjøretøy og kjøreretning.

NorgesBom – automatisk bomløsning uten fysiske sperringer

NorgesBom er en helautomatisk bomløsning uten fysiske sperringer. Ved hjelp av skiltgjenkjenning og automatiserte betalingsløsninger sørger systemet for at alle som bruker veien betaler sin del.

YouPark – smart parkering for utfartsområder

YouPark er en moderne, billettløs parkeringsløsning som bruker automatisk skiltgjenkjenning. Systemet lar sjåfører kjøre rett inn og ut uten å tenke på betaling, som håndteres automatisk via kort, Vipps eller faktura.

Markedsledende løsninger med dokumentert effekt

NorgesBom har vokst til å bli markedsledende innen skiltgjenkjenningssystemer for privateide bomveier med snart 600 installerte anlegg. Finter AS ble i 2022 kåret til landets raskest voksende teknologiselskap i Deloitte Technology Fast 50 og tildelt tittelen som Gasellebedrift av Dagens Næringsliv. For skogeiere og allmenninger betyr dette økte inntekter og en betydelig reduksjon i administrativt arbeid og vedlikeholdskostnader.

Veglaget Fjellvegen tredoblet inntektene

Veglaget Fjellvegen valgte å fjerne sine bomkasser til fordel for NorgesBom. Resultatet var oppsiktsvekkende: "Inntektene fra bomkassa er nesten tredoblet etter at NorgesBom overtok," forteller tidligere styreleder Torbjørn Berge.

Erfaringstall viser at kunder som tidligere benyttet bomkasseløsninger har doblet inntektene sine, mens de med tradisjonelle fysiske bommer øker inntektene med 30-45 prosent.

– Det har jo vært skrevet mye i media om at eldre føler seg ute fordi alt skal skje på nett, men det har gått veldig bra. Vi fikk hjelp av NorgesBom til å lage skikkelige oppskrifter og fremgangsmåter.

KONTAKT

Les mer på www.norgesbom.no og www.youpark.no
Ved interesse ta kontakt på **477 00 700** eller **salg@finter.no**

SLIK FUNGERER YOUNPARK

- Automatisk skiltavlesning ved passering av parkeringsområdet
- Betaling skjer automatisk via registrert betalingskort, Vipps eller faktura
- Gir eiere full kontroll og oversikt over parkeringsplassen
- Norges raskest voksende parkeringsselskap

SLIK FUNGERER NORGESBOM

- Systemet benytter bildeanalyse, skiltgjenkjenning og kunstig intelligens
- Ved passering blir det tatt video av registreringsnummeret
- Betaling skjer gjennom abonnement, automatisk trekk, VIPPS eller bankkort
- Enkel betaling på www.youpark.no innen 48 timer etter passering

- VÆRET SER VERRE UT FRA KONTORET

Planting gir høyest timepris, men linjerydding er fundamentet i skogsarbeiderens arbeid. Det meste kan læres, bortsett fra evnen til å få jobben gjort i sludd og hølregn.

TEKST OG FOTO: **ROAR REE KIRKEVOLD**

Tore Rød Sira lærte planting i Canada. Men livet som linjerydder, pluss det hardeste arbeidet av alt

-felling av trær der hogstmaskinene ikke kommer til, krever topp innsats. «Felle inntil», som de kaller det.

VARIASJONEN BEST

Tore jobber sammen med svenske Anton Simonsson. De to deler både innstilling til

arbeid, konkurranseinstinktet, og ikke minst at de klarer å stå opp om morran for å få jobben gjort uansett vær.

- Vi driver hvert vårt firma, men samarbeider om oppdragene. Da får vi en passe dose kollegafølelse samtidig som vi kan konkurrere der det er gøy, sier Tore med sitt lune smil.

- Det er skogplantingen som gir den høyeste timebetalingen, men når de skal ha ut 90 000 planter hver fra snøen går i løpet av april til sesongen er over i slutten av juni, ligger jeg rett ut etter hver arbeidsdag, forklarer han og innrømmer nok at det er variasjonen i oppdragene som gjør at de holder ut år etter år.

LINJERYDDINGEN

Selve grunnlaget er den timebetalte linjeryddingen. Dette er tungt arbeid for trærne skal ned uten fare for å skade linja eller annet. Trærne skal kvistes, men det aller meste blir liggende og råtne fordi hvis skogeierne vil ha ut virket til ved eller

ALLSIDIG: Tore Rød Sira arbeider i skogen i all slags vær og med ulike oppgaver.

annet, må de stå for utkjøringen selv. I Møre og Romsdal er linjerydding ofte mer loddrett enn vannrett, og legger du til steinurer og manglende veier, finnes det mange lettere måter å slite seg ut på.

KANTSKOGEN VIKTIGST

Det som står innenfor sona som skal ryddes, er greit nok. Der skal alt ned, men i kantsona utenfor har linjeselskapet lov til å felle enkelttrær hvis de representerer en fare for strømforsyningen.

- Det er ofte et dilemma for det blir ofte mange og store enkelttrær, og når vi feller dem, må vi tenke på hva som skjer med trærne rundt. Ofte blir det vondt verre for disse trærne får ny lysåpning mot kraftlinja, og vil strekke seg innover dit. Da øker problemene, sier han og legger til at det beste skogeierne kan gjøre for å beholde verdiene langs kraftlinjene er å drive aktiv ungskogpleie her.

- De burde inngått avtale med kraftselskapene om å utføre ungskogpleie i en bredere gate. Det hadde vært vinn-vinn for begge parter.

FELLE INNTIL

Innimellom får Tore Rød Sira i oppdrag å felle trær ned mot hogstmaskinene fordi de ikke kommer til lenger oppe i ofte stupbratte lier. Skogen her må ned, for hvis ikke vil den stort sett blåse overende og bli verdiløs.

- Jeg liker stort sett ikke å ha hogstmaskinen inntil når jeg feller. Det har med stress og HMS å gjøre. Jobben er timebetalt, men ved felling til hogstmaskinen er man jo klar over at det er tømmerstokkene som betaler for at man er der. Derfor kjenner man jo på at man må produsere så mye som mulig, så her blir du garantert våt av svette, forteller Tore med sin 65 kilo tunge og svært trente kropp.

TEKNIKK ELLER STYRKE

For du har to muligheter. Jo større og sterkere du er, jo mer rå styrke kan du

legge inn i arbeidet. Veier du 65 kilo, må du kompensere med god teknikk. Det sier seg selv. Skogsarbeid handler mye om fysiske lover. De store trærne bryr seg lite om å legge til rette for menneskene som skal felle dem. De lener seg dit de vil uansett hvor hogstmaskinene befinner seg.

KILE, IKKE SPETT

- Før brukte jeg mye fellespett eller trampejern, men nå er det kiler som gjelder, sier Tore. Plastkiler og en god øks til å slå dem inn med. Det er lettere enn å presse rygg og kropp med fellespett.

- Vi bruker plastkiler for da ødelegger vi ikke kjedet om vi skjærer borti, men kanskje burde vi brukt metallkiler for da måtte jeg lært meg å holde unna sverdet, smiler han. Vi mennesker er jo slik at vi lærer det vi må.

SI NEI

Tore gir et godt råd til deg som vil starte som allsidig skogsarbeider.

- Du må ha ståpå-vilje nok til å jobbe uansett vær. Så bør du ha en god porsjon konkurranseinstinkt som hjelper deg til å få opp farta uten at det går utover kvaliteten, og i tillegg må du ha interesse for det du holder på med.

- Men, sier han med trykk. - Du må også lære deg å si nei til oppdrag. Styr unna de jobbene som bare er arbeid, men som ikke gir nok betaling. Både Anton og jeg tar gjerne en trefellingsjobb hvis vi vil klatre litt, men vi sier nei når villaeierne tror at vedverdien er kjempestor, og at jobben ikke skal koste noe. Poenget er at du må klare å ta deg betalt. Si nei takk når du ikke tjener penger.

MOTIVASJONEN

Så gjenstår det vanskelige spørsmålet: Hva motiverer folk til både å bli dyvåte av nedbør utenfra og svette innenfra?

- Jeg har forsøkt å jobbe på kontor, ler han.

- Da erfarte jeg at været ser verre ut derfra enn ute i naturen. Sludd er verst, men når det er øsregn, jobber vi så nær veien som mulig for å kunne ha tak over hodet i lunsjpausen.

- Friheten er stor. Jeg styrer min egen tid, sier skogsarbeider Tore Rød Sira og tenker seg om.

- Å ha muligheten til å styre tiden, er nok likevel bedre enn å bruke den muligheten. ☺

BEKJEMPELSE AV ROTRÅTE PÅ GRAN:

VIKTIG OG VANSKELIG

**I Norge har vi kanskje
tatt for lett på at 20-25
prosent av all hogd gran
viser råte. Er det mulig å avle
fram trær med større
motstandskraft?**

TEKST: ROAR REE KIRKEVOLD
FOTO: ARI HIETALA, NIBIO

NIBIO, Skogfrøverket og Glommen Mjøsen Skog har gått sammen om prosjektet «Bekjempelse av rotråte i granskog ved hjelp av moderne foredlingsmetodikk». Målet er å finne presise, genom-baserte modeller for å velge ut grantrær med større resistens, motstandskraft, mot soppen granrotkjuke, *Heterobasidion parviporum*.

Arbeidet haster for granrotkjuken er en klimavinner. Smitten, altså sporene, finnes i lufta så fort temperaturen blir over fem varmegrader, og de angriper ferske stubber og sår i barken nær rothals. Fra sporeinfiserte stubber og trær sprer rotkjuke-mycelet seg til nærliggende trær via rotkontakter.

STORE TAP

Soppmiddelet Rotstop holdes alltid fram som en viktig løsning på spredningen av rotråte på gran. Rotstop er et biologisk middel som består av sporer fra stor barksopp, *Phlebiopsis gigantea*. Rotstop blokkerer for inntrenging av granrotkjuken via ferske stubber. En del norske hogstmaskiner har utstyr som sprøyter Rotstop på stubbesnittflaten idet treet felles.

- Jeg har følelsen av at skogeiere ofte ikke får noe tilbud om stubbebehandling. Kanskje har mange skogeiere ikke hørt om stubbebehandling en gang. Derfor burde både forskere og skognæringen bli flinkere med formidling om problemet og løsningene. Dette er felles sak, kommenterer seniorforsker på sopp sykdommer hos NIBIO, Ari Hietala.

TAP: Langtkommet råte forårsaket av granrotkjuke hos gran. Foto: Ari Hietala, NIBIO

FORSKER: Nina Elisabeth Nagy er seniorforsker ved divisjon for bioteknologi og plantehelse, Nibio.

HONNINGSOPP

Armillaria mellea

Mens rotkjuke ikke er avhengig av stress hos trær for å angripe dem, favoriseres honningsopp av treets økte tørkestress. Per i dag er rundt en femtedel, 20 prosent, av råteplagete grantrær angrepet av honningsopp, mens rotkjuke altså forårsaker rundt 80 prosent av råten. Det finnes selvfølgelig variasjon mellom bestand når det gjelder råtefordelingen. Som tommelfingerregel er 80/20 rotkjukeråte/honningsoppråte en grei generalisering. Det som skiller rotkjuke og honningsopp er at råte forårsaket av honningsopp sjelden stiger høyere enn én meter opp i stammen mens rotkjukeråte kan gå opptil 10–12 meter opp i stammen mens treet holder seg i live.

Kilde: Ari Hietala, NIBIO

Trolig fordi de ikke tror de behøver den. I Sverige er bruken mye større, og i Finland er slik behandling påbudt. Her i Norge regner man med at 20–25 prosent av samtlige hogde grantrær er skadet av råte, rundt 80 prosent av råten er forårsaket av rotkjuke. Siden rotkjuke angriper nederst på stammen og via rotsmitte trærne imellom, reduseres verdien av de mest verdifulle tømmerstokkene først. Tapet for norske skogeiere er anslått til 200 millioner kroner i året.

Det verste er likevel at rotkjuke er en klimavinner og smitteandelen ventes å fordoble seg hver grangenerasjon framover. Mildere vintre, varmere og lengre vekstsesong (også for soppene) gjør rotråten til en av granskogenes absolutt største trusler. Spørsmålet blir om man kan finne trær med større motstandskraft mot rotråte, og avle videre på disse.

ROTSTOP IKKE NOK

- Rotstop er ikke nok, men et påbud om bruk slik de har i Finland, ville hjelpe en god del, sier Hietala.
- Særlig der smitten er massiv må vi ta i bruk alle midler for å bremse, eller helst stoppe spredningen. Alle verktøyene i kassa, som det heter.
- Rotstop-utstyret, som hindrer spredning via ferske stubber, kan ettermonteres på hogstmaskiner og virker best når all hogst i utsatt område behandles, sier seniorforsker på soppsykdommer og deltaker i råteprosjektet fra NIBIO, Nina E. Nagy.

Derfor gjennomføres dette prosjektet hvor forskerne har tatt for seg 1200 grantrær i et forsøksfelt utenfor Hamar. 600 av dem er halvsøsken med kjent mor og pollen fra 16 kjente fedre, pluss 600 trær med kjent mor og pollen fra tilfeldige fedre. Trærne er 40 år gamle og ble smittet med rotråte våren 2023 på tre punkter i brysthøyde. Samme høst fjernet forskerne barken rundt smittestedene for å kunne måle spredningssonene, som et mål på treets motstandskraft (fenotyping). Samtidig ble det tatt DNA-prøver til genotyping. I Norge formerer vi ikke grantrær ved kloning, men ønsker en genetisk variasjon. Derfor er også de foredlede grantrærne genetisk ulike. Nina E. Nagy forklarer at genotyper er treets genetiske sammensetning, mens fenotypen er de egenskapene du faktisk ser, eller kan måle.

- Den klassiske foredlingen velger flotte og friske enkelttrær, men vi kloner ikke skogstrær i Norge. Vi ønsker genetisk bredde, for å oppnå bedre samlet robusthet mot sykdom og skadegjørere. At trærne har ulikt genetisk opphav, gjør at noen er mer motstandsdyktige enn andre. Det er hele poenget med å selektere, forklarer hun. Allerede Charles Darwin (1809–1882) utviklet jo teorien om den sterkestes overlevelse. «Sterkest» betyr «best tilpasset», det er en viktig presisering.

KREVENDE

- Arne Steffenrem arbeider både som forsker på skoggenetikk og foryngelse hos NIBIO, og med skogplanteforedling hos Skogfrøverket.
- Dette prosjektet har vist at råtespredning er vanskelig å måle i forsøk, sier han. Smitten finnes overalt og påvirkningsveiene er mange. Prosjektet vårt tar for seg smitte over bakken, men siden også smitte fra tre til tre via røttene er vanlig, blir de ukjente faktorene mange og bildet mer komplekst. Særlig fordi mekanismene som bidrar til økt motstandsdyktighet mot rotkjuke kan variere mellom stammen og rotsystemet. Siden feltarbeid er kostbart når såpass mange trær skal bedømmes, ville prosjektet forsøke å utvikle prediksjonsmodeller som kan øke presisjonen i utvelgelsen av frøtrær pluss muliggjøre å ta prøver av småplanter slik at man ikke må vente i mange tiår på at grantreet skulle bli utvikst.
 - Vi har ikke vurdert alle dataene enda for prosjektet slutføres ikke før til nyttår, men vi kan vel slå fast at råtespredning fra grantræ til grantræ er mer komplisert enn vi håpet. Her trengs det mer forskning siden dette er, og vil bli, et så stort problem for skogbruket, sier Nagy.

Steffenrem forklarer litt genetikk:

- Det har tidligere vært en tro på at resistensegenskaper kunne være sterkere styrt av noen få gener. Dersom man fant disse genene kunne vi brukt dem som markører ved utvalg. Men dette prosjektet viser at resistens, som alle andre viktige egenskaper i skogproduksjonen, sannsynligvis er påvirket av veldig mange gener, og det er den samlede effekten av disse som gir høyere eller lavere resistens. Selv om metodene for utvalg nå kan utnytte data fra genotyping, kommer vi ikke utenom den grunnleggende

RÅD TIL SKOGEIEREN – HER OG NÅ

- Prosjektet gir ikke endelige anbefalinger før alle data er analysert (prosjektet slutføres ved årsskiftet), men forskerne peker på flere praktiske grep som kan redusere risiko:
1. Bruk Rotstop i utsatte områder
 - Særlig ved sommer- og høsthogster og i bestand med kjent råtehistorikk.
 2. Hold avstand til råtestubber ved planting
 - Unngå planting minst tre meter fra stubber som viser tegn til råte, sier Helmer Belbo, forsker i driftsteknikk og digitalisering (NIBIO). Rotkjuke kan leve i stubben og rotsystemet i flere tiår, supplerer Hietala.
 3. Vær varsom med barkskader
 - Unngå kjøreskader på rothalser og røtter; sår er inngangsport for smitte.
 4. Vurder treslagsvalg og fordeling
 - Treslagskifte til bjørk hjelper, men er ikke alltid ønsket. Vurder mer stedstilpasset fordeling av gran og furu – med bjørk som alternativ på egnede arealer.

5. Samle inn og bruk hogstinformasjonen
 - Når hogstmaskinsjåførene registrerer råte fortløpende i sortimentsdelingen, kan disse dataene kobles til GPS og lagres. Da kan man lage kart over råteforekomst, som igjen kan brukes til å plante mer presist ved foryngelse, foreslår Nagy. Dagens presisjon er under en halv meter – dette er fullt mulig.
- Praktisk tips: Fargen på stubbesnittet endrer seg raskt etter hogst, så visuell bedømming fungerer bare i dagene rett etter. Skal du styre planting unna råtestubber senere, må de merkes ved hogst.

Hvem står bak prosjektet?

NIBIO: Nina E. Nagy, Ari Hietala, Jahn Davik, Helmer Belbo

Skogfrøverket: Arne Steffenrem

Glommen Mjøsen Skog: Jon Sigurd Leine

(Flere nasjonale og internasjonale fagmiljø bidrar på genetikk, plantepatologi og skogproduksjon.)

Kilde: Nina E. Nagy, NIBIO

statistikken som den klassiske avlen alltid har vært basert på.

Jahn Davik er også seniorforsker. Fagfeltet hans er molekylær plantebiologi. Hans oppgave i prosjektet var å se om modeller fra andre vekster også kunne brukes i skogen. Svaret er selvsagt ja, for genetikken er i prinsippet lik i alt levende – enten vi snakker om grantrær, sopp eller mennesker.

- I grantreet finnes det verken absolutt resistens eller total mottakelighet for rotkjuke, sier han. Det er et bevis for hvor vanskelig modelleringen er og bekrefter at påvirkningsfaktorene er mange.

RÅD TIL SKOGEIERNE

Prosjektet gir ikke konkrete råd. Målet er å utvikle modeller som kan lette arbeidsmengden ved framtidig testing av trær pluss redusere ventetiden før testene kan tas.

Likevel ber vi om et råd.

- Ny teknologi kan også hjelpe oss i råtekampen. Hogstmaskinsjåførene vurderer jo hvert tre når de fordeler

stokkene i ulike sortiment. Denne informasjonen forsvinner i dag, men forskerne kan tenke seg at hvis den tas vare på, kan man lage kart som helt konkret viser råtespredningen. Siden rotkjuke også smitter via rotkontakt mellom trær, kan det være lurt å ikke plante helt inntil stubber som viser tegn på råte, hevder forsker på driftsteknikk og digitalisering hos NIBIO, Helmer Belbo. Hans oppgave i prosjektet var å sørge for at også data samlet av hogstmaskiner utnyttet maksimalt. Hogstmaskiner samler automatisk data bl.a. om stammeavsmalning, en viktig egenskap for foredling. I prosjektet ble data for hvert hogd tre knyttet til tilsvarende tregenotype ved å sammenligne hogstmaskin-registrert geoposisjon til hogde trær med Skogfrøverkets kart om plantingsstruktur.

- I tillegg ble også forekomst av naturlig råte ved stammebase registrert for hvert hogde tre. Forrige generasjons rotkjuke kan overleve i stubben i flere tiår. Det er tilstrekkelig til at neste grangenerasjon

SLIK KAN MER ROBUSTE TRÆR KOMME SKOGEIEREN TIL GODE

Frisk Skog skal utvikle en modell som kobler genotype (DNA-markører) til fenotype (råteresistens). Når modellen er god nok, kan foredlerne plukke ut de rette familiene og individene tidlig – og øke sannsynligheten for at neste generasjon skog blir mindre råteutsatt.

For skogeier betyr det på sikt:

- Bedre økonomi – mindre avkortning og svinn
- Høyere kvalitet – mer sagtømmer av god kvalitet
- Klimanytte – mer virke inn i langlivede produkter og større karbonlagring

Kilde: Nina E. Nagy, NIBIO

VEIEN VIDERE

Brasetfeltet ble avvirket nå i høst 2025, og prosjektet har fått det komplette settet av hogst- og råtedata per tre. Sammen med genetikk og målt resistens, gir dette grunnlag for bedre modeller og raskere, sikrere utvalg av plantemateriale. Målet er ikke kloning og ensartet skog, men genetisk brede granpopulasjoner der motstandsdyktighet inngår som en tydelig foredlingskomponent. Rotråte på gran øker i omfang og koster allerede hundrevis av millioner. Frisk Skog viser at det er mulig å avle for høyere motstandskraft, men arbeidet er krevende – resistensen styres sannsynligvis av mange gener, og smittepresset er konstant. Derfor trengs både foredling, og bedre driftstiltak i skogen.

Kort forklaring: ord og uttrykk

- **Genotype:** treets genetiske «oppskrift»
- **Fenotype:** egenskapene vi ser (f.eks. råteresistens)
- **SNP-genotyping:** kartlegging av små genetiske variasjoner som kan brukes som markører i foredling

Kilde: Nina E. Nagy, NIBIO

danner rotkontakter med forrige generasjon stubber. Dermed «arver» de nye granene sykdommen. Både Belbo og Hietala sier at hvis man planter gran minst tre meter unna rotkjuke-infiserte stubber, reduseres smittefaren vesentlig.

– Så treslagskifte til bjørk har ikke noe for seg?

– Jo, det hjelper absolutt, men vi opplever at mange skogeiere ikke vil skifte ut grana. Bjørk krever mer og annerledes stell, så kanskje man også reelt skulle vurdere mer stedtilpasset planting av furu

og gran, foreslår forskerne. Her kan jo bjørk være et godt alternativ også.

HOGSTMASKINFØRERNE

– Med GPS-løsninger som viser hvor råtestubbene sto, kan de som planter styre treslagene etter dette, sier Nagy. Allerede i dag er presisjonen nede i under en halv meter, så det er fullt mulig.

Man kan dessverre ikke se etter råtestubber når man planter.

– Fargene på stubbesnittflate endrer seg veldig fort etter hogst pga. oksidering og generell mikrobiell aktivitet. Da ser du ikke hvilke som viste begynnende råte eller ikke. Man klarer nok å identifisere stubbene som har avansert råte med endringer i vedstruktur, men slike stubber presenterer en mindre andel av alle råteangrepne trær. Hvis du ikke

planter temmelig direkte etter hogsten, innen et par uker, vil ikke visuell vurdering fungere. Da må du spraymale råtestubbene rett etter hogst slik at du kan lokalisere dem ved planting, sier Nina E. Nagy.

Så vi kan slå fast: Rotråte på gran øker i omfang og koster allerede flere hundre millioner kroner i tapte inntekter for norske skogeiere. Det å foredle fram mer resistente granplanter er mulig fordi frøtrærne har ulikt opphav og genetikk, men arbeidet er krevende.

Råtemottageligheten styres trolig av mange gener, og mekanismene som bidrar til økt motstandsdyktighet kan delvis være forskjellige i stamme og røtter. I det videre arbeidet bør man teste ut hvorvidt økt motstandsdyktighet mot rotkjuke kan måles allerede på unge granplanter i smitteforsøk. Da kan man teste et mye større antall planter, noe som effektiviserer utprøvingen og forkorter foredlingssyklusen.

I dag er det mest effektive vi kan gjøre for å bekjempe rotkjuke å bruke Rotstop rutinemessig, unngå barkskader på gran (spesielt kjøreskader på rothalsen og røtter), og skifte treslag i bestand som er angrepet eller i områder rundt infiserte stubber. **S**

S NOTISER

50 millioner til opprydding

Kompetanse- og næringsutvalet i Møre og Romsdal ber om 50 millioner kroner i ekstraordinære midler for å rydde opp etter stormen Amy, som herjet fylket 3. og 4. oktober. Ekstremværet førte til store skogskader, og særlig Surnadal og Sunndal er blant de hardest rammede kommunene, skriver Romsdals budstrikke.

Forslaget ble fremmet av Per Ivar Lied (Sp) og enstemmig vedtatt i utvalget torsdag 23. oktober.

Store mengder vindfelt skog

Foreløpige tall viser at rundt 250 000 kubikkmeter tømmer har blåst ned i Møre og Romsdal – mest i kommunene Tingvoll, Rauma, Molde, Gjemnes, Vestnes, Surnadal og Sunndal. I tillegg er det registrert store volumer sør i Trøndelag.

Norge med på milliardplan

Europeiske land, blant dem Norge, støtter opp om en plan på bruke 2,5 milliarder dollar på å redde den kongolesiske regnskogen, ifølge Reuters.

Frankrike leder initiativet og har støtte fra Norge, Tyskland, Belgia og Storbritannia, ifølge et dokument nyhetsbyrået har sett. Å mobilisere mer midler til å beskytte og restituere verdens regnskoger er et sentralt mål i FNs klimasamtaler, skriver NTB – Donorene forplikter seg til å mobilisere mer enn 2,5 milliarder dollar de neste fem årene, i tillegg til ressursene som mobiliseres av sentralafrikanske land for vern og bærekraftig drift av skogene i Kongo-bassenget, heter det i dokumentet.

Fryser du?

Det er aldri for sent å få gode råd. Dette er hva Sarpsborg Arbeiderblad skriver etter en samtale med Dag Ryen Martinsen:

Enten du må sitte musestille på post under elgjakta, eller du skal rusle en tur gjennom skogen, kan høsten være kald. Jo mer og jo lengre du sitter stille, desto kaldere blir man.

Her deler den erfarne jegeren sine tips for å holde varmen gjennom en lang dag i skogen. Kle deg i tre lag:

Et lag med tynn ull innerst. Et lag med tykkere ull utenpå. Ytterst bør du ha en jakke som er vindtett slik at du holder på varmen fra ulltøyet.

Selv om man venter på elgen, kan du tenne et lite bål. Da er det viktig at du har med deg brensel på forhånd slik at du ikke beveger deg under selve jakten.

– Du MÅ sitte stille, ellers snur elgen og går en annen vei.

Kilde: Sarpsborg Arbeiderblad

Motorsaga.no

700 motorsagkjeder,
50 sverd og masse tilbehør
for proff og hobby

VINTERMODUS PÅ!

FÅ MED KOMPLETT
BRØYTESKJÆR
VERDT OVER
12 000,-

**SE MER PÅ
KYMCOATV.NO**

KYMCO

FRAKT OG MONTERING TILKOMMER. KAMPANJEN VARER TIL 31.12.2025.

AGRO TRADERS

**Markedets råeste
utvalg av vedmaskiner**

PALAX®

SAGKJEDE- OG SAGBLADMODELLER

HAKKIPIILKE®

AUTOMATISK KJEDESTRAMMING PÅ FLERE MODELLER

Finn din nærmeste forhandler av
Agro Traders på agrotraders.no

AT AGRO TRADERS

NATURENS EGNE JULEKULER

Gul nikkelinse, *Physarum viride*. Foto: Envato Elements.

Når slimsoppene finner ut at det er på tide å spre sporene sine, spretter det opp små fruktlegemer som kan ta pusten fra den ivrigste julepynter.

AV **EIVIND TORGENSEN**, TITAN.UIO.NO

Noen lager julepynten sin selv. Andre kjøper den i butikken. Men kanskje vi heller skulle tatt en tur ut i skogen for å se etter slimsopper?

– Ja, jeg tenker ofte på slimsopp som julepynt, sier gjesteforsker Edvin Johannesen ved Naturhistorisk museum ved Universitetet i Oslo.

Slimsopper er egentlig ikke sopp. Tidligere har slimsoppene vært klassifisert i både, dyre-, plante- og soppriket, men nå er de plassert i protistriket. Blant disse er det klassen *Myxomycetes*, «ekte slimsopper», Johannesen er mest opptatt av.

– Jeg mottar flere julekort hvert år fra myxomycetologer rundt omkring i Europa som lager kreative julekort med slimsopp som pynt eller motiv, sier slimsoppesksperten til Titan.uio.no.

Selv om de ikke lenger er klassifisert som sopp, har slimsoppene noen likhetstrekk med de «ordentlige» soppene.

– Slimsoppene har fruktlegemer med sporer inni en beholder. De sprer seg ved hjelp av sporer, akkurat som soppene gjør, sier Johannesen.

Og det er nettopp noen av disse fruktlegemene som utkonkurrerer alt du kan finne i julepyntyllene.

Størrelsen taler dessverre mot slimsopper som pynt på julegrana. Målene oppgis ofte i mikrometer, og de fleste er mellom en halv og to millimeter store.

– Man ser jo ikke nødvendigvis alle de vakre detaljene med det blotte øyet. Men med dagens fotograferingsteknikker åpner det seg nye verdener, sier Johannesen.

Du kan lese mer og se flere fantastiske slimsoppbilder hos Artsdatabanken. 📖

VERY OG VINN Julegaven som varer

Kjenner du noen som ville satt pris på å lese Magasinet Skog?

Ett års abonnement
(8 utgaver)
kun kr **599,-**

Gi et årsabonnement i julegave og få fine vervepremier

Verver du én abonnent, sender vi deg en flott caps (verdi 140,-)

Verver du to eller flere, får du Stihls praktiske fuktmåler for ved (verdi kr 345,-)

FARMA® | T9 DS T10 DS

Markedets favorittømmerhenger har nettopp fått en oppgradering!

Uovertruffen styrke: Forsterket grind og doble styresylindere for å takle de tøffeste jobbene.

Overlegen betjening: Rammestyring som sikrer at tilhengeren følger traktorens minste bevegelse.

Maksimal sikkerhet: Kraftige støtteben som gir økt sikt og bunnsolid stabilitet.

Optimalisert sikt: Lavt plassert kranpodium for god sikt fra førerhuset.

Uovertruffen allsidighet: Velg mellom standard eller kraftig kranpodium, som tilbyr kompatibilitet med kranstørrelser fra C5.3 til C8.5.

www.forsmw.com

Finn FARMA hos ditt Eiksenter på eiksenteret.no

NYHETER!

**EIK
SENTERET**

A photograph of two men standing next to a large, well-developed Christmas tree in a field. The man on the left is wearing a grey and black patterned sweater, a green beanie, and glasses. The man on the right is wearing a green sweater with a white pattern, a green beanie, and gloves. They are both smiling. In the background, there are other trees and a field under a clear sky.

SELGER EN OPPLEVELSE

**Glede og tradisjoner
står i sentrum når det
ikke lenger er mulig å
konkurrere på pris.**

TEKST OG FOTO: **MARIUS LIPPESTAD**

Har du aldri produsert juletrær, kan du kanskje tenke at det er en behagelig jobb, der du stort sett har fri hele året fram til salgsstart i desember. Legg den tanken død. Gjennom hele året må ugresset holdes i sjakk, trærne må bunnklippes slik at det blir god plass til juletrerefoten, og de må formes. Arbeidet med juletrær gir mye glede og stolthet. Motivasjonen er å gi folk akkurat det juletreet de har sett for seg i stua, i hallen eller utenfor inngangen. Kanskje oppleves det som håpløst for små produsenter at store kjeder importerer store mengder juletrær fra lavkostland og selger dem for ned til 99 kroner stykket.

Men det bryr ikke Alexander Sollie og faren Tommy seg om. Sammen inviterer de folk til gården for å kjøpe juletrær som Tommy, for det meste, har stelt gjennom året. De tilbyr ikke bare kundene å finne det perfekte treet, men også en opplevelse. Sammen med kundene vil de skape tradisjoner.

– Her steker vi sveler og deler dem ut gratis. De voksne får kaffe, og barna kan leke gjemsel i juletrerefeltet eller ake. Vi prøver å legge til rette for å skape juleminner, slik at det blir en tradisjon for kundene å komme tilbake hit hvert år. Skal vi konkurrere på pris, må vi gi folk noe mer. Ett år det ikke var snø, akte vi i gjørma – det var stas for barna. Folk kommer langveisfra for å handle her. Dette er familier som vil gjøre noe mer ut av utvelgelsen av juletreet enn å kjøpe det første og beste på butikken, forklarer Alexander.

BLE PENSJONIST

Alexander og Tommy forteller at de fleste vil ha edelgran framfor norsk gran. Men i

SELGER NOE MER: Tommy og Alexander Sollie tilbyr juletrekundene både drikke, noe å bite i og lek for barna.

Etter en rundtur i juletreffeltet kan kundene sette seg under tak, ved bålet. Kreasjonene til høyre er laget av Tommy, og er populære blant kundene.

2024 var det en salgsøkning på norsk gran. Nå anslår de at fordelingen ligger på 60–40.

– Jeg tror det er et resultat av at vi har levert god norsk gran over tid. Kundene henter dem ferske, og da holder juletreet godt på nålene gjennom romjula, sier Alexander.

I 2012 ble Tommy pensjonist. Han ville ha noe å drive med. Jorda på gården er forpaktet bort, men han ønsket gjerne et felles familieprosjekt. I starten plantet de 1000–1200 trær i året. Det ble for mye. Nå ligger produksjonen på rundt 400.

– Hadde jeg visst hvor mye jobb som fulgte med da jeg startet, hadde jeg nok tenkt meg om to ganger. Men nå er vi så godt i gang at det bare er å jobbe på, sier Tommy med et smil.

– Jeg forsøker å sprøyte trærne minst mulig. Nyttedyrene må vi ta vare på, men ugraset må fjernes. Det må vi gjøre for at det skal bli luft under buskene.

De første tre–fire årene etter planting handler det meste om å holde ugraset unna og å gjødsle riktig. Fra fireårsalderen begynner de med bunnklipping og forming. Har du først begynt å forme et tre, må det formes helt til det blir solgt, forklarer han.

Tommy hadde ingen erfaring eller særlig kunnskap om juletreproduksjon før han satte i gang for 13 år siden.

– Den største nybegynnerfeilen jeg gjorde, var å tro at dette skulle være lett. Jeg brukte ei åkersprøyte med lange vinger på de små trærne. Det gjorde jeg på feil tid av året, midt i vekstperioden, så mange av trærne fikk seg en knekk. Nå går jeg bare med ryggsprøyte og sprøyter skjermet, for å få

graset vekk fra småplantene når jeg kommer med trimmeren. Vi slår nok gresset litt for mye, må jeg innrømme.

SKAPER JULETRADISJONER

– Alexander, du er en ung juletreprodusent ...

– Det kan du trygt si, sier han med et smil.

– Hva gjør at dette er noe du vil drive med i fremtiden?

– Bare den lille produksjonen vi holder på med, er tidkrevende. Jeg fatter ikke hvordan de som har tusenvis av trær får det til – de har nok mange ansatte. Skulle jeg gjort dette alene, i tillegg til vanlig jobb, hadde alle kvelder og helger gått med til dette. Men med god hjelp fra pappa går det rundt. Motivasjonen vår er at vi skaper juletradisjoner for folk. Hadde vi stått på det lokale kjøpesenteret, hadde vi antakeligvis solgt dobbelt så mange trær. Men måtte vi stått der på parkeringsplassen og fryst hele dagen ...? Nei, da er det morsommere å få folk hit, sier Alexander.

Far og sønn stiller i matchende luer, strikket av Alexanders svigerbestemor. De har funnet noen smarte måter å spe på inntektene. Tommy har laget noen artige kreasjoner som er veldig populære.

– Noen av trærne blir aldri pene nok til å selges som juletrær. Da klipper vi av det granbaret som er fint og selger det til bruk på kirkegården, forklarer Tommy.

Idet vi står ved juletreffeltet, svinger det inn en bil. På mindre enn 20 sekunder er juletreet funnet og transaksjonen gjennomført.

– Hvor lang tid folk bruker her, varierer veldig. Noen bruker en time på å gå gjennom feltet. Underveis finner de et tre de kan tenke seg, men veldig ofte finner de ikke tilbake til det ønskede treet. Andre er som han der – fort inn og ut, humrer Alexander Solli. 📍

På /logosag.no/ finner du de beste prisene

LOGOSOL

STIHL

BAHCO

MARKUSON

LOGOSOL, Stihl produkter og skjærutstyr, BACHO båndagblad, samt slidedeler og reservedeler! Importør og forhandler av Markuson slipemaskiner.

LOGOSAG NORGE

Kontakt oss: E-post: post@logosag.no. Telefon: 977 00 770. Norges LOGOSOL importør og forhandler med direktesalg til kunder og norsk nettbutikk: www.logosag.no

GALLING MED KRAFT, REKKEVIDDE OG KONTROLL

Rottne H11^E er en smidig og stabil hogstmaskin, bygget for å prestere i krevende gallingsoppdrag. Med den nye RK220-kranen får du lengre rekkevidde, høyere løftekapasitet og presis, jevn bevegelse i hver arbeidsoperasjon.

Legg til et av markedets mest populære førermiljøer – og du har en maskin som leverer, dag etter dag.

Bygget for skogen. Bygget for deg.

ROTTNE
first in forest

25 000 SMÅKRYP PÅ KJØPET

Skal du ut og hogge juletre?
Da er det ikke bare barnåler du drar inn i huset.

TEKST: MARIUS LIPPESTAD

Bjarte Jordal forsker ved Universitetsmuseet i Bergen. For noen år siden hadde han en kollega som så nærmere på hvor mange småkryp som følger tradisjonen i huset.

– Han talte opp alt han klarte å finne når han finkjemmet fire–fem greiner. Senere har det også blitt publisert studier som viser at det kan være opptil 25 000 individer på ett og samme juletre, forklarer Jordal.

Om du satte kaffen fra julekoppen i halsen nå, så ta det helt med ro. De fleste er så små at de bare kan sees i mikroskop. Men de er levende, og de kravler rundt på juletreet ditt.

– Av de større som du kan se er det flest spretthaler, edderkopper, biller og midd. De aller fleste er under én millimeter. Jo mindre de er, desto flere finnes det av dem. Spretthaler og midd lever av sopp og alger på grantrærne.

Har du mistet lysten på juletre i stua? Vit at hvor du henter juletreet, og hvilket treslag som er brukt, har mye å si for hvor

Bjarte Jordal forsker ved universitetsmuseet i Bergen.

mange individer som velger å bosette seg der.

– Hvor treet har grodd er også viktig. Det er langt fra en lik fordeling av insekter

i verden. Plasser som er lune og beskyttet for vær og vind, vil ha flere insekter. I Norge har vi naturlig bare én type gran.

Det er ikke gjort vitenskapelige undersøkelser på dette, men generelt kan man si at dersom man tar inn et fremmedelement i en fauna som ikke er tilpasset å leve på disse plantene, vil de ikke bosette seg der. Dermed kan vi anta at det er færre individer på arter som ikke naturlig hører til i Norge.

Dersom du nå har satt fra deg kaffekoppen og titter bort på juletreet du kanskje har satt inn i stua og er nysgjerrig på om du kan finne noen insekter, har Bjarte gode råd for hvordan du kan gjøre det.

– Legg en hvit duk under og slå på greinene. Da vil mange av de som bor i treet falle ned. Dette er jo individer som lever i naturen de er vant til vær og vind. Derfor sitter de ganske godt på treet. De vil normalt ikke forlate treet av seg selv. Kanskje får du øye på en bille eller en

LORRYIA FORMOSA er en art av midd i familien Tydeidae og er en av de som kan bo på juletreet ditt. Foto: Erbe, Pooley: USDA, ARS, EMU"

FAKTA

I Ukraina, og i enkelte andre østeuropeiske land, er det en gammel tradisjon å pynte juletreet med edderkopper og spindellev. Ifølge et folkeeventyr var det en fattig familie som ikke hadde råd til pynt på treet sitt. Om natten kom edderkopper og spant vakre nett over grenene. Da sola sto opp, glitret spinnen som sølv og gull. Siden den gang har edderkoppen blitt et symbol på lykke, håp og velstand i juletiden.

Mange ukrainere pynter fortsatt treet med små edderkopper i glass eller metall, eller med glitrende tråder som skal minne om sollyset i edderkopp-spinnet.

edderkopp. De henger bare rundt. Dersom du ikke vil legge ut duken, må du stikke nesen helt borti treet, eller aller helst bruke et mikroskop, forklarer han.

Kjenner du på en bekymring for alle de stakkars 25 000 som du har dratt inn fra vinterkulda til plutselig varme, lys og tørr luft i stua, har Jordal både gode og dårlige nyheter til deg.

– Det er nok lettere for insektene å overleve overgangen fra å være ute til å komme inn, enn motsatt. Insektene er inaktive om vinteren – de produserer frostvæske i tarmen. En sukkerholdig løsning som holder dem i live. De sover

ikke, men de er ikke inaktive. Så når du tar dem inn, er det som om de tenker: «Heisann, nå er det mai!» Ofte vil luften inne være for tørr, og mange av dem vil tørke ut fort.

Hvis du tenker at du vil ha et ekte juletre uten et eneste insekt med på kjøpet, ber Jordal deg tenke deg om en gang eller to til.

– Tenk på hva du har gjort. Du har bevisst tatt med deg en bit av naturen inn i huset. De som er skeptiske har en manglende forståelse for hva natur og naturbruk er for noe, sier Bjarte Jordal, forsker ved Universitetet i Bergen. **S**

Illustrasjon: ChatGPT

TYNGRE TRANSPORT I INNLANDET

På de svakere fylkesvegene økes tillatt totalvekt fra 50 til 60 tonn.

TEKST: MARIUS LIPPESTAD

ILLUSTRASJONSFOTO: Roar Ree Kirkevold.

Norges Skogeierforbund og Glommen Mjøsen Skog har i lengre tid samarbeidet opp mot Innlandet Fylkeskommune for å gjøre tømmertransporten mer effektiv. I Innlandet har det, som du har lest om i Magasinet Skog tidligere, vært gjennomført en vellykket prøveordning for tømmervogntog med 8 og 9 aksler, og totalvekter opp til 74 tonn.

I oktober gjorde fylkestinget i Innlandet et viktig vedtak om tømmertransport, og det har to deler:

- Veger som i dag har 50 tonn totalvekt i sommerhalvåret og 60 tonn totalvekt i vinterseongen tillates for 60 tonn totalvekt hele året.
- Oppskrivning fra aksellast 8 tonn til 10 tonn vurderes for de strekningene skognæringen spiller inn.

I vedtaket står det at Fylkeskommunen skal hente erfaringer fra 74-tonns prosjektet for effekter på transportkostnader og klimagassutslipp. Fylkestinget ber også administrasjonen ta kontakt med Statens vegvesen for å intensivere vektkontroller av tungtrafikken på fylkesvegnettet.

– Innlandet fylkeskommune har satt seg mål om å løfte regionen til Europas mest ettertraktede område for grønn industri. Det er riktig ambisjonsnivå, og da kan ikke fylkeskommunen legge opp til at

tømmerbilene skal kjøre rundt med halve lass, sier Dag Skjølaas, rådgiver i Skogeierforbundet.

– Første del av vedtaket betyr at det skal legges til rette for bruk av vogntog med 8 og 9 aksler på veger der tillatt aksellast er 8 tonn. Vedtaket markerer starten på prosessen med å fase ut 50-tonns totalvekt der det kjøres med langhenger, sier han.

Finland er et land med mye myr, men hele det offentlige vegnettet i Finland er tillatt for 10 tonns aksellaster og 76 tonn totalvekt. I Norge har én av Statens

vegvesens eksperter tidligere tatt til orde for å skrive opp de resterende fylkesvegene til 10 tonn. Det er det samme som skogsvegene er bygd for.

– I andre del av vedtaket er det lagt opp til utprøving av 10-tonns aksellaster på veger som så langt bare har vært tillatt for 8-tonn. Det betyr forhåpentligvis utprøving av 74 tonn på disse vegene. Uttalelser fra mange eksperter tilsier at det bør gå bra hvis vi styrer unna de kritiske periodene om våren, har god beredskap om høsten og unngår overlast, sier Skjølaas. Forskjellen mellom 60 tonn på 7 aksler og 74 tonn på 9 aksler er minimal, påpeker han.

Oppklassifisering av 8-tonns veger fra 50 til 60 tonn innebærer i prinsippet at nyttelasten økes med 28 prosent og at antall transporter reduseres med 22 prosent. Hvis vegnettet kan oppklassifiseres fra 50 til 74 tonn, vil nyttelasten kunne økes med nærmere 80 prosent, og antall transporter kunne reduseres med 44 %.

– I fylkene på vestsiden av Oslofjorden er 8-tonns aksellaster mindre brukt. Men både Østfold, Akershus og Trøndelag har mye av det samme utgangspunktet som Innlandet. Derfor håper vi at disse fylkene også vil øke tillatt totalvekt på sine 8-tonnsveger, avslutter Skjølaas. 📍

«Vi økte omsetningen fra 60.000.- til 300.000.-»
Per Otto Kaurstad, styreformann i Jønnhaltvegene

Per Otto Kaurstad, styreformann i Jønnhaltvegene på Ringebu, er stolt over standarden de har fått på veiene. Dette skyldes blant annet at de har fått mangedoblet inntektene, som de bruker på oppgraderinger og vedlikehold.

PassPay takker for at vi ble foretrukket som leverandør av løsningen.

Har du en bomvei?

Bak PassPay finner du NorTronic, som er en norsk produsent og leverandør som har levert mange tusen betalingsløsninger siden oppstarten i 1971.

Våre skiltgjenkjenningssystemer står montert over hele landet, fra harde kystklima til forblåste fjelltopper.

Tilbakemelding fra veglag, operatører og brukere er svært positive.

Vil du vite mer om hva vi kan tilby deg som vil ha økte inntekter på veien din?

Ta kontakt for en uforpliktende prat.

www.passpay.no

post@passpay.no

+47 51 85 65 65

SMALL4GOOD – BÆREKRAFTIG OG LØNNSOMT

Ingrid og Ole ønsker å se på hvordan små skogeiere kan få betaling for økosystemtjenester.

TEKST OG FOTO: **MARIUS LIPPESTAD**

Ole Stabekk og Ingrid Isberg deltar i Small4good prosjektet. Med seg ut i skogen hadde de Ingeborg Ohren Nordraak fra Norges Skogeierforbund. Hun er living lab-koordinator i prosjektet.

for bioøkonomi) og samler partnere fra flere europeiske land.

Hovedmålet er å utvikle nye modeller og digitale verktøy som hjelper små skogeiere med å kombinere økonomisk drift med ulike hensyn, blant annet klima- og miljøhensyn. Gjennom såkalte living labs i Norge,

Spania, Romania og Tyskland/Sveits testes løsninger for hvordan små eiendommer kan bidra til klima, biologisk mangfold og andre økosystemtjenester – samtidig som de gir eierne økonomisk utbytte.

Small4Good skal også vise hvordan små skogeiere kan få betaling for økosystemtjenester som karbonbinding og økt biologisk mangfold, og på den måten bli en aktiv del av den grønne omstillingen i Europa.

TAR HENSYN

I Norge er det Norges Skogeierforbund, ved Ingeborg Ohren Nordraak, som er living lab-koordinator. Totalt deltar 11 eiendommer i prosjektet, blant dem Ingrid Isberg og Ole Stabekk. De driver en gård på Nesodden der Ingrid har vokst opp.

– Jeg synes det er interessant med karbonbinding og lukket hogst. Etter at vi tok over, har vi hatt tre hogster, og hver gang har vi vurdert muligheten for lukket hogst. Vi har ennå ikke hatt egnede områder, men vi har hogd mindre flater. Nå står vi i en mye brukt lysløype. Mange bruker den, og derfor legger vi ekstra vekt på hvordan vi skjøtter her, forklarer Ole.

– Vi ønsker et variert skogbilde og et stort biologisk mangfold. Vi ser at skogen har flere verdier enn bare de økonomiske – kanskje spesielt når man bor i et tettbygd strøk. Her er det mange som bruker skogen, og å flatehogge i et så tettbefolket område kan føre til sterke

reaksjoner. Det er mange interessekonflikter knyttet til skogen når så mange både bruker den og har et forhold til den. Hvis det finnes et alternativ for oss skogeiere, der vi kan la deler av skogen stå noen år ekstra uten å tape økonomisk på det, er det noe vi er interesserte i. Vi vil gjerne være med og utforske om det finnes andre alternativer, sier Ingrid.

HAR LATT HOGSTMODEN SKOG STÅ

De synes det er spennende å være en del av prosjektet. Ole beskriver det som nybrottsarbeid. Skogen har mange verdier som kan lønnes på andre måter enn bare gjennom hogst, mener de.

– Vi har blitt intervjuet av en tysk forsker, vært med på workshop og hatt besøk av NIBIO i skogen et par ganger for å kartlegge og se hva som kan være aktuelt å gjøre her. Vi har sett på områdene nær lysløypa, samt bestand i hogstklasse fem. De hogstmodne bestandene er interessante fordi man ser på muligheten for å la dem stå lenger for økt karbonbinding. Samtidig er det en avveining, for hvis man lar skogen stå, vil den få økte miljøkvaliteter som etter hvert kanskje gjør det vanskelig å hogge. Her har de sett på hvordan dette eventuelt kan godtgjøres, slik at man ikke straffes økonomisk grunnet økte miljøkvaliteter i skogen, forklarer de.

ET KLIMA I ENDRING

Prosjektet, som startet i 2024, skal avsluttes ved utgangen av 2027, forteller Ingeborg Ohren Nordraak.

– Når vi kommer dit, håper vi å ha noen svar. Et av målene er å utvikle forretningsmodeller som inkluderer biodiversitetskreditter og karbonkreditter som mulige inntektskilder. Det er ulike ønsker blant skogeierne for hva de vil med skogen sin, men mange er opptatt av klimatilpasning. Hvordan skal vi tilpasse skogen til et klima i endring?

Ole nikker:

– Det synes jeg også er spennende. Vi planter furu og bjørk i tillegg til gran. Det er ikke overalt man skal ha bare ett treslag. Vi prøver å få opp en skog som tåler både storm og tørke. Jeg er nok litt yrkesskadet, smiler Ole, som til daglig jobber i forsikringsselskapet Skogbrand.

– Vi tror det å plante variert kan gjøre jobben med å skjytte skogen enklere for neste generasjon som skal ta over. Mer variasjon gir større muligheter, sier Ingrid og Ole. **✎**

Tømmerprisen synker: – Sagbrukene er deres best

**For første gang på lenge
faller tømmerprisen noe.
Svensk ekspert tror prisene
vil fortsette å synke.**

TEKST OG FOTO: **MARIUS LIPPESTAD**

Avvirkingen etter tredje kvartal 2025 er på 10,3 millioner kubikkmeter. Det er en oppgang fra samme tidspunkt i 2024. Samtidig ser det ut som om den langvarige prisøkningen på tømmer har flatet ut. Vi ser en svak nedgang, opplyser Landbruksdirektoratet.

Av tallene for innmålt tømmer etter tredje kvartal 2025 framgår det at de siste årenes prisøkning kan ha kulminert. Vi ser nå en svak nedgang, melder de videre.

Gjennomsnittsprisen på sagtømmer gran gikk ned tre prosent fra 1089 kroner per kubikkmeter i juni til 1 053 kroner per kubikkmeter i september. Tilsvarende gikk furuprisen ned syv prosent fra 1 024 kroner per kubikkmeter i juni til 952 kroner i september.

Også den gjennomsnittlige massevirkeprisen for både gran og furu falt i siste kvartal. For gran: Seks prosent ned fra 647 kroner i juni til 607 kroner i september, ned fra 647 kroner i juni. I samme periode falt gjennomsnittsprisen for massevirke furu fra 630 kroner i juni til 570 i september (10 prosent).

Johan Freij er frittstående rådgiver. Han jobber i skjæringspunktet mellom skogindustri, økonomi og skogfag for et stort antall selskaper.

I sin tid hos Danske Bank etablerte han deres svært suksessrike avdelingen for skog og skogindustri. Han grunnla også nyhetsbrevet Forest & Economy med 25 000 abonnenter.

Freij beskriver nå hverdagen for sagbrukene i Norden som steinharde.

– Det er den tøffeste situasjonen vi har hatt på mange år. Rekordhøye tømmerpriser og et svakt byggemarked i Norden, Europa og resten av verden, noe som gjør det umulig å øke prisene på trevarer. Tømmerprisene gikk først ned i Finland og i Norge. Prisene går også ned i Sverige, om enn ikke like markant ennå. I

– *Sagtømmermarkedet er godt og Europa skriker etter tømmer, så det skal fortsatt være lønnsomt for skogeierne å hogge.*

Anders R. Øynes, konsernsjef i AT Skog

min verden finnes det ingen alternativ: Prisene vil fortsette å synke. Om det ikke skjer, er det ikke mulig å drive sagbrukene lønnsomt lenger.

Han forklarer at da sagbrukene gikk for fullt under Covid-pandemien, var etterspørselen tilsvarende stor. I et par år tjente sagbrukene svært gode penger.

– Når sagbrukene tjener penger, investerer de gjerne i egen virksomhet. For eksempel i nye tørker. Dette er et godt stykke ut i verdikjeden. Konsekvensen er omtrent alltid høyere kapasitet. Man ender opp med flotte anlegg og økt kapasitet, men uten høyere produksjon, leder det til store tap, forklarer Freij.

– *Vil skogeierne fortsette å avvirke når prisene nå går nedover?*

– Dette er det store spørsmålet. Jeg håper det. Skogeierne bør innse at tiden til nå har vært helt unik. Jeg kan utviklingen i Sverige best, men jeg mener at den nesten er identisk i Norge. Vi har vi hatt den høyeste rotnettoen siden Korea-boomen, justert for pengeverdien. Husk at det er 75 år siden og var etter en verdenskrig. Nå skal vi være glade om prisene ikke synker for mye. Jeg vil oppfordre skogeierne til også å tenke på sagbrukene. De er skogeiernes beste venn for å oppnå gode tømmerpriser. Fortsett å hogge selv om prisene har sunket noe, er Freijs klare budskap.

Han understreker at nå kjemper sagbrukene for å overleve. For ifølge Freij, er det optimisme å spore i fremtiden.

– For å kunne ta del i fremtidens marked, er sagbrukene avhengig av å

overleve nå. Dersom et sagbruk legges ned, blir utstyret antageligvis solgt til sagbruk andre steder i verden. Det gjør at den sagbrukskapasiteten ikke kommer tilbake til oss. Skogeierne bør huske at 80 prosent av norske skogeieres skognetto har kommet fra sagtømmerdelen frem til nå. Det forutsetter en framgangsrik sagbruksindustri. Sagbrukene må kunne tjene penger slik at de overlever i det korte tidsperspektivet, for langsiktig er det sterk optimisme. Problemerperioden må bare ikke bli for lang, sier Johan Freij.

Hva som blir «den nye normalen» er han usikker på. Men han er tydelig på at de tømmerprisene vi har sett den siste tiden, ser lite sannsynlig ut fremover.

På side 80 kan du lese leder for salg i Viken Skog, Heidi Båleruds kommentar om tømmermarkedet «Pågang etter gran, lite interesse for bjørk».

Konsernsjef i AT Skog Anders R. Øynes, forteller om stor etterspørsel i Europa.

– *Sagtømmermarkedet er godt og Europa skriker etter tømmer, så det skal fortsatt være lønnsomt for skogeierne å hogge. Vi er i et internasjonalt marked, har stor etterspørsel i Europa og vi tror prisene vil holde seg på et høyt nivå.*

Markedet for massevirke er volatilt, men vi tror det vil stabilisere seg etter hvert.

Seniorrådgiver for næringspolitikk og kommunikasjon i Allskog, Erik Fløan peker på at tømmerprisen fortsatt er høy.

– Pristoppen er nok nådd for denne gang. Løber byggeaktivitet og tøffe år for sagbrukene har utvilsomt ført til en viss priskorreksjon. Tømmerprisene er fortsatt høye, historisk sett, så vi forventer at mange skogeiere fortsatt vil se seg tjent med å avvirke.

Salgssjef tømmer, Håkon Bakken, i Glommen Mjøsen Skog forteller at de opptatt av å beholde industrien.

– Selv om pilene nå peker nedover, tror vi de fleste skogeiere fortsatt vil mene at prisnivået er høyt og aktuelt for hogst. Aktørene i næringen er godt kjent med at det er gjensidig avhengighet mellom råvareleverandør og foredler – uten tømmer, ingen industri og motsatt. Skogeiersamvirket Glommen Mjøsen Skog er opptatt av å beholde en levedyktig, framoverlent industri som er dyktig til å produsere varer inn i et betalingsvillig marked som gir god betalingsevne for tømmeret, sier salgssjef tømmer Håkon Bakken i Glommen Mjøsen Skog 📞

BILDETEKST: Bilde tekst

Sesongens nyhet - for deg som vil ha full kraft og effektivt arbeid

Nyhet til IGLAND vinsjer!

Spar krefter og tid – hjelpevinsjen gjør uttrekk av vaier og utstyr til en enkel jobb, selv i bratt terreng.

IGLAND
Skapt for generasjoner

PROMAX 68

TRYGG

Foretrukket av en grunn

FAST TRAC

SM2D TRAKTOR

MOSKUS

PAN

FRIGG ALLROUND

SATYR

Godt grep og slitestyrke for alle varianter av skogskjøretøy

Gledelig Jul

Når vi nå nærmer oss slutten av 2025, kan vi med glede se tilbake på enda et år med vekst og utvikling.

Med over 500 anlegg nasjonalt får vi stadig flere nyttige tilbakemeldinger, som gir oss verdifull innsikt til å videreutvikle løsningene våre, og skape enda bedre funksjonalitet.

Vi vil benytte anledningen til å ønske alle en riktig fin førjulstid og et godt nytt år når den tid kommer!

Besøk oss på
www.norgesbom.no

God jul
i skog og hjem!

Borregaard

GOD JUL OG
GODT NYTT ÅR

Takk for at du velger TRYGG og IGLAND.
Vi ønsker deg god jul!

God Jul ønskes alle våre
kunder og veilag!

HVORDAN TENKER EN SKOGSARBEIDER?

De kjører maskiner
til mange millioner kroner
stykket, og målet er at
du skal få maksimalt igjen
for skogen din. Her får du et
lite glimt inn i en moderne
teknologisk bransje med
lange røtter, i flere
betydninger.

TEKST OG FOTO: ROAR REE KIRKEVOLD

- Vi gjør en gjennomhogst her, forklarer 30-årige Alexander Knutsen. Egentlig skulle han bli anleggsgartner, men på vei dit ble han med en fliskutter langs E18.

- Jeg ble helt solgt. Dette var yrket for meg. Jeg merket det med én gang. I skogsmaskinene kan jeg jobbe selvstendig og ta ansvar for både folk, utstyr og ikke minst skogressursene, forklarer han. Gjennomhogsten han driver med på Skoppum utenfor Horten, krever av han at han kan bedømme trær. Særlig viktig er det å sette igjen de beste bøketrærne. Eikene også, forresten. Resten, særlig tørrgranene, skal ned uten å skade trærne som skal leve videre.

Alexander føler at eieren av selskapet han jobber for, Atle Rønning, har gitt ham både frihet og ansvar i alle de ti årene han har jobbet her. Når han behøver en dag fri, kan han jobbe den inn når det passer, og skulle han bli lei å se tømmerstokk etter tømmerstokk fare forbi, så kan han gjøre

PÅ LAG: Alexander Knutsen (f.h.) har lang erfaring i hogstmaskinen til Atle Rønning Maskin, ARM. Her på lag med fersk lastbærerkjører Paul Erik Haugland. De to diskuterer ofte både teori og praktiske løsninger i skogen.

VIKTIG: Hver eneste stokk må sorteres riktig på leggeplassen før tømmerkjører (og kjentmann) Nils A. Topstad i Topstad Transport begynner å lesse. I skogen er alle aktørene avhengige av hverandre.

noe annet i firmaet i noen dager. Sjefen sjøl, Atle, har ord på seg for å gi folk en sjanse. Han ser ikke bare trær i skogen, men også mennesker.

En svært god egenskap.

ALLE ER SAMMEN

– Både skogeierne og vi skal tjene penger. Jeg sammenligner jobben litt med det å jobbe i bank. Hvordan folk forvalter pengene sine er opp til dem, men de som settes i banken skal vi telle presist og gi de beste vilkårene. Slik er det i skogen også, forteller han. Alle er avhengige av hverandre. Fra skogeiere, skogsarbeidere, tømmerkjørere, sagbruk og skogeier-samvirket. Alexander er tydelig stolt av både yrket og firmaet ARM, Atle Rønning Maskin.

Hvor han er om 30 år?

Da sitter han fortsatt i en skogsmaskin, men teknologien er helt annerledes. Tenk bare på veien fra motorsag og traktor med vinsj til dagens skogsmaskiner. Ingen så for seg den utviklingen, og framskrittene vil bare fortsette.

DATAMASKINEN STYRER

Den gule Ponsse Ergo med H7-hogstaggatet er proppfull med den aller siste teknologien. Det sier ikke lite, for selve hjernen i maskinen er datamaskinen (bortsett fra Alexander, da). Uten datamaskinen kan du flytte maskinen, men aldeles ikke jobbe. Når Alexander klemmer hogstaggatet rundt trærne, registrerer framdriftsvalsene den eksakte lengden på alle stokkene.

Og ikke bare det. Uansett om han kjører stammene fram og tilbake, følger

telleverket med. Avhengig av hvilke spesifikasjoner kjøperen ønsker og hvor mye treet smalner av oppover, foreslår hogstmaskinen hvor stammen bør kappes.

– Hvert eneste tre blir nøye registrert og loggført. Diameteren måles presist i rot- og toppende på hver stokk. Hvis vi vil, kan vi gå tilbake å se hva vi hogg hver dag helt siden maskinen var ny, forteller Alexander. Hele livet har han vært opptatt av maskiner av alle slag, pluss alt av tenkelige og utenkelige duppeditter og av teknologi. Sin første PC kjøpte han som 15-åring. For å kjøre hogstmaskin, tror han at teknisk interesse kommer godt med.

Likevel forteller han om Viken Skogs entreprenørapp som kommer til syne på lpaden i førerhytta. Den er logisk bygd opp slik at også folk med andre ferdigheter enn de rent tekniske skal kunne bli dyktige maskinførere. Alexander bruker denne drifta som eksempel. Siden det er lauvskog, var det stor mulighet for at det var rødlistede arter der. Derfor sendte Viken Skog inn en biolog på forhånd. Det hun fant ut, både når hun var her og på de kildene hun bruker, er lagt inn på lpaden. I tillegg er Alexander godt trent i å følge nøye med på skogen rundt maskinene.

OPPDATERT KUNNSKAP

Alexander Knutsen vet at kunnskapen er lite verd hvis den ikke blir oppdatert. Det kreves at han går mange ulike kurs, som PEFC-kurs for å følge med på hvilke miljøkrav som bransjen pålegger seg selv og brannkurs fordi både våren, sommeren og høsten kan bli farlig tørr. Så må han

kunne det som kalles «sporløs kjøring». Tømmeret må ut, men landskapet skal også fungere etter hogsten. I tillegg går han kurs i selektiv hogst for å kunne såpass av de biologiske prinsippene at han kan ta alle de nødvendige hensynene. Pluss kurs i hvordan bevare kantsoner og nøkkelbiotoper.

MENNESKET AVGJØRENDE

For uansett hvor avanserte maskinene har blitt, er det personen bak spakene som utgjør den største suksessfaktoren. Hvert eneste tre må sjekkes for feil. Maskinen oppdager ikke det en erfaren sjåfør får øye på. Råte, gankvister og annet. Lynkjapt må han vurdere om det lønner seg å kutte av en kort stokk nederst for å få flere bedre betalte sagstokker lenger opp. Entreprenøren får betalt per kubikkmeter hogd, kjørt og levert tømmer. Skogeieren får bedre betalt jo høyere kvalitet tømmeret er.

– Vi må balansere mellom å være for strenge slik at bedre kvalitet blir sortert i lavere prisklasser, og å prøve å snike inn dårligere kvalitet som uansett blir oppdaget og nedklassifisert av kjøperne. De snakker om nedklassifisering og i verste fall vraking. Hos oss ligger vi på mellom to og to og en halv prosent feilsortering. Det er svært bra, slår han fast.

LASTBÆREREN

Det hjelper lite om sjåføren i hogstmaskinen gjør en førsteklasses jobb, hvis ikke sjåføren i lastbæreren er like god. Alexander kjører i team med unge Paul

Erik Haugland fra Telemark som ukependler til jobben hos ARM. Han er utdannet på gravemaskin, men fikk prøve seg her i lastbæreren.

– Du må klare å ha tunga rett i munnen. Følge med altså, forteller Paul Erik. Alexander ser 70 prosent av stokken fra hogstmaskinen. På det grunnlaget sorterer han stokkene. Paul på last-bæreren har en rotator på ktoa slik at han ser opptil 90 prosent av stokken. Inni-mellom ender stokkene i andre kvaliteter fordi Paul oppdager en feil som hogst-maskinsjåføren ikke så. Slik er de et team.

SAMARBEID

Det er Alexander som har lengst erfaring av de to. Han er nøye med å dele all kunnskapen sin med Paul. Noen i Alexanders posisjon passer på å holde igjen litt kunnskap slik at de får et slags overtak på kollegaene eller lærlingene. Slik er ikke Alexander. Han vil ha helt åpne diskusjoner slik at de blir enige om hvor de skal kjøre og hvordan de best skal få ut tømmeret.

– Slik er Atle også, sier Alexander. Det er et komplement.

Paul og Alexander har lunsj sammen. Da prater de om alt mulig, men noe av tiden går også med til å planlegge og vurdere hva de har gjort, og hvordan de skal komme videre. Lastbæreren, Paul altså, skal kjøre etter hoggeren, og med fullt lass veier han opptil 40 tonn. De dypeste sporene kommer fra lastbæreren som går i skytteltrafikk mellom hogstflatene og leggeplassen. Smarte trasévalg kan være forskjellen mellom en suksess og det å få grov kjeft for at søla flyter.

– Stormen «Amy» ga oss hundre millimeter nedbør på ett døgn. I løpet av noen dager etter fikk vi hundre millimeter til. Da sier det seg selv at det blir sølete her og der, sier Alexander.

Han er godt trent i å snakke med turfolk som innimellom klager på framkommeligheten.

– Det gjelder å ikke hisse seg opp. Jeg forsøker å forklare at tømmeret må ut for at det skal bli til trelast og en rekke andre produkter, mens skogeieren planter ny skog som også tar opp CO2, sier han. De fleste forstår, men det overrasker han hvor lite kunnskap enkelte har.

– De tror at hogstflatene blir slik de er rett etter hogsten for alltid, sier han og rister på hodet.

Plutselig dukker et stort vogntog opp. Det er Nils A. Topstad med sin nesten helt nye tømmerbil.

– Fire pluss fire er fint, sier den meget erfarne tømmerkjøreren. Det betyr fire aksler på bilen og fire på hengeren. Da blir bilen tung nok i forhold til hengeren til at de stort sett alltid kommer fram dit tømmeret skal hentes.

Paul kjører lastbæreren på utsiden av lunnene, mens Nils rygger inn imellom de to lange og høye tømmerlunnene. Slik sparer de mye søle på vogntoget og veien som går forbi.

Ikke at det er noen revolusjon, for de fleste gjør det overalt der det går an.

Men poenget er at alle disse folkene som kjører de store maskinene samarbeider for å få skogressursene ut til markedet på best mulig måte.

Det gjør de hver eneste dag. Du som skogeier burde bruke anledningen til å prate med dem når de jobber for deg. Det er både hyggelig og lærerikt. **S**

KONSENTRASJON: Det går ofte så flisene fyker når man hogger løvskog. Maskinen gjør mye av jobben, men den menneskelige faktoren er avgjørende.

Innhogg i verdens skoger

I fjor ble 81.000 kvadratkilometer skog brent, hogd eller bygget ned ifølge den årlige rapporten fra Forest Declaration Assessment, skriver Nationen på Motkulturplass. Det er marginalt mindre enn da målet om stans i avskoging ble vedtatt. Avskogsingstallet burde vært nede på 50.000 kvadratkilometer. Det er fire år siden 140 av verdens land forpliktet seg til å stanse avskogingen i verden innen 2030.

86 prosent av avskogingen i verden skjer for å kunne drive jordbruk på arealene.

I tillegg til de avskogede arealene, fikk 88.000 kvadratkilometer skog dårligere tilstand i 2024. Disse arealene er utsatt for framtidig avskoging.

Det er gledelig at påskoging og skogrestaurering øker. 106.000 kvadratkilometer fikk nytt eller bedre skogdekke i fjor.

Norges bidrag til avskogingen er 58 kvadratkilometer årlig, ifølge Nibio. Det meste av skogtapet her skyldes nye veier, boliger og hytter. Avskogingen bidro med 2,6 millioner tonn til Norges klimagassutslipp, dobbelt så mye som innenlands flytrafikk.

Vi må bygge mer skog-skånsomt, og vi må reetablere skog på åpne arealer som tas ut av bruk. Framfor alt må vi sørge for å forynge skog som hogges. I fylker som Vestland blir nær halvparten av arealene som hogges, ikke tilplantet igjen, ifølge Statsforvalteren.

Dette er en uakseptabel forsømmelse – fra skogeierne og fra myndighetene. Foryngelse er lovpålagt her i landet, og myndighetene kan med loven i hånd plante til hogde arealer på skogeiers regning.

Kilde: Nationen på Motkulturplass

EUROPAS LEDENDE
TØMMERVOGNPRODUSENT

PALMS

Finn din nærmeste forhandler på:
www.hcpringen.no

EN DEL AV
HCP

80 trær halvveis sagt over

80 trær ble i oktober halvveis sagt over i nærheten av en barneskole i Bamble i Telemark, skriver tv2.

– Vi lurte på hva som har skjedd. Det er helt ubegripelig at noen har brukt tid på å gå løs på så mange trær, uten å sage de helt over, sier ordfører Petter Jørgensen til TV 2.

– Vi er glade for at ingen har kommet til skade. 80 trær ble halvveis sagt over og kunne tippe når som helst. Dette var i verste fall en dødsfelle, sier ordføreren til NRK.

Ordføreren sier til TV 2 at opprydningsarbeidet er en stor kostnad for kommunen.

Han sier at området skadeverket skjedde i, er svært omstridt. Kommunen har regulert området til boligbygging, men må gjennom en ny runde med naturkartlegging før de kan eventuelt kan gå videre med utbyggingen.

Riksantikvaren vil avfrede

Forfallet langs den fredede delen av Numedalsbanen er så omfattende at Riksantikvaren nå foreslår å fjerne vernet for fem bygninger langs Numedalsbanen.

– Avfredning er noe vi gjør ekstremt sjelden. Men i dette tilfellet er kulturminneverdiene, altså det som skulle ivaretas ved fredningen, helt tapt, sier riksantikvar Hanna Geiran til Laagendalsposten.

Fleire av byggene er helt ødelagt etter tolv år med forfall. Bygningene eies av Bane NOR, som selv ba om å oppheve fredningen for ni bygninger. Riksantikvaren foreslår nå å fjerne vernet for fem av dem, mens fire fortsatt skal bevares.

– Bane NOR har ansvaret. Når vi stiller krav til private eiere, må vi stille de samme kravene til statlige aktører, sier Geiran.

Kilde: Laagendalsposten

Trenger litt fler notiser

agrisjå

– din største og viktigste salgsarena i 2026

21.-23. august 2026

Frigården, Stjørdal

Påmeldingen er nå åpen!

Vi gleder oss til å se deg!

agrisja.no

Perfekte lassbærere for tynning

Komatsu 825TX og 835TX – smidige, kraftfulle og skånsomme lassbærere, spesialdesignet for effektiv tynningshogst. Oppdag ekte tynnings-eksperter som leverer!

Les mer på Komatsuforest.no

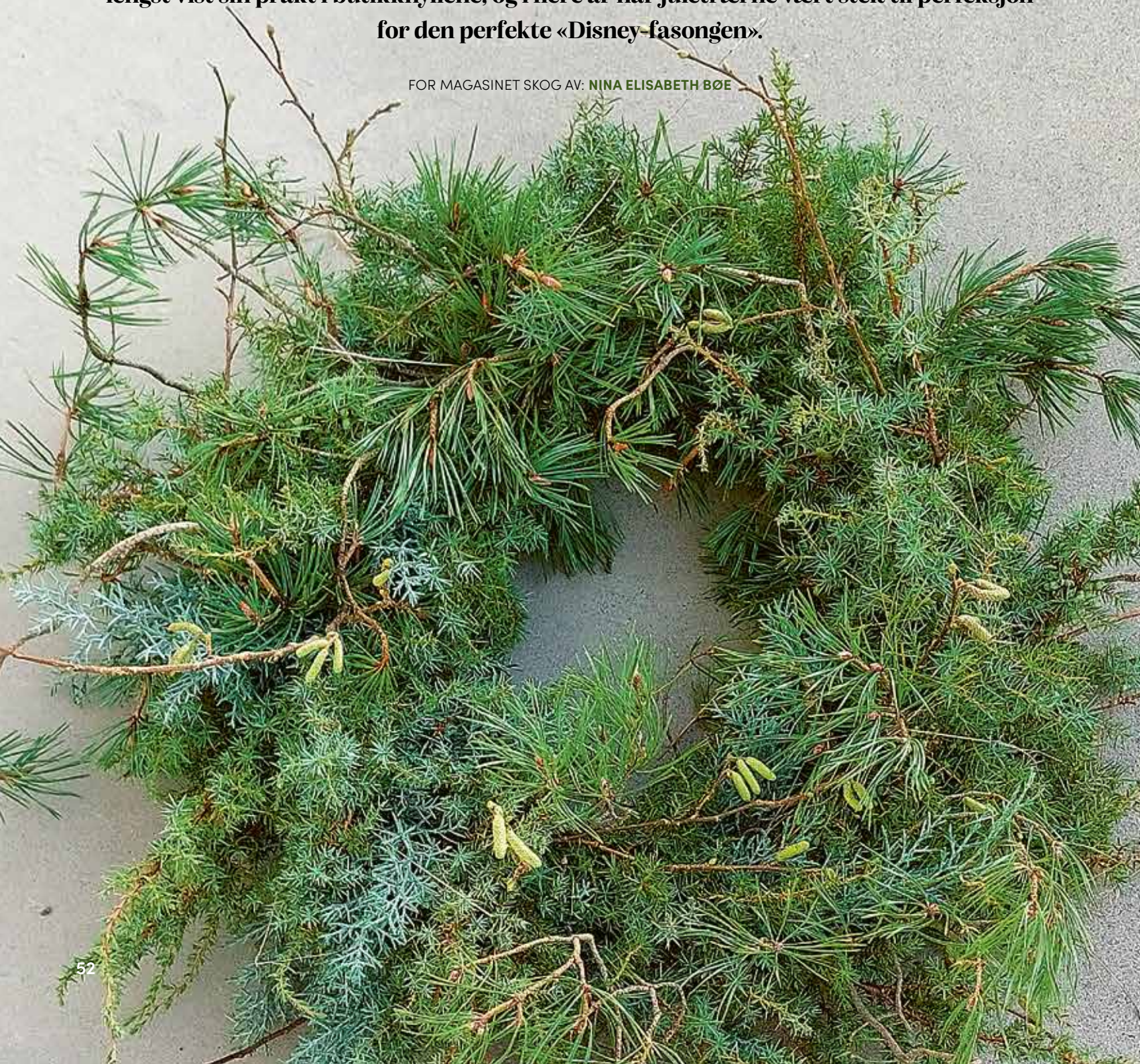
KOMATSU

DU GRØNNE GLITRENDE

Et år er snart forbi. I tradisjon tro, forbereder vi oss på årets største fest.

I hvert et butikkvindu skinner et hav av blinkende julevarer. Julemarsipanen har for lengst vist sin prakt i butikkhyllene, og i flere år har juletrærne vært stelt til perfektjon for den perfekte «Disney-fasongen».

FOR MAGASINET SKOG AV: NINA ELISABETH BØE

BILDETEKST: Bildetekst.

Dagene blir kortere, og julelysene får sin faste plass i vinduer og på trær. Som blomsterdekoratør er dette den travleste tiden på året. Buketter skal bindes, dekorasjoner skal lages og bestillingsfrister skal holdes.

Kredittkortene blir varmere og varmere for hver dag i desember. Hvert år stiller jeg meg selv det samme spørsmålet:

Trenger vi virkelig å blakke oss helt, selv om det er jul?

Svarer er alltid det samme. Helt klart nei.

I en tid hvor alt kan bli kjøpt for penger, har vi mye å lære av tidligere generasjoner som tok vare på det de hadde. De brukte det de fant og tok til takke med det som var. For det går an, som så mange gjorde før oss, å skape en jul med enkle midler.

Hva skjer hvis du for eksempel bytter ut spaserskoene med gummistøvler og beveger deg bort fra kjøpesenterets mas og støy og ut i skogen?

SKOGEN

Er det en ting vi har bruk for i julestria så er det å komme oss ut i skogen og trekke pusten. Gi oss selv en liten pause fra glitter og støy. Vi bør «jorde oss» litt. For når roen senker seg og du står der mellom glitrende grønne greiner ser du kanskje at det vakreste på denne jord står rett foran deg. Plutselig oppdager du konglene som henger og dingler som små brune «julekuler». Greiner i alle fasonger tar form for som kranser og julestjerner. De bittesmå og skakke juletrærne kan kanskje få plass i noen Norgesglass som du dekorerer bordet med.

Før du vet ord av det har du hele handlekurven full av alskens godsaker!

Kanskje du vil samle venner rundt bordet for å lage en julekrans og drikke gløgg? En tur i skogen ble ikke bare til et nydelig rom av juledekorasjoner, du fikk plutselig en juletradisjon med på kjøpet.

JULETREET

Jeg kan fremdeles huske følelsen av å se pynten på mitt aller første juletre. Som blomsterdekoratørlærling var budsjettet lavt, men juletre, det skulle jeg ha!

Jeg kan fortsatt kjenne stoltheten jeg fikk etter å ha hugget ned mitt første juletre til 50 kroner hos en lokal bonde på Tjøme. Med glitrende juletrelys og røde epler arvet av min mormor, kunne jeg ikke føle meg heldigere.

Selv den dag i dag, henter jeg mine egne trær fra skogen. Jo skjevere og rarere, jo vakrere blir det for meg. Det er som om jeg synes litt synd på de trærne som ikke er vakre nok til å bli solgt i butikkene. Jeg tenker alltid at alle har rett på en sjanse. Ja, selv juletrærne. Så, med avtale med skogeieren, sag i sekken og med godt mot, får den skjeveste av de alle lov til å bli med meg hjem.

Det er kanskje ikke alltid barna mine er like begeistret over valget av juletreet. Men uansett fasong eller form, tykk eller tynn, glissen eller tett, har jeg aldri eid et vakrere, glitrende, grønt juletre når granlukta sprer seg i huset den 23. desember, og julestjerna har funnet sin plass,

God jul til alle skogeiere og andre skogvenner.

Nina

TIPS FRA SKOGEN TIL JULEPYNT

Julekransen

Plukk einer, gran, furu, blåbær ris og tyttebær grener, Kvister av bjørk og lav er fin pynt Husk mose! Dette kan bli til en fin krans på døra

Julebordet

Små einerkranser kan bli til serviettringer. En bunt eikeblader kan brukes som bordkort. Kongler kan strøs på bordet. Små juletrær i Norgesglass Vips så har du et vakker julebord

Julestjerna

Seks greiner kan bli til en julestjerne i vinduet

Bordpynten

Strå (halm) kan bli til super julepynt Kongler med en snor rundt er fint å henge på juletreet.

Inspirasjon

Lån bøker på biblioteket og let opp gammel naturlig julepynt!

SLITER DU MED JULEGAVE TIL SKOGEIEREN I FAMILIEN?

Våre lesere er ofte godt voksne, og de fleste er menn. Her kommer noen tips til gledelige julegaver.

TEKST OG FOTO: **ROAR REE KIRKEVOLD**

Turboforfatteren Thor Gotaas kommer med to bøker i høst.

SONDRE NORHEIM
Den mest opplagte er historien om Sondre Norheim. Landets mest mytiske skiløper. Villstyringen som ble født i Morgedal i Telemark i 1825, og som med rette omtales som skisportens far.

Men hvem var egentlig denne mannen som gikk 20 mil på ski til Oslo for å delta med luftige hopp og stødige nedslag i en tid hvor skirennvar en stor kuriositet.

Forlaget omtaler Thor Gotaas som «Norges fremste skihistoriker». Det er han sikkert også. I tillegg til så mye annet som blant annet en glitrende foredragsholder, og ikke minst en folkeminnegransker av rang.

Hvis du normalt ikke leser så mange bøker, skal det fortsatt mye til at den levende «pennen» til Gotaas ikke drar deg gjennom livet til Sondre Norheim slik at du glemmer både snøbrøyting og familieliv. Du blir rett og slett fanget inn i livet til mannen som også var håndverker, som hadde seks barn og bodde på 16 kvadratmeter. Gotaas har ikke for vane å sminke virkeligheten.

Han forteller også om en skihelt som det med ett unntak ikke finnes kjente fotografier av. Han som også var fattig og som slet med å bli ferdig med

arbeidsoppgaver og som motvillig utvandret til prærien i Nord-Amerika. Tenk deg å være skiløper ned stupbratte lier og kanskje over hustak i Morgedal, før du befinner deg i paddeflate midt-vesten.

Mannen som bekrefter myten om at nordmenn er født med ski på beina, døde nemlig alene ute på prærien – med ski på beina.

I boken: Sondre Norheim, skiløper og husmann får du en hel historie som vil gripe deg.

ENEBOEREN

Ved en tilfeldighet ble Thor Gotaas gjort oppmerksom på eneboeren Ture Sølver som hadde bodd som eneboer i falleferdige koier i 50 år. I 30 av årene bodde han i koia med det trolig treffende navnet Lusivegg.

Som folkeminnegransker har Gotaas øye for hverdagslivets forskjellige sider, og han har også en fortellerstil som må sies å være unik. Enkelt og hverdagslig forteller han om folks liv uten å gjøre dem til helter, men også slik at de absolutt ikke latterliggjøres. Boken «Eneboeren. Historien om Ture Sølver» tar deg med til det enkle hverdagslivet, men også til Canada og USA. Trolig er det ikke mulig å lese om Ture Sølver uten å la seg fascinere av hvordan enkelte valgte å bo, men dette er også en harsk historie om sult og ensomhet. Når du blar om til bakre perm, sitter du sikkert igjen med mange spørsmål og minst én undring: Hvordan hadde Ture det egentlig? Hva tenkte han på, og hva savnet han? Hvis han savnet noe da, for tilværelsen som eneboer var på mange måter selvvalgt.

Kanskje har du flere bøker som beskriver kjendiser og historiske personer i bokhylla di. Dette er noe helt annet. Ture Sølver var kun kjent i lokalmiljøet. Mange smilte sikkert av historiene om ham. De bare vokste og vokste fra munn til munn.

Selv om Thor Gotaas aldri møtte verken Sondre Norheim eller Ture Sølver, er bøkene skrevet så levende at du virkelig føler at du befinner deg i samme rom som dem.

Enda viktigere er det at Gotaas får deg til å tenke over eget liv. Hvorfor bor du som du gjør? Hva er din historie? Din vei fram til dagen i dag. Sikkert mye fint, men er du som andre, kan det også være klare tegn på litt «jordgulv» hos deg også.

Gled deg til flate, harde pakker som du gjenkjenner hvis du kjenner på sidene. Bøker blir sjeldent feil. ☺

Odelsskam

Hva gjør du hvis du har odelsrett i 15. generasjon til en gård på Vestlandet? Journalist og forfatter Maria Laviks andre bok har rukket å bli en del måneder gammel, men temaet er like aktuelt nå og i overskuelig framtid. Hva gjør du når du er vokst opp med sauesanking, bokbuss, smalahove, store avstander og motkultur, men samtidig har funnet din tilværelse i Oslo? I boken «Odelsskam» deler Lavik dønn ærlig om det å bryte med at femten generasjoner før henne har lempa stein og slitt med jorda for at de som kommer etter skal få et bedre liv. Hun tar på ingen måte lett på avgjørelsen, og tankene hennes vil garantert berøre mange rundt om i landet.

Tittel: Odelsskam
Forfatter: Maria Lavik
Forlag: Samlaget
Sider: 158, innbundet
Pris: 364,- (heftet: 249,-)

Natur på ville veier

Forfatteren Marit Ruge Bjærke er marinbiolog, idéhistoriker og forsker i kulturvitenskap ved Universitetet i Bergen. I sin nye bok "Natur på ville veier? Fremmede arter og vi som flytter dem", får du virkelig øynene opp for hva vi mennesker bidrar til når vi, ofte i god tro, tar med oss jord, planter, dyr og andre organismer fra sted til sted. Tenk bare på alle hageplantene som «tok av» ute i den norske skogen. Og askeskuddsyken som ble innført for relativt få år siden. Hun skriver om sitkagran og verdien av «føre var»-prinsippet. Som skogeiere er vi oppe i disse problemstillingene ofte. Ruge Bjærkes bok vil overraske deg, og trolig åpne øynene dine for at vi virkelig lever i en utsatt tid. Nei, boken er ikke fordømmende. Her finnes også mange muligheter, og den er skrevet av en forfatter som virkelig kan kommunikasjon. Dette er et alvorlig tema, fortalt på en lettfattelig måte.

Tittel: Natur på ville veier?
Fremmede arter og vi som flytter dem.
Forfatter: Marit Ruge Bjærke
Forlag: Dreyer
Sider: 152, innbundet
Pris: 399,- (Adlibris)

Lastebilens århundre

Journalisten, forlagsmannen og forfatteren Svein-Over Arnesen har samlet stoff og skrevet boka «Lastebilens århundre. Skråblikk på lastebilhistorien i Norge, bind 1». I presentasjonen av boka innrømmer han at dette har vært den morsomste jobben han har hatt. Det er nok ganske riktig for all letinga i gamle arkiver har virkelig avdekket sider ved lastebilnæringa i Norge som allerede nå, under hundre år etter oppstarten, virker veldig merkelige, og morsomme. Boka er full av små og litt større enkeltsaker. Du kan altså lese den slik du selv vil. Hoppe hit og dit, for her står gullkornene i kø på hvert oppslag. Visste du for eksempel at folk på ramme alvor hevdet at «Menn skal sveive, – elektrisk start var for kvinnfolk», eller at «Den første yrkessjåføren i Troms fikk bare frakte soldater og lik»? I ramme alvor foreslo vognmennene å påby at de elektriske sporvognene i Oslo skulle utstyres med en utstoppet hest foran. Dette for at de (fortsett) levende hestene ikke skulle bli redde.

Tittel: Lastebilens århundre. Skråblikk på lastebilhistorien i Norge
Forfatter: Svein-Ove Arnesen
Forlag: Egen utgivelse
Sider: 230, innbundet
Pris: 479,- (Norli.no)

Den siste Tiur

Dette er en helt annerledes historie om en tiurjeger (og naturjournalist i DN pluss forfatter) som drar til Alsace i Frankrike med en gruppe franskmenn, den rasende tiuren Nils og tre verpeklare røyer. Målet er å bote litt på tiurmangelen på kontinentet. Skildringen er livlig og gjenkjennbar selv om man selv ikke er tiurjeger, eller kjører gammel Honda. Fornøydlig og viktig!

Tittel: Den siste tiur. En roadtrip gjennom Europa med en kidnappet tiur i bagasjen.
Forfatter: Ola Jordheim
Halvorsen
Forlag: Aschehoug
Sider: 240, innbundet
Pris: 429,- (Adlibris)

VEDFYRING STÅR FORTSATT STERKT

Tross el-støtte og Norgespris, oppgir hele sju av ti norske husholdninger at de fyrer med ved, ifølge InFacts landsdekkende undersøkelse gjort for vedutstyrsleverandøren Wee.no.

TEKST OG FOTO: ROAR REE KIRKEVOLD

BRUK OG MOTIVASJON:

- 69,1 prosent av norske husholdninger fyrer med ved
- 51,2 prosent fyrer både for oppvarming og kos
- 9,0 prosent fyrer kun for peiskos
- 8,8 prosent fyrer kun for oppvarming
- 40 prosent av norske husstander produserer egen ved

Dette til tross for strømstøtte og Norgespris.
– Vår undersøkelse viser klart at vedfyring fortsatt står sterkt i Norge, både

som en viktig varmekilde og som en sosial aktivitet. Svært mange nordmenn setter pris på peiskosen, så bålet er fortsatt et samlingspunkt i vår digitale tidsalder, sier Wee.

REGIONALE FORSKJELLER

Det er tydelige regionale forskjeller. På Sørlandet, der strømmen normalt er dyrest, finnes flest husstander som fyrer med ved. I Agder opplyser hele 77,3 prosent at de brenner ved for varme eller hygge. Nordland, Troms og Finnmark følger hakk i hel med 75,5 prosent.

FAKTA OM WEE.NO:

Wee.no AS er Norges største nettbaserte leverandør av utstyr og maskiner til anleggsnæringen og landbruket, og blant Norges 20 største nettbutikker målt i alle kategorier.

Vestlandet derimot, er regionen der færrest husstander vedfyrer. Kun 61 prosent tente vedovnen i 2025.

EGEN ELLER KJØPT

Hele 40 prosent oppgir at deres husstand produserer egen ved.

– Selv om vedfyring ikke gir de samme besparelsene i dag som under energikrisen i 2022 og 2023, ser vi at mange fortsetter å produsere egen ved i stort volum. Det stabile salget av utstyr for vedkløyving er også med på å bekrefte dette inntrykket, sier Wee.

Det er likevel husholdningens økonomi som avgjør hvor mye ved som benyttes til oppvarming, ifølge undersøkelsen.

REGIONALE FORSKJELLER:

- Sørlandet har flest husstander som fyrer med ved: 77,3 prosent.
- Nord-Norge følger med 75,5 prosent.
- I Midt-Norge fyrer 74,7 prosent av husholdningene med ved
- Østlandet utenfor Oslo: 72,6 prosent
- Vestlendinger fyrer minst, 61 prosent
- Storbyer som Oslo har lavest andel husholdninger som fyrer, kun 52 prosent

– Personer som oppgir at de har anstrengt økonomi bruker faktisk mer penger på innkjøp av ved enn personer med romslig økonomi. Vedfyring er i større grad en kilde til oppvarming enn til kos der økonomien er trang, kommenterer Roger Wee. 📢

ALDERSGRUPPER:

- Personer mellom 45 og 64 år er de mest ivrige vedfyrerne
- Unge (18–29 år) fyrer klart minst

ØKONOMISKE ASPEKTER:

- Husholdninger med stram økonomi fyrer mer for oppvarming enn kos.
- Husholdninger med romsligere økonomi fyrer oftere for hygge.
- 34 prosent av norske husholdninger bruker under 1000 kr på ved i året.
- 27 prosent bruker mellom 1000–4000 kr.
- Rundt 6 prosent bruker mellom 4000–8000 kr.
- I underkant av tre prosent kjøper ved for mer enn 8000 kroner i året.
- 23,7 prosent av respondentene kjøper aldri ved.

Hvor mye man fyrer med ved er avhengig av hvor i landet man bor, og hvor god økonomi man har.

– For de aller fleste handler vedfyring både om oppvarming og peiskos, sier daglig leder i utstyrsleverandøren Wee.no, Roger Wee i en pressemelding.

69,1 prosent oppgir at deres husstand fyrer med ved. 51,2 prosent fyrer både for oppvarming og kos. 8,8 prosent av de spurte fyrer kun for å varme opp hjemmet. Vel 9,0 prosent bruker ved kun for kos og hygge. Ifølge undersøkelsen fyres det mer på landet enn i urbane strøk og storbyer.

Kontakt våre
forhandlere over hele Norge

BEWI
for a better everyday

+47 69 81 55 10
ordre.bl@bewi.com

Kampanjen gjelder bestillinger av nye Mowi tømmerhenger med kran fra fabrikk. En Husqvarna 550 XP G Mark II er inkludert uten ekstra kostnad. Verdi: 12 799 NOK. Kampanjen gjelder frem til 31. desember 2025 og kan ikke kombineres med andre avtaler eller rabatter.

AKKURAT NÅ
Kjedesag
med din nye
Mowi

Bestill ny Mowi nå, så følger en Husqvarna 550 XP G Mark II med i motorsagholderen ved levering. Uten ekstra kostnad. Da kan du felle og transportere juletreet ditt raskt og enkelt neste gang.

Kontakt din Mowi-forhandler eller besøk nettsiden for mer informasjon om kampanjen.

FTG | MOWI
www.ftgmowi.com

vreten **norge as**

+47 69 80 82 20 • www.vreten.no

FYRER MED VED

Faktisk er det mye du kan gjøre for å få mer varme ut av veden din. Her er gode tips til deg selv og vedkundene dine.

TEKST OG FOTO: ROAR REE KIRKEVOLD

Simen Gjølshjøl er vedekspert og seniorrådgiver hos NIBIO. I forrige utgave av Magasinet Skog ga han deg gode råd for hogging, kløyving og lagring av ved. Nå har tiden kommet til å fyre den opp.

FØR OG ETTER 1998

Året 1998 var et skifte i vedfyring i Norge. Da innførte myndighetene strengere krav til partikkelutslipp fra vedovnene våre. De gamle ovnene kunne slippe ut fra 10 til hele 80 gram partikler per kilo ved. Det store spennet skyldtes flere forhold som hvordan ovnen var, hvor tørr ved du brukte og ikke minst hvordan du fyrte.

- Dagens vedovner har etterbrenning, og er konstruert for en mye renere brenning på temperaturer opptil 800-900 grader, forklarer Gjølshjøl. Mange sliter med å få fyr på vindstille dager når de følger SINTEFs råd om å fyre opp på toppen av veden. Gjølshjøl vil følge det rådet selv om han ser problemet. Problemet med å fylle ovnen med ved og fyre opp nedenfra, er at det tar lang tid før veden får nødvendig temperatur. Resultatet er lavere utnyttelse («fisfyring») og betydelig mer partikkelutslipp gjennom pipa.

De moderne ovnene skal ikke slippe ut mer enn to gram partikler per kilo ved.

HVORDAN DU FYRER

- Jo, nye vedovner er mye bedre, men du skal huske på at også de gamle ovnene kunne brenne rent med lite partikkelutslipp hvis du ga god trekk og fyrte kraftig slik at temperaturen raskt ble høy nok, kommenterer han. Det er altså kombinasjonen gammel (og dårligere) vedovn og for lite luft når du fyrer, som gir spesielt høyt partikkelutslipp.

- Dessuten soter du igjen pipe, rør og vedovn. Da må du feie i hvert fall årlig, og faren for pipebrann øker. Vi ser at de moderne vedovnene ofte gir nesten soffrie piper, sier han.

Hvor mye effekt du får ut av vedovnen har med flere forhold å gjøre. Hvilken type vedovn du har, hvilken ved du bruker, hvor tørr den er, hvilket treslag og hvordan du fyrer (igjen).

- Husk også at lengden på røret fra vedovnen og inn i veggen betyr en god del. Vi regner tusen Watt per meter, eller én kiloWatt. Har du altså et to meters rør, kan du legge til to kiloWatt til effekten som vedovnen gir.

Gjølshjøl advarer også mot FOR hard fyring. Knusktørre briketter på stor trekk

kan gi så høy varme at ovnsplatene sprekker. Det er farlig. Vi må ikke glemme at vedfyring krever kunnskap og ansvarlighet.

KALD VED

Tar du veden inn fra et utendørs vedlag i 20 kuldegrader eller om du har lagret den i romtemperatur før du fyrer opp, har noe å si for hvor mye av effekten du får ut som varme. Det koster energi å varme opp veden (det gjør det for så vidt hvis du stabler den kalde veden inne også).

- Et forsøk viste at forskjellen på å ta inn ved i ti kuldegrader reduserte effekten med fem prosent i forhold til samme fyring med ved som holdt 15 varmegrader, sier Gjølshjøl.

VIFTE PÅ OVNEN

Du kan kjøpe vifter til å sette oppå vedovnen. De drives av varmemotoren og hensikten er å fordele varmen utover i rommet.

- Vi skal huske at vedfyring er «punktfyring». Slike vifter kan fordele varmen mer jevnt utover i rommet. Noen synes det er mer behagelig, men jeg har aldri sett noe dokumentasjon på at det øker utnyttelsen av effekten i veden, sier han.

Uansett er vedfyring også hygge. Tenk på at ved vedfyring varmer vi opp hjemmet vårt ved hjelp av energien fra sola som traff skogen sist sommer.

VEDEKSPERTEN PÅ RADIO

Ryktet vil ha det til at NRK i sin tid satte sammen et ekspertpanel som skulle svare på helt vanlige folks spørsmål om skog, natur og insekter.

En dame fra «vestkanten» ringte inn. Hun bekymret seg for at noe gnagde i veden hun hadde kjøpt. Lydene var tydelige i den fasjonable villaen, så hun hadde fylt badekaret og stappet hele vedsekken nedi badevannet for å drukne utysket.

Programlederen henvendte seg til insekteksperten i panelet for å få råd.

Hun sa ganske kaldt:

- Nei, hvis veden du har kjøpt er såpass dårlig så tror jeg jammen at jeg bare ville brent den opp, jeg.

Likevel: Hører du gnagelyder fra vedsekken, er dette ikke farlig for verken deg selv, familien eller huset. Særlig litt eldre ved kan inneholde mye liv.

OVERVÅKER KRAFTLINJENE

David Anda Nordberg og Lars Erik Jordet jobber begge i StormGeo og har vært med å utvikle GridEyes.

Ved hjelp av kunstig intelligens kan nå nettselskapene få tilgang til hvilke trær langs kraftlinjene som har størst sannsynlighet for å blåse overende og forårsake strømbrudd.

TEKST OG FOTO: **MARIUS LIPPESTAD**

StormGeo er et norsk selskap som leverer vær- og risikostyringstjenester til bedrifter over hele verden. Deres siste nyvinning, GridEyes, er et nyttig hjelpemiddel for nettselskaper som vil redusere antall trær som faller over kraftlinjene.

David Anda Nordberg og Lars Erik Jordet har vært med på å utvikle verktøyet som bruker kunstig intelligens på satellittbilder for å finne risikotrær – altså

skog som står i fare for å blåse overende og skade kraftlinjene. De forklarer at teknologien gir nettselskapene bedre oversikt over hvor de mer presist og proaktivt skal prioritere hogst.

– Vårt mål er at det skal være minst mulig opprydding når ulykken først er ute. Det er til fordel for både skogeierne og nettselskapene. Skogeierne sikres strøm

inn til huset, og nettselskapene sparer kostnader til opprydding og reparasjon, sier Nordberg.

TRENES STADIG BEDRE

Med modellen kan nettselskaper som kjøper tjenesten enkelt få oversikt over hvor de bør sette inn tiltak. GridEyes tar høyde for flere ulike scenarioer med ekstremvær.

– Vi har trent KI-modellen til å gjenkjenne ulike treslag. Den identifiserer umiddelbart hvilke treslag det er snakk om, hvor høyt treet er, brysthøyden og veksten siden forrige gang vi tok bilde, og så videre. GridEyes ser også på scenarioer der vindretningen kan endres, og hvordan det påvirker trær som ellers står godt beskyttet. Et tre som vanligvis står skjermet, kan knekke dersom vinden kommer fra motsatt retning med en styrke på 28 meter per sekund, eksemplifiserer Jordet.

– Vi fikk et nytt worst case-scenario under stormen Amy. Vi ser at ved vind på 46 meter per sekund knekker de aller fleste trærne. Vi har et system som bare vil bli bedre – jo mer data systemet får, jo mer presist blir det. Vi har derfor jobbet på spreng etter Amy for å samle inn alle dataene vi kan. Neste gang tilsvarende

ekstremvær oppstår, har vi bakt disse dataene inn i modellene våre, forklarer han videre.

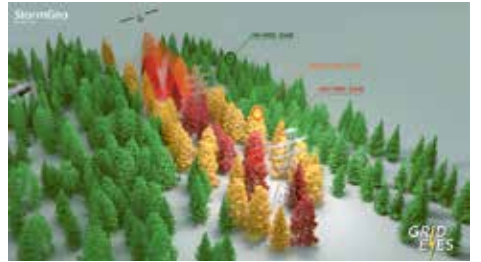
Spesialiteten til Jordet og Nordberg er teknologi, ikke skog. Systemet er ikke laget for å erstatte noens jobb, men for å gi de skogansvarlige i nettselskapene et hjelpemiddel.

– Vi håper at all kunnskapen til den personen som har jobbet med dette i 40 år, og som snart går av med pensjon, kan bli bakt inn i programmet, sier de.

MER EKSTREMVÆR

Det snakkes stadig om mer ekstremvær. Men er de som jobber med vær, og analyserer det globalt hver dag, sikre på at det faktisk vil bli mer ekstremvær?

– Ja, svarer de kontant.
– Det har ikke vært en storm som Amy på 30 år. Denne typen ekstremvær vil vi se

Slik ser det ut når GridEyes vurderer skogen som står tett på kraftlinjene. Skjerdump: GridEyes.

offere. Det er kanskje 15 år til neste gang en tilsvarende storm kommer. Da mener vi at nettselskapene vil være bedre forberedt, og fått ryddet på flere risikoplasser i forkant, mener de.

StormGeo har samarbeidet med Høgskulen på Vestlandet (HVL), samt European Space Agency (ESA) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om å utvikle programmet. Hvert satellittbilde inneholder enorme mengder informasjon.

– Hver piksel på bildet er 30 centimeter. Det gjør at trekronene er synlige. Vi får også infrarøde bilder som enkelt viser hvilke trær som lever. Bildene analyseres med GridEyes, og sendes deretter til kundene våre.

LEDER AN

I september kom nyheten om at Lede, tidligere Skagerak Nett – et norsk nettselskap som eier og drifter strømmettet i Telemark, Vestfold og deler av Viken – har begynt å bruke GridEyes.

– Samarbeidet med StormGeo og innføringen av GridEyes gjør at vi kan modernisere måten vi jobber med vegetasjonshåndtering og robusthet i strømmettet. Med stadig hyppigere ekstremvær, er det avgjørende at vi går fra reaktivt til proaktivt vedlikehold. GridEyes gir oss innsikten og de prediktive verktøyene vi trenger for å beskytte infrastrukturen, og levere stabil strøm til kundene våre, opplyser Morten Gøytil, avdelingsleder for vedlikehold i Lede.

Lede peker på at vegetasjon som vokser inn i strømmettet er en av de vanligste årsakene til strømbrudd. De opplyser at vedlikehold og rydding tradisjonelt har blitt gjennomført etter faste intervaller, men med GridEyes får de tilgang til risikobasert innsikt som bidrar til at jobben kan gjøres smartere og mer målrettet. **S**

KUNSTEN Å FÅ STRØMMEN FRAM

– Skulle vi vært hundre prosent sikre på at ingen trær falt ned på kraftgatene våre, måtte alle trær som kunne rekke bort til ledningene felles. Det vil jeg si er helt urealistisk, sier Reidar Strand. Han er daglig leder i Norsk Skogrydding. Det betyr at han styrer opptil 230 personer som leies inn fra sine enkeltmannsforetak. 150 av dem er daglig i arbeid med å rydde under kraftlinjene i hele Sør-Norge opp til og med Trøndelag.

FÆRRE ELG OG MER STORM
Strand har lang erfaring i å rydde under

kraftgatene. Dette er gamle avtaler med skogeierne. Breddene varierer etter hvor mye strøm som går i kraftgatene. Vanlige 22-kilowatts høyspent krever at alle trær som vokser nærmere enn 7,5 meter fra senterlinja skal holdes nede.

– For inntil noen år siden, fikk vi mye hjelp av den store elgbestanden. Mange steder barberte de kraftgatene for ROS-artene, rogn, osp og selje. Nå merker vi stor forskjell fordi det er betydelig færre elg, og tilsvarende mer for oss å holde nede, sier han.

**Skogrydderne har
mer enn nok å gjøre i et
stadig tøffere klima.
De forsøker å ligge i
forkant, men stormen
«Amy» overrasket selv
fagfolkene.**

TEKST OG FOTO: ROAR REE KIRKEVOLD

I tillegg skal de vurdere trær også utenfor den kraftgata som nettselskapet og skogeieren har avtale om. Alle trær som er døde eller åpenbart skadde, skal felles. Det skal også trær som henger utover mot strømledningene. Trær er levende organismer som konkurrerer om det livgivende lyset. De strekker seg mot lysåpningene uten hensyn til at menneskene krever konstant strømforsyning. Et strømrbrudd koster mye. Noen ganger i erstatning, men alltid i tap av produksjon og velferd. Eksemplene på hvor totalavhengige vi er av strøm blir

flere og flere. Hvordan skal vi få ladet bilene, melket kuene eller varmet bygningene uten strøm?

«AMY» OVERRASKET
Stormen «Amy», som feide inn over store deler av Sør-Norge i begynnelsen av oktober, er et godt eksempel. Den ble varslet og advart mot av meteorologene, men det hjalp lite når vindkastene hadde orkan styrke, og det bøttet ned opptil 100 millimeter i løpet av kort tid.
– Vi har fortsatt hendene fulle med å felle og fjerne trær som truer eller ligger

KREVENDE: Opprydding etter stormaskader krever kunnskap og erfaring. Særlig langs kraftgatene. André Halum hos Hegdal Skogsdrift AS har hatt mange slike oppdrag. Her etter «Amy» i oktober.

over strømledningene, og vi skal innrømme at vi ble overrasket over kraften i kastene. Selv der vi hadde tynnet ut trøbbeltrærne på utsiden av kraftgatene, gikk det galt. Store tilsynelatende helt friske trær ga tapt og veltet. I fallet tok de

FORSIKTIG: Linjerydder Edvard Klavenæs vet at han må ha kontroll på alle kuttene (over).

FARE: Ei osp henger faretruende mot ledningene. Den må felles ved hjelp av vinsjer og erfaring.

ofte med seg flere andre trær, forklarer Strand.

Svein Mangelrød er helt enig. Han har oppdrag for Norsk Skogrydding sammen med sønnen Einar Mangelrød og kollega Hans Martin Utklev. Svein viser en fantastisk furu som veltet rett utenfor ei hytte ved Ula i Larvik. Heldigvis i en annen retning enn over bygningen som lett kunne blitt forvandlet til pinneved.

FARLIG ARBEID

Skogkurs arrangerer kurs i stormfelling og de advarer vanlige og ofte uerfarne skogeiere på det sterkeste om å ta motorsaga i egne hender i oppryddinga. Stormfelling er en farlig jobb som krever kunnskap og erfaring. De tre hoggerne er alle praktikere. Svein har jobbet 40 år i skogen for Fritzøe, Einar har egen liten skog, og er utdannet anleggsgartner og

Hans Martin har hatt egen skog og lang fartstid bak spakene i forskjellige gravemaskiner.

De tre deler to oppgaver: Arbeide sikkert og få jobben gjort. I den rekkefølgen, altså. Alltid sikkerhet først. De store buskene har nesten alltid i seg store spenn, og du vet jo hva ei rotvelte kan gjøre med en utsatt menneskekropp.

Derfor har de timepris. Kun når de forhåndsrydder kraftgatene, hender det at de har akkord.

– Opprydding etter storm er såpass farlig, at det ville være uriktig å tilby disse oppdragene på akkord. Det må ta den tiden som kreves, forklarer Reidar Strand. Han har ikke råd til en eneste ulykke. Alle skal komme helskinnet hjem etter disse oppdragene.

Kundene, altså oppdragsgiverne, er nettselskapene.

SKOGEIERNE FORSTÅR

– Inntrykket vårt er at alle skogeierne og folk flest forstår at når trær har falt ned over strømledningene, må vi rydde opp. Praktisk talt alle er glade for at jobben blir gjort av fagfolk som også har ansvaret, sier Einar. Ofte må de ha hjelp av montører fra nettselskapene. Strømmen må koples fra, og innimellom må det

elektrikere til også for andre deler av oppdraget.

– Skogeierne får trærne. Vi feller, kvister og kapper så godt det lar seg gjøre, men vi har ikke utstyr eller anledning til å trekke tømmeret ut, legger Svein til.

Utover det, gis det ingen erstatning etter oppryddingen. Da er det noe annet med forhåndsryddingen. Vi kommer tilbake til det.

KRAFT GANGE ARM

I tillegg til et godt utvalg av motorsager og kiler, er det jekkene som er det viktigste redskapet i møte med de store trærne. Noen ganger kan det være vanskelig å finne solide nok steder å feste tauverket, for det kreves krefter når man skal tvinge store trær ned uten å ødelegge mer av kraftlinjene.

– Vi fester tauverket først. Så strammer vi skikkelig til før vi begynner å skjære, forteller de. Her er det fysiske lover som blir demonstrert i praksis. Kraft gange arm.

Ofte trekker jekkene trærne tilbake i loddrett stilling før de starter sagene.

– Når vi har skåret felleskåret og begynner på hovedskjæret, er det avgjørende at treet henger i bryteanten, sier Svein alvorlig. Råte i stammen eller noen millimeter feilskjæring, kan fort gjøre at nettopp bryteanten ryker, og treet danser på stubben uten styring. Du er avhengig av at tauverket holder og får treet ned i ønsket retning. Det er her erfaringen og håndverket kommer inn. Derfor er de tre så enige med alle advarslene om at folk ikke skal gi seg på dette arbeidet uten solid kunnskap og oppdatert erfaring.

De forteller om at de må ha klar fluktvei skrått bakover hvis noe skulle hende, og det gjør det en eller annen gang i dette yrket. Sikkerhet først.

Derfor bruker de også kasteblokker slik at de kan styre jekkene fra andre posisjoner enn i fallretningen.

PLANLEGGING

Alle skadene er registrerte på telefonene. De arbeider etter kartreferanser. Noen kilometer unna har stormkastene praktisk talt lagt et helt bestand flatt. Den tykke strømledningen og de nyoppsatte stolpene hadde ikke en sjanse. Heldigvis gikk hytta klar. Elbilen også, men den står her enda. Utkjøringen er fylt opp av et flere meter tykt lag av store trær i alle størrelser og retninger.

– Her må det hogstmaskin til, slår Strand fast. Den er bestilt, men det er mange i kø. Han vet at lavspentstrømmen er koplet fra, men han går ikke bort til strømledningen som står som en fiolinstreng rundt et par graner. Ofte blir han kontaktet av folk som krever trær fjernet fordi de er en fare for strømtilførselen. Særlig gjelder dette naboens trær.

– Vi er godt trent i å si nei, for vi forstår jo at det ikke handler om strøm, men om utsikt, sier han. Han trener folkene sine i å dempe konflikter mellom nettselskaper og skogeiere og andre folk på stedet.

SI IFRA

Du vet det sikkert, men her kommer en påminnelse. Skal du hogge nærmere enn 30 meter fra ei kraftlinje, er du pålagt å få hjelp til fellejobben. Det betyr at du må si ifra i god tid.

– Normalt er to uker i forveien greit, men jo før jo bedre, sier han. Begynn for all del ikke å hogg uten at du har alt i orden. Det er et stort ansvar og bøkene eller

erstatningskravene kan bli sviende store.

– Våre folk kommer og feller inntil hogstmaskinen uten at det koster deg noe. Kanskje unntatt av at hogstmaskinen må vente litt på den manuelle og sikre fellingene.

Skogrydderne er underlagt like miljøkrav som vanlig skogsdrift, men det sier seg selv at de må rydde opp eller forebygge i mange tilfeller. Da søker de Statsforvalteren slik at alt er avklart før de begynner.

HOGST UTENFOR KRAFTGATA

I økende grad ønsker netteierne at det tynnes utenfor den bredden som er avtalt. Her ønsker de å fjerne trøbbeltrær slik at stormskadene reduseres.

– Vi fjerner alt av tørrgran, og så ser vi at ask er et økende problem etter hvert som skadene av askeskuddsyken sprer seg. Store asketrær kan se helt friske ut etter løvfall, men i virkeligheten har de nesten ikke røtter igjen. Uten forvarsel faller de over kraftledninger og annet. Derfor blir disse også fjernet, sier Einar.

Svein legger til at store trær som står på noen centimeters jordsmonn oppå svaberg, også er særlig vindutsatt. Pluss de skumle ospene. De kan være friske i rota, men pill råtne midt oppå stamma etter at råtten har kommet inn der en kvist knakk av for flere år siden. Mye nedbør gir dårligere feste i bakken og som sagt, står

flere trær på grunn jord. Alt dette skal de vurdere.

ERSTATNING

Som skogeier får du en pris per kubikkmeter tømmer som hogges i sikkerhetssonen utenfor kraftgata. Der Svein, Hans Martin og Einar hogger, tilbyr Lede 600 kroner per kubikkmeter. I tillegg får skogeieren beholde tømmeret og veden. Trærne blir forsvarlig felt og kvistet. Ofte slindebarker de granene. Slinde betyr å barkedem på to-tre sider med motorsaga slik at de tørker så fort at barkbillene ikke rekker å bruke dem til yngling. Nødvendigheten av det er omdiskutert. Flere forskere mener at slindingen ikke har store effekten på barkbillenes aktivitet.

Hvis du vil, kapper de trærne i tømmerlengder for deg. De ønsker dialog med deg om hvordan du vil ha stammene kappet. Det sier seg selv at det er for sent å klage etterpå.

VONDT I MAGAN

De tre skogsarbeiderne innrømmer at de får vondt i magen av å se alt det flotte tømmeret som blir liggende igjen. Før i tiden, for femti år siden, hadde alle en traktor og vinsj. Da plukket de ut tømmeret og solgte det, eller brukte det selv. Nå blir det liggende å råtne i skogen.

– Det er mer unntaket enn regelen at det blir hentet ut. Skogeierne har andre inntekter og de fleste mangler både vinsj, tid og kunnskap. Det er forferdelig å se, sier Svein og peker på en utrolig flott finérstokk av sylrett furu.

Jo da, mye tømmer er ikke mulig å få ut på grunn av terrenget, men allikavæl´a, sier Svein og rister på hodet.

Reidar Strand skyter inn en mulig forklaring.

– For inntil fem år siden betalte folk trolig rundt 500 kroner kubikken for flott vedvirke. Pluss litt ekstra for transporten, og du fikk levert billasset akkurat der du skulle bruke det til ved. Men så steg prisene og nå hører vi om vedprodusenter som betaler 1000 kroner kubikken for tilkjørt bjørkevirke inkludert moms. Derfor har vi merket en økt vilje til å hente ut tømmeret vi feller, sier han.

Svein Mangelrød kommenterer at biologene gjerne vil at trærne skal råtne i skogen.

– De har fått makta nå, sier han og starter motorsaga. Timelønn eller ikke. De har en jobb som må gjøres. 📍

Viktig med avtale

Nettselskapene har varslingsplikt når de skal hogge utenfor traseen. – God kommunikasjon og en avtale sparer mange ergrelser, sier Skogeierforbundet.

TEKST OG FOTO: ROAR REE KIRKEVOLD

Hans Asbjørn Sørli er direktør for skogbruk og miljø i Norges Skogeierforbund. Han kjenner godt til at nettselskapene i en del tilfeller, og kanskje i økende grad, ønsker å fjerne problemtrær utenfor ryddebeltene i kraftgatene i såkalt sikringshogst. Som partene er enige om, er det ikke realistisk å fjerne alle trær som potensielt kan falle over strømledningene. Det ville også tatt store skogarealer ut av produksjon. Derfor må noen ta en vurdering av de farligste trærne som døde, skadde og lutende trær, for eksempel.

– Overordnet må vi skogeiere innse at vi selv og samfunnet er avhengig av en så kontinuerlig strømleveranse som mulig. Nettselskapene har derfor et økonomisk insentiv for å levere strøm. Det heter KILE-kostnader, Kvalitetsjusterte inntektsrammer ved ikke levert energi. Det betyr at når et strømbrydd oppstår, reduseres nettselskapets tillatte inntekter. KILE-kostnadene kan komme opp i titalls millioner kroner allerede ved store enkelthendelser. KILE-kostnadene er der for å sikre samfunnet at nettselskapene gjør det de kan for å opprettholde god strømleveranse, forklarer Sørli.

Saken på de foregående sidene handler også om sikringshogst som er hogging utenfor det ordinære ryddebeltet. Sikringshogsten er normalt ikke en rettighet som trenger grunneiers tillatelse. Sikringshogst er en rettighet nettselskapet har etablert gjennom avtale, eller ekspropriasjon.

Sørli minner om at det i de fleste avtaler er noen viktige prinsipper for slik sikringshogst:

- Sikringshogsten har i utgangspunktet en uavgrenset rekkevidde (bortsett av at

det nødvendigvis vil begrense seg til én trelengde). Rekkevidden bestemmes derfor av at man må gjøre en konkret vurdering av at trærne utgjør en fare for ledningen.

- Det er snakk om enkelttrær eller mindre klynger av trær.
- Hogsten skal skje sporadisk og risikobasert og ikke regelmessig.
- Hogsten skal ikke fremstå som en utvidelse av ryddebeltet (det området der nettselskapet har «kjøpt» hele produksjonen).
- Det er ikke betalt erstatning for sikringshogst. Utført hogst skal derfor erstattes løpende, tre for tre (inkl. evt. venteverdi).

Nettselskapene leier inn fagfolk til å vurdere og fjerne enkelttrær som de mener representerer en særlig fare for å skade strømledningene.

En del nettselskaper, bl.a. Statnett, har en viss virksomhet med å fremsette tilbud om hogst av et større område utenfor ryddebeltet. Om skogen er hogstmoden kan dette være økonomisk interessant for skogeier.

DIALOG

Ved sikringshogst som ikke er akutt, har nettselskapene varslingsplikt innen rimelig tid overfor deg som skogeier før hogsten finner sted.

– Hva «rimelig tid» er kan variere, men det er ikke dagen før. Du skal få tid til å kontakte nettselskapet og diskutere med dem hvis du ønsker det, sier Sørli.

Det normale er at nettselskapene ved å utbetale erstatning per kubikkmeter tømmer, formelt sett eier tømmeret. Du kan altså ikke kreve å få ta ut trærne eller å få trærne utkjørt. De fleste nettselskaper har derimot ingen interesse av å beholde

tømmeret, og som hovedregel vil man derfor kunne beholde tømmeret selv.

Når man varsles om slik hogst, bør man være obs på å få de som gjør jobben til å kappe tømmeret slik du vil.

Sørli vet om saker det skogeier har opplevd at manglende dialog har ført til at verdien på tømmeret blir redusert ved feilkapping som gjør tømmeret uegnet til annet enn ved.

– Derfor er god dialog på forhånd viktig. Tenk igjennom hva du vil bruke tømmeret til, og gi beskjed om dine ønsker for hvordan det skal kappes. Folkene som gjør jobben har ofte skogtilknytning, og de forstår stort sett behovene dine, sier han.

ERGERLIG

Likevel har nok de fleste skogeiere et eierskap til trærne i skogen sin, utover bare tømmerverdien. Mange av problemtrærne kan ikke hentes ut med rimelig grad av innsats. Sørli har forståelse for at det er irriterende å se at kjempefurua med mange meter spesialtømmer blir liggende og råtne, men den vokste nå der den gjorde, så må vi kanskje finne oss i å dele noen trær med insekter og sopp. Verdien av tømmeret skal jo bli erstattet. Med en god dialog på forhånd om hva de skal hogge og om kapping, så reduseres grunnlaget for irritasjon og konflikt så mye som mulig.

Sørli sier at erstatningsbeløpet er vanlig skattepliktig, og at du ved sikringshogst normalt ikke vil få foryngelsesplikt på hogststedet (offest enkelttrær på små områder).

At de hogger problemtrær utenfor klausuleringsbeltet, betyr derimot ikke at du ikke kan få opp nye trær på samme plassen. Det er altså ingen båndlegging av området for framtiden. **S**

LAGARBEID: Linjerydderne (fra venstre) Hans Martin Utklev, Einar Mangelrød og Edvard Klavenes har fortsatt full jobb etter stormen «Amy» (over).

SIKKERHET: Daglig leder Reidar Strand i Norsk Skogrydding AS styrer arbeidslagene som rydder opp (til venstre).

FINÉR: Noen flotte kvalitetsstokker blir liggende igjen i skogen.

HVITT SKJEGG OG BLÅ MASKINER

Med milde øyne, litt ekstra tid og kjærlighet
for både skog og mennesker, har de skapt et viktig liv i skogen. Etter et besøk
hos Elkjøp unngår brødrene Klokkerengen kjøpesenterbesøk i desember.

TEKST OG FOTO: ROAR REE KIRKEVOLD

Brødrene Ole Randin og Hans Petter Klokkerengen på Eidsvoll er skogsentreprenører med nærhet både til skogeiere, turgåere og skoleklasser. Hans Petter fikk en barbermaskin i konfirmasjonsgave. Den har han enda.

Uåpnet.
Bortsett fra litt «fjonefjerning» i puberteten har storebror Ole Randin heller aldri barbert seg. En desemberdag tok de to fri og dro for å kjøpe julegave til konene sine. Hos Elkjøp oppdaget de en monter med sterkt prisnedsatte barbermaskiner. De var jo ikke interessert av åpenbare grunner, men de ble stående å diskutere disse moderne barbermaskinene.

De ansatte så det åpenbare komiske at akkurat disse to vurderte barbermaskiner. Elkjøpbesøket endte med en god latter for både ansatte og kundene i julerushet. Når de er på kjøpesenter i desember, er det en hale av barn etter dem.

– Legger jeg haka på motorblokka, kan jeg peile motoroljenivået uten å bruke peilepinnen, smiler Hans Petter, eller Petter som han kalles i skogen. Fletta i skjegget har nå akkurat riktig lengde.

FOR LITE INFORMASJON

I skogen arbeider også Ole Randins sønn, Carl Randin. Med solid skogutdanning og

flere generasjoners praktiske erfaring, har de tre noen klare råd til både skogeiere, skognæringa og turgåere. Ett råd er at man aldri må tape helhet og langsiktighet av syne.

– Hogstflatene har blitt for store. Vi hogger heller oftere og samler skogeiere langs samme skogsbilvei, eller innen et område slik at flyttekostnadene reduseres. Hvis det foregår hogst i skogen omtrent hvert år, så venner også turfolk seg til å se tømmerlunner og skogsmaskiner. Da blir det ikke så skremmende, sier Ole Randin.

– Mindre hogstflater er også lettere å forynge. For egentlig burde det ikke bare vært en lovpålagt plikt å forynge, men også til å stelle skogen, skyter Petter inn. Når myndighetene gir støtte til planting, burde det også være en klausul på oppfølging av ungskogen med påfølgende ungskogpleie.

– Skogeiersamvirkene kunne i større grad kople skogsentreprenørene med skogeierne, hevder de to.

– Når folk, også skogeiere, sitter på med oss, får de en opplevelse med flere aha-opplevelser. De lærer noe, rett og slett.

Vi må informere de som bruker skogen. Være saklig og informative til både naboer, turgåere, skoleklasser og

barnehager. Fortelle hvorfor vi driver som vi gjør og hvilke produkter som kommer fra skogen. Firmaet de driver, Krogsrud Sag AS, har som navnet antyder, også et sagbruk. Når det er drift på saga om våren, er det ofte skoleklasser som går forbi. Da stopper vi gjerne drifta for å fortelle om tømmer og plank sier Carl Randin.

Hver høst er blant annet alle sjetteklassingene i Eidsvoll kommune på skogdag på sagbruket.

MISTBERGET

De tre tar seg alltid tid til å snakke med folk om hva de gjør og mener. Et eksempel var da de hogg over tusen kubikkmeter tømmer langs en tursti opp til utsiktspunktet Mistberget i Eidsvoll. Her ferdes det hundrevis av turgåere hver dag. Da fikk de lederen for venneforeningen til å skrive på Facebook at det skulle være skogsdrift i området, og at alle måtte respektere dette.

– Vi fikk ikke en eneste klage, sier de tre rundt bålet som består av biovirke med lav tømmerpris.

BRØDRE I SKOGEN: Ole Randin (t.v.) og Hans Petter Klokkerengen har arbeidet med skog hele livet.

En dag gikk en barnehage forbi på skogsturen sin. Petter og Ole Randin stoppet maskinene og slo av en prat.

- En unge syntes det var stor stas at han nå visste hvor julenissene arbeidet når det ikke var julaften, sier Petter.

Petter kjørte opp noen store planker opp på Mistberget. De ble til en flott sittebenk. Utsikten der har blitt mye bedre etter hogsten.

Når det passer, hender det også at Carl Randin skjærer ut en figur eller en stol av en hogstube. Det blir i hvert fall lagt merke til.

Alt dette for å øke folks skogglede og minske redselen for at naturen skal forsvinne for godt når trærne hogges.

VERNERNE

De tre merker, som alle andre, naturvernernes økte oppmerksomhet på skogen. De synes mange av påstandene er bygd på misforståelser eller på mangelfull kunnskap.

Store områder blir ikke berørt av skogsdrift i det hele tatt mens andre områder blir drevet litt mer intensivt.

- Vi hogger nå flere bestand som vi har hogd før. Det viser ikke bare at vi har blitt eldre, men også at skogen kommer igjen og igjen, sier Ole Randin.

- Når ungdommene kommer på saga vår, spør vi om de bruker tømmer i hverdagen. Ofte vet de ikke hva de skal svare, men det går opp et lys når vi minner om hva bygninger ofte består av, hvordan husene varmes opp og hvis de liker vaniljeis, forteller vi at den smaken kommer fra grantrærne i skogen.

GRAVEMASKIN

Så lenge det ikke er tele eller dyp snø, har de med seg sin 15-tonns gravemaskin på hogstene. Hensikten er at de tetter kjørsporene og jevner til terrenget der det trengs, før de forlater hogstoppdraget.

- Et eneste stygt bilde på sosiale medier spres fryktelig fort. Da er skaden skjedd,

GENERASJONER: Også Ole Randins sønn Carl Randin Klokkeengen (bak) er med i Krogsrud Sag AS. de kjører blå Rottne-maskiner og gleder seg over velstelte og gode skoger (øverst).

BRATT: Carl Randin Klokkeengen klatrer fint opp lia med hogstmaskinen. Han legger stor vekt på å få ut maksimalt med sagtømmer og sette så få spor som mulig (nederst).

og det holder ikke at skogindustrien lover å tette kjørsporene senere. Det bør gjøres samtidig med jobben. Da er jobben helt ferdig også, sier Ole Randin. Han er klar over kostnadene ved å ha med en graver, men ofte gjør de markberedning på stedet også. Det er betalte ekstraoppdrag som gjør det mulig å ha graveren med hvis de må flytte litt masse for å komme fram her og der. Markberedning er hardt arbeid særlig for beltene.

RÅD TIL SKOGEIERNE

Engasjerer du deg i det du eier, vil du både tjene mer, og bli betydelig mer fornøyd, hevder Petter.

De tre lister opp fordelene ved riktig ungskogpleie. Mye større tømmerinntekter fordi volumet øker, du får en penere skog og høyere sagtømmerandel fordi kvaliteten blir bedre.

- Vi ser at hvis skogen stelles, gror den raskere. Kanskje kan vi hogge den 20 år tidligere enn om den bare har stått der, skyter Ole Randin inn.

De har opplevd skogeiere som både er tannleger og konsulenter. De gleder seg

stort når de blir med på skogplanting i fint vårvær.

KUNNSKAP

Skogbruk er et fagfelt som krever kunnskap, interesse og helst erfaring. De tre synes synd på unge folk som får jobb som skogbruksledere hvis de må hoppe rett inn i et ukjent område for å skaffe tømmer.

- Skogbruksledernes rolle er undervurdert. Krogsrud Sag AS tar på seg rollen som skogbruksleder selv. Med lang erfaring er vi med på vurderingen av hva som skal hogges. Sammen med skogeieren tas det befaringer, og vi jobber i skogbruksplanen for å se hvilke ressurser som er tilgjengelige. Ut fra dette prøver vi å anbefale skogeiere til å hogge på en slik måte at vi kan ta ut skog hvert år fremover. Det er slikt som er håndverk, hevder Ole Randin, og legger til at hvis det er entreprenører som ønsker det, bør flere være involvert i forvaltning og drift av skogseiendommer.

SNART JUL

Carl Randin har også skjegg, men det har farge. Enda.

De to hvitskjeggede brødrene har travle dager, men uansett går de helst ikke på kjøpesenteret i desember. Halen med nysgjerrige unger blir ofte lang for disse vennlige brødrene som gjerne stopper og prater når barn og voksne lurer på noe.

- Vi burde nok vært fredet og ikke hatt lov til å hogge i skogen egentlig, for vi ser jo gubbeskjegg i absolutt alle oppdragene våre, sier Petter. Han sikter til den nær truede lavarten gubbeskjegg, *Alectoria sarmentosa*, som vokser på bartrær og mest gran i eldre barskog.

Så er de kanskje å regne som to levende misfigurer i skogen.

Uansett tar de seg tid til å spre ekte kunnskap om skogen til folk som ønsker å lære.

En måned i året står de blå Rottne skogsmaskinene stille. Da er det elgjakt som gjelder. En god anledning til å gå over skogene i området og merke seg hogster og annet som burde vært gjort i de neste elleve månedene.

Bare det er rødlistet i dagens hektiske tilværelse.

JUBILEUMSKAMPANJE 2025

TILBUD

Pris fra **239.200,-**
299.000,-
Leasing pr mnd: 3.551,-

TILBUD

PRO Variabel mating
135.830,-
159.800,-
Leasing pr mnd: 2.016,-

SPAR OPPTIL 23.970,-

MP260 Firesidig høvel
Variabel mating på 2-11 m/min

SPAR OPPTIL 59.800,-

LT20 Hydraulikksagbruk med datastillverk
Skjærelengde: 6,1m
Maks diameter: 800mm

NÅ! Kampanjepriser på en rekke sagbruk, høvler og annet skogsutstyr. - NORLOG.NO -

info@norlog.no
WWW.NORLOG.NO
47 87 50 00

Norlog feirer 25 år som sagbruksspesialist og Wood-Mizer feirer 35 år som produsent av de mest solgte sagbrukene i Europa.

Alle priser er eks.mva
Alle leasingpriser gjelder pr.mnd i 7 år - 0,- kr i innskudd - eks.mva.

TØMMERVINSJ FOR GENERASJONER

Produsenten Nosted& reklamerer med at Iglandvinsjene skal vare i flere generasjoner. Akkurat det har skogeier Wilhelm erfart i praksis. Bestefars og fars vinsj går enda, men nå har 60-åringen endelig kjøpt en ny to-tromlet vinsj. Noen rasjonelle argumenter er det, men mye er følelser også.

TEKST OG FOTO: ROAR REE KIRKEVOLD

Wilhelm Knutzen Soteland er melke- og kjøttbonde med tusen dekar produksjonsskog i bratte, men fruktbare lier utenfor Mandal helt på sydspissen av Norge. Nylig fylte han 60 år og selv om det virker som om kroppen hans for tiden trenger mer service og flere byttedeler enn fars gamle én-tromlede fem tonns Primax Igland-vinsj, gleder han seg til vintersesongen i skogen.

Wilhelm er ikke en kar som kjøper nytt i hytt og pine, men har lar heller ikke et godt kjøp gå fra seg. På bruket står det tre traktorer, en velbrukt travers av en John Deere 1950 tohjulstrekk fra 1987, en 1995-modell Valmet 6400 og en Valtra 6850 fra 2007. Den siste kjøpte han i 2014 da Valmeten måtte sykemeldes for ulyder i girkassa midt under slått. Wilhelm måtte sikre neste sesongs fôr, så derfor bråbestemte han seg for å kjøpe Valtraen. Eller kanskje var det for at han rett og slett hadde lyst på noe annet og større. 124 hestekrefter egner seg både i skogen, på jordene og ikke minst i forbindelse med leieskjæringen av tømmer med Laimet sirkelsaga han kjøpte ny i 1997. Sirkelsag fordi den går mye raskere i skuren enn bandsager, og fordi bestefaren og faren også hadde sirkelsag. Wilhelm hadde vært «bakgutt» siden han omtrent kunne gå.

- Jeg kjøper heller noen år gamle traktorer til 60-70 prosent av nyprisen. Nye koster jo nå et par millioner, så kapitalbindinga på én slik traktor er mer enn mine tre til sammen. Dessuten går garantien uansett ut om tre til fem år, så for meg er den ikke så viktig. Jeg kjøper heller pent brukte traktorer av god gjennomprøvd kvalitet, sier han.

Slik prisene har utviklet seg, får han mer igjen for traktorene nå enn det han betalte for dem i sin tid.

Det er rart med landbruket. Mange ideer og kunnskap (og det beste av utstyret) går i generasjoner.

PÅ LÅVEN I TRE ÅR

Det hører med til vinsjehistorien at Wilhelm kjøpte en ny Igland 60 én-tromlet vinsj for sju år siden. Den var flott og sterk, men noe var likevel ikke helt som Wilhelm ønsket seg. Om det var at mange av naboene hadde to-tromlede vinsjer når han vokste opp? I Wilhelms slekt brukte de den gamle én-tromla vinsjen. Kanskje har den smilende Wilhelm innerst inne ønsket seg sin egen to-tromlet vinsj hele voksenlivet. Kona Anne har minnet han på at

prisen ligger omtrent hundre tusen over tilsvarende én-tromlet, men han fikk aldri tatt den nye i bruk.

Tre år etter kjøpet, sto den fortsatt ubrukt på pallen den ble levert på inne på låven. En nabo kjøpte den, og veien til livets første (og eneste) to-tromlede vinsj lå klar. På Agroteknikk-messa på Lillestrøm for fire år siden hadde utstillen Nøsted& (som eier Igland-merket) med seg en helt ny seks tonn Igland 6002 Pronto TLP to-tromlet vinsj. Bortsett fra en gedigen ni-tonns modell som mest selges i Alpene, er dette Iglands største vinsj. Den største av den nye serien Promax 58 og Promax 68 har riktig nok 6,8-tonns trekkraft, men altså kun én trommel.

Salgsdirektør Kjetil Aukland hos Nøsted& kjenner Wilhelm fra før og har selv skog i samme område. Han ga Wilhelm et godt tilbud på den to-tromlede vinsjen han virkelig ønsket seg. Det var tre interesserte kjøpere til utstillingsmodellen, men Wilhelm var først og fikk tilbudet.

Han takket ja uten betenkningsstid.

TREND

Akkurat som at traktorene har blitt større og kraftigere, har også vinsjene gått samme vei. Nå skal folk ha fem, seks eller syv tonn trekkraft. Totalt selger Nøsted& fra 700-1100 Igland-vinsjer rundt om i verden. Både det danske og britiske kongehuset skal ha kjøpt sine Igland-vinsjer uten at Nøsted& reklamerer med å være «kongelig hoffleverandør». Det holder med ekte skogeiere og statseide skoger som kunder. I mange land eier Staten nemlig det meste av skogene. Ofte bestiller de skogsriggede traktorer med Igland-vinsjer som pakker når de skal fornye. Også i mange plantasjer i Sør-Afrika går det mange vinsjer som er montert sammen og solgt fra Mandal i Norge. Der på sydspissen av Afrika prøvde de hogstmaskiner, men service og vedlikehold ble for knotete. Derfor byttet de tilbake til norske Igland-vinsjer.

- Vi legger mye vekt på enkelhet både i vedlikehold, service og bytting av slite-deler, forklarer Jan Kristian Benestad. Han har ansvaret for «kundereisen» i Nøsted&. Hvor ergerlig er det ikke å bruke halve arbeidsdagen til å skru seg fram til du finner delen som skal byttes?

- Enkelhet, oversikt og kvalitet, sier han til Wilhelm.

Wilhelm nikker. De har testet i tre generasjoner nå. Det eneste har irriterer

seg over med Igland er at delene ikke produseres i Norge lenger.

Jan Kristian forklarer at det var nødvendig for å redde merkevaren. Derfor flyttet de den manuelle delen av produksjonen til sin egenide fabrikk i Litauen, men han forsikrer at all produktutviklingen og mye av monteringen skjer i Norge.

TØMMERVOGN ELLER VINSJ

Da Wilhelm kjøpte den nest siste traktoren, fikk han med en tømmerhenger med helhydraulisk kran for en god pris. Han er nøye på at traktorene må ha vendbart sete og styring.

- Skal du kjøre tømmer hele dager, nytter det ikke å sitte på knærne i setet når du lesser og lossar.

Wilhelm bruker vinsjen til å trekke tømmer inntil der han kan hente med tømmerhengeren. Mye av de 150-200 kubikkmeterne med tømmer kjøres med vinsjen ned til tømmerlegga i hele lengder.

FORDELER

En to-tromlet vinsj krever i hvert fall 120 hestekrefter på traktoren. De fleste kjører 200 kubikkmeter eller mer i året. Selv om kjøreteknikken er temmelig lik en-tromlede vinsjer, skal du «øve deg» lenge nok til at vinsjen sitter i fingrene. Kjetil Aukland sier at den første grana alltid tar dobbelt så lang tid og krever dobbelt så mye innsats som gran nummer femti når du har fått rutine på plass. Egentlig gjelder dette i hver sesong.

Den store fordelene med to-tromlet vinsj er at du kan trekke inn tømmeret eller heltrærne i to helt uavhengige omganger. Kanskje en wire med gran og en med lauv- eller furuvirke. Da er mye av sorteringen gjort allerede i skogen.

I tillegg er stropningen enklere med to drag.

Wilhelm viser fram den store lunnepanna. Den sikrer at tømmeret ikke kommer innunder traktoren og viktigst av alt, virker den som et anker. Med så kraftig vinsj, trekker du lett traktoren bakover på stive hjul. Rådet er å justere toppstaket slik at vinsjen fester doningen i bakken eller i en stubbe.

Wilhelm Knutzen Soteland.

FJERNKONTROLL

Moderne vinsjer leveres med fjernkontroll. Det sparer mange skritt i bratta og eventuell i dyp snø, men pass på. Skogsarbeid er farlig.

- Du må klare å forutse hva som kan skje. Det krever kunnskap og erfaring, sier Jan Kjetil Aukland. Wilhelm legger til at selv om motorsaga isolert sett er farligst, må du kjenne utstyret og forstå at det er voldsomme krefter. - Stopp før det kiler seg helt fast. Stopp og tenk deg om. Med to-tromlet vinsj kan du løsne den ene wiren og kjøre litt fram eller bruke kasteblokk (nå selges det kasteblokker som automatisk slipper wiren når den kommer inntil kasteblokk).

Kjetil sier at man må være forsiktig også når man vinsjer inn småtrær. Har du stropet den en meter innpå og de huker tak i en stubbe, kan de rett og slett slå rundt. Da ryker i beste fall hytta på traktoren. Krafta og farta vil overraske deg.

MER SIKKERHET

De tre har flere gode råd. Pass på hvor du står. Aldri mellom lasset og traktoren, og husk at hvis kasteblokk løser, kan den få fryktelig fart. Kjetil opplevde at den føyk hundre meter bort i skogen.

- Før satte vi oss på traktoren og «nappet til litt» nå wiren satt fast, sier Kjetil. Ikke gjør det. Moderne utstyr har for stor kraft. Slik nøkking er livsfarlig, og sliter helt unødig på utstyret.

- Tren på flatmark før du gir deg på liene. Så bør du ikke stresse, men bruke den tiden som skal til for å få erfaring, kommenterer Wilhelm.

Når Magasinet Skog er på besøk er det pøsregn og lenge til tele og snø. Men Wilhelm Knutzen Soteland har allerede traktor, vinsj og utstyret klart.

- Hva er det fineste ved skogsarbeid, vil vi vite.

- Alt, smiler han. - Hele jobben. Bare det å være i skogen er noe av høydepunktet i arbeidsåret.

Det er slik de tenker, de som har drevet med tømmer og vinsjer i flere generasjoner. **S**

SPARER UTROLIG MYE SLIT

Vet du hva en hjelpevinsj er? Den hjelper deg å dra kjettinger og wiren opp de bratteste liene. Og ligger er det mange av de fleste stedene i landet.

TEKST OG FOTO: **ROAR REE KIRKEVOLD**

Fjernkontrollen har spart mange skritt, men nå har Nøsted& hentet en idé som vil gjøre tømmerhogsten med Igland-vinsj enda mer behagelig. Innredningen heter hjelpevinsj.

Salgsdirektør Kjetil Aukland er selv skogeier og tester mye av Igland-utstyret i egen drift. Nå har han montert sin første

hjelpevinsj på den nye Igland 68 Promax-vinsjen han har skaffet.

- Selv om moderne vinsjer hjelper deg med å få ut wiren, skal du huske at knippet med lunnkjettinger lett veier godt 30 kilo. I tillegg kommer vekten av opptil 70 meter wire. Da blir liene så slitsomme at mange faktisk heller lar

skogen oppå åsen stå enn å slite seg ut med klatring opp og ned for hver innvinsjing, hevder han.

Hjelpevinsjen har et lett, men kraftig tau som du fester i for eksempel to kasteblokker oppover i lia. Du må dra tauet rundt, men det er lett arbeid i forhold til kjettinger og wire. Så vinsjer du rett og slett kjettingene opp til øvre kasteblokk. Er du alene, skal du bare frakte egen kropp opp og ned. Er dere to, kan en stå nede å ta imot og feste tømmeret til vinsjen, mens den andre plukker opp kjettingene og wiren oppå åsen og fester tømmeret der.

- Jeg har erfart at det lønner seg å feste tauet på hjelpevinsjen i en trekant for ikke å tukle tauverket inn i tømmeret som vinsjes inn. Dessuten er det lurt å feste tauenden bak på den lengste stokken slik at du slipper å hente den før neste utvinsjing av kjettinger og wire.

Det er ting du lærer deg, sier han, og legger til at de kommer til å konstruere en hjelpevinsj som lett kan koples fra den store vinsjen slik at den blir igjen i lia mens du er nede med tømmerlass.

Hjelpevinsj skal kunne monteres på alle Igland-modellene og den koster rundt 40 000 kroner. **S**

BILDETEKST: Bildetekst. **BILDETEKST:** Bildetekst.

EN BLID TRAFIKKSINKE

TREND: UTV, ATV, firhjulinger og mopedbiler er i skuddet. Oskar Eriksrud Gamkinn valgte mopedbil. Medelev Ingeborg Sætra har firehjuling hjemme, men sitter gjerne på i Oskars mopedbil.

vern, og med litt selvinnsikt innrømmer du at det fort blir en kald opplevelse med utette sidevinduer av plast. Oskar fikk med foreldrene som sponsor på halve bilen mot reklame for hytteprosjektene og 50 prosent eierandel. De fant en ny fjorårsmodell, og fikk den for 200 000 inkludert ekstra tøffe lettmetallfelger og et stereoanlegg som rister i rompa fordi basshøytalerne er montert under setene. Mopedbilen heter Aixam City Sport 24 og er lovlig opptil 45 kilometer i timen (UTV-ene har maks 40 km/t). Du kommer noen sekunder før fram, men køen bak deg er omtrent like lang av illsinte sure menn som skal rekke et nytt møte som startet for fem minutter siden, eller de tester hvor mye stresshormon hjertet tåler.

– Jeg må innse at jeg oppfattes som ei sinke, for jeg vil ikke trimme mopedbilen slik at den kanskje går over 80 kilometer i timen, sier han. Trimmingen er ganske lett. Mange gjør det, og Oskar vet hvordan. Men han vil ikke for skulle det skje noe alvorlig, ender han fort som gjeldsslave for resten av livet. Verken forsikring eller garanti gjelder etter trimming.

– Det verste er forbikjøringene. Mange snitter oss fordi de presser seg forbi nærmest uansett møtende trafikk både over bakketopper og rundt svinger, forteller han. Mormor stemte for mopedbil i stedet for de helt ubeskyttede tradisjonelle mopedene. Hun skulle bare visst.

INGEBORG

Ingeborg Sætra er odelsjente fra Sokna. Hjemme har hun en firehjuling. Den er tøff og praktisk, men uten hytte og med komfort som en middels skitur over Grønland. Ingeborg har ikke med firehjulingen på skolen. Hun har ingenting imot å sitte på med Oskar. Mopedbilen hans kaller hun en «Legobil». Begge innrømmer at de nesten helt svarte UTV-ene er tøffere, men mopedbilene er «søtere». Mer urbane, om du vil. Hvis alt annet var likt (inkludert sjåføren), ville Ingeborg valgt å sitte på med en mopedbil.

Når Oskar blir 18, byttes mopedbilen med ordinær bil. Da regner han i hvert fall med å få 150 000 kroner for den. I mellomtiden ønsker han seg en led-stripe og vindavvisere. Veldig tøft og litt praktisk. **S**

Trenden utover bygdene er klar.

Ungdommene bytter mopedene med ATV-er, firehjulinger og UTV-er.

Mot videregående eleven som valgte en litt annen løsning.

TEKST OG FOTO: ROAR REE KIRKEVOLD

Oskar Eriksrud Gamkinn er 16 år og fra en 10 000 dekar stor skoggård med omfattende hytteprosjekter i Vikersfjell utenfor Hønefoss. Han går første år på naturbruk på Kongsberg videregående skole, Saggrenda.

MOPEDBIL

– Jeg hadde lyst på UTV. De er tøffe, og kan brukes også i ulendt terreng, forteller Oskar. Problemet var at en slik fort koster 350 000 kroner selv om du er god til å prute. Langs veien bør du bruke hørsels-

Julepynt frå skogen

TEKST: KFUK-KFUM-SPEIDERNE / **ASTRID-AMALIE HELDAL**

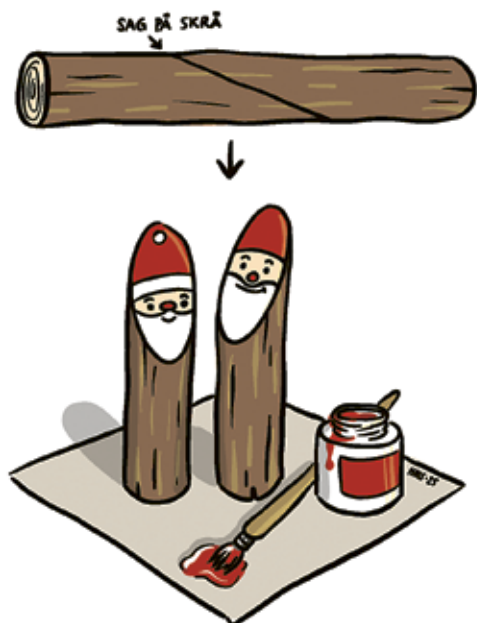
Det er mogleg å laga mykje fin julepynt med ting me kan finna i skogen. Har du prøvd å spikka ein nisse, laga ei julekulegrein eller setta saman steinnissar?

SPIKKENISSE

Den enklaste måten å laga ein spikkenisse på er å ta ein rundtkubbe eller ei tjukk grein og saga over midten på skrått sånn at kvart emne blir passe høgt til ein nisse (5–10 centimeter før det skrå begynner). Dei kan gjerne ha ulik høgde.

Den skrå delen skal vera ansiktet til nissen. Teikn eller mal på ansikt. Mal på nisselue og skjegg, eller bruk raud filt og bomull som nisselue og skjegg.

Ein litt meir avansert måte å laga spikkenisse på er å spikka fram ein nisse frå ein pinne. Då kan de laga ulike kroppsformar og spikka inn meir detaljar.

Dette treng du for å laga spikkenissar: emne, pinne eller rundt vedkubbe, sag, spikkekniv, tusj eller hobbymaling og penslar, raud filt, bomull og hobbylim eller limpistol.

JULEKULEGREIN

Ei julekulegrein er ei fin grein de kan ta med inn og henga opp julekuler eller annan pynt på. Her er det ikkje mange avgrensingar. Finn ei grein de sjølv syns er fin, kutt ho av på ein passende plass. De kan sjølv velja om de vil ta barken av greina eller ikkje. Ta greina med inn til tørking.

Når greina er tørka, kan de henga ho opp og henga julekuler, heimelaga duskar eller annan julepynt på. Julekulegreina kan også vera fin å henga ein adventskalender på.

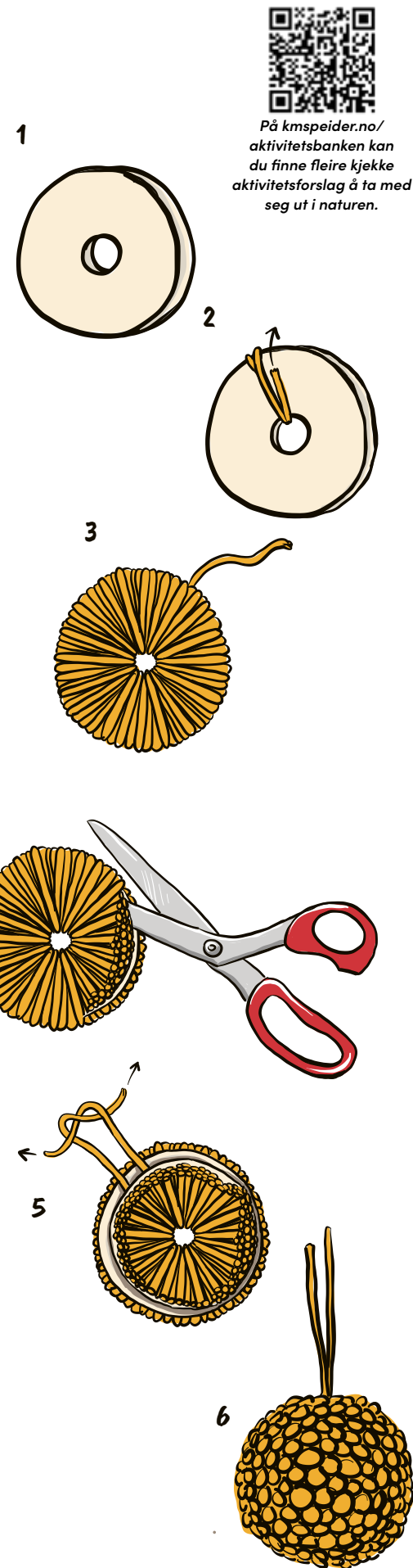
Dette treng du for å laga ei julekulegrein: sag eller kniv og hyssing.

Steinnissar

På same måte som de kan laga steintroll, kan de også laga steinnissar. Gå ein tur og plukk med dykk steinar, kongler, greiner og andre fine ting de finn på vegen. Vask steinane og la konglene og pinnane tørka nokre dagar.

Finn fram limpistol og anna utstyr de vil bruka, for eksempel googly eyes, garn, hobbymaling, glitter, filt og bomull. Finn steinar og sett dei saman til kropp og hovud med limpistolen. Til slutt kan de dekorera steinnissane med ansikt og nissedrakt på den måten de sjølv vill!

Dette treng du for å laga steinnissar: steinar og andre ting de finn i naturen, hobbymaling, penslar, saks, limpistol, stoffbitar, googly eyes, garn og liknande.

På kmspeider.no/aktivitetsbanken kan du finne fleire kjekke aktivitetsforslag å ta med seg ut i naturen.

Derfor er skogvern viktig for et aktivt skogbruk

Hvorfor er et skogeiersamvirke som Glommen Mjøsen Skog opptatt av både å bruke skogressursen aktivt og å opprettholde skogvernet? Næringspolitisk sjef Yngve Holth forklarer i dette innlegget.

Foto: Silje L.

Foto: Hans Hauge.

Regjeringen foreslår å halvere bevilgningene til skogvern fra 826 millioner kroner i 2025 til 357 millioner i 2026. Midlene skal i hovedsak gå til tidligere inngåtte avtaler om vern hos Statskog og i Østmarka nasjonalpark, og det blir knapt noe igjen til nye verneprosjekter hos private skogeiere. Det vil være et dramatisk tilbakeslag for både naturen og et aktivt, bærekraftig norsk skogbruk.

BRUKE KLOKT OG AVVEIE HENSYN

Vi har 120 millioner dekar skog i Norge. Av dette er 86 millioner dekar produktiv skog. Når vi trekker fra vernet skog og annen utilgjengelig skog, står vi igjen med cirka 65 millioner dekar som det drives aktivt skogbruk på.

Et bærekraftig skogbruk handler ikke om å bruke alt – men om å bruke klokt, avveie hensyn og bruke tilpassede tiltak. Mange arter er tilpasset store omveltninger, og passer godt på hogstflater. Andre liker skygge og stabile forhold, og vil trives på småflater og med lukket hogst. Og noen krever skog der det ikke foregår skogbruk. Disse ivaretas for eksempel med kantsoner og nøkkelbiotoper. Men større arealer uten skogbruk, kan bare oppnås gjennom skogvern. Derfor er skogvern en naturlig del av et bærekraftig skogbruk.

UJEVNT FORDELT NATURMANGFOLD

Norge har en variert geografi, og naturmangfoldet er ikke jevnt fordelt. Noen skogeiere har mange rike områder på sin eiendom, mens mange har få. Når

Guro Breck
leder for kommunikasjon og marked
Glommen Mjøsen Skog

Yngve Holth
næringspolitisk sjef
Glommen Mjøsen Skog

Stortinget har vedtatt en målsetting om å øke det fredede arealet i Norge, vil det altså ramme bare noen av Norges 120 000 skogeiere.

Når for eksempel enkeltpersoner får sine boligeiendommer eksproprietert til ny vei, får de full erstatning fra Staten. Noe annet ville ikke passet i en rettsstat. Tilsvarende må enkeltskogeiere som får

Mange ønsker at deler av denne ikke skal brukes til skogbruk. Dersom dette skal oppfylles, må denne skogtypen opp på Statens prioriteringsliste, og vernet må finansieres. Også her er frivillig vern løsningen.

STOR OPPSLUTNING

Det er enighet mellom myndigheter, naturvernorganisasjoner og skogbruket om at frivillig vern av skog er en ordning som fungerer godt. Gjennom over 20 år har den vist seg både effektiv, samfunnsøkonomisk rimelig og konfliktdepende. Staten bestemmer hvilke skogtyper som skal prioriteres, mens skogeierne tilbyr arealer til vern og får erstatning for tapt inntekt. Regjeringens kuttforslag skaper usikkerhet hos de nesten 2000 skogeierne som står i kø for å bidra med vern. Over 600 områder, tilsvarende mer enn én million dekar, ligger på vent på ulike stadier i verneprosessen.

Når myndighetene er opptatt av skogvern, må de de også skape trygghet for ordningen ved å holde bevilgningene oppe. Hvis dagens jojo-politikk og uforutsigbarhet får fortsette, vil det være skadelig for den solide og helt avgjørende oppslutningen om ordningen. **S**

*Et bærekraftig
skogbruk handler ikke
om å bruke alt
– men om å bruke
klokt*

vernet sin skogeiendom også få full erstatning. Men når bevilgningene nå kuttes til under halvparten, stopper prosessene opp.

I dag er det stor oppmerksomhet mot det som kalles naturskog, og Miljødirektoratet lanserte tidligere i år et foreløpig kart over naturskogen i Norge.

Pågang etter gran, lite interesse for bjørk

Alle venter på at det skal bli økt aktivitet i byggemarkedet, men det er en langsom prosess fra lav byggeaktivitet til et nivå vi ønsker og trenger.

Heidi Bålerud
Leder for salg
Viken Skog

Produksjonsaktiviteten i bygge- og anleggsnæringen falt i første halvår sammenlignet med 2024, og fallet fortsatte i tredje kvartal. Vi bygger færre enn halvparten av boligene vi har behov for. Ifølge Prognosesentret må vi tilbake til 1946 for å finne lavere byggeaktivitet. Det er klart at dette også preger tømmermarkedet.

Tømmerproduksjonen har økt, men vi ser samtidig at det er tøft for sluttmarkedet. Eksportandelen både for tømmer og trelast har økt, men lagervolumet øker på de norske sagbrukene. Alle brukene holder en jevn produksjonsfart, og alle ønsker å eksportere mer. Byggeaktiviteten er lav ute i Europa også, og det er særlig den lave kronekursen som har gjort at vi har eksportert mer i år enn tidligere år.

Når det gjelder sagtømmer, er det et enormt sug etter gran. Dette gjelder både innenlands og på eksport. Markedet for sagtømmer furu er tøffere, blant annet fordi det har vært mye furu tilgjengelig, men etterspørselen har stabilisert seg på et ok nivå i løpet av 2025.

Prisene på sagtømmer har roet seg etter «Texas-tilstander» i Sverige, og vi ser nå at sagbrukene i Baltikum har begynt å etterspørre mer tømmer fra Norge.

Det er markedet for massevirke som gjør at tømmeromsetningen går noe tregere nå. Det skyldes først og fremst flere nye papir- og cellulosefabrikker i Asia, samtidig som disse fabrikkene i stor grad er selvforsynte med tømmer. Det har ført til at Norske Skog og andre europeiske

produsenter taper markedsterreng i kampen mot fabrikker i land som Kina.

Norgespris på strøm er den store jokeren for ved- og bjørkemarkedet. Vi ser allerede at interessen for bjørk er laber på grunn av nedgangen i massevirkemarkedet og årets milde vinter. Hvordan den kommende vinteren blir, har stor betydning for etterspørselen etter bjørk i månedene fremover.

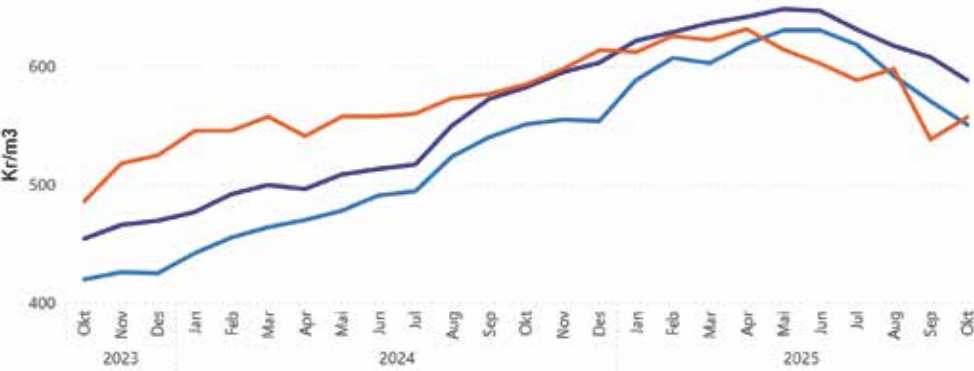
Konklusjonen er at vi holder en jevnt økende fart i produksjonen av tømmer, og skogeierne får fortsatt gode priser for virket. Renta er på vei ned, men vi må nok ut i andre halvår i 2026 før man ser noen bedring i byggemarkedet. I en tid med endringer handler det om å planlegge godt og holde en stø kurs til beste for skogeierne og hele verdikjeden.

MÅNEDLIG AVVIRKNING

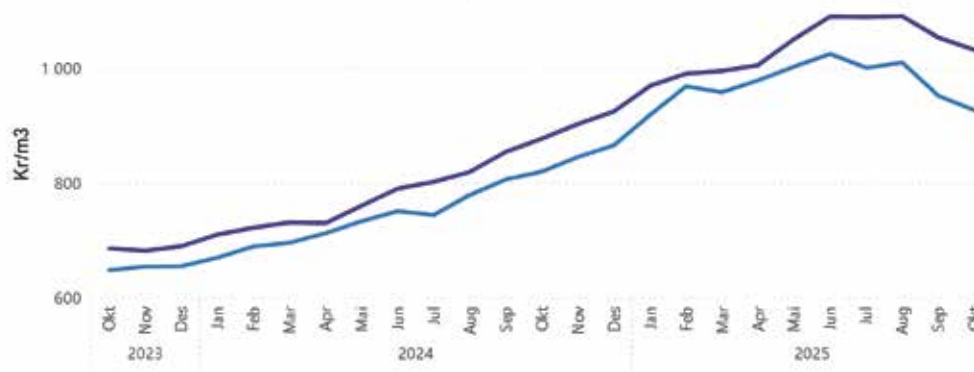
Avvirket volum inkluderer alt innmålt industrirundvirke (sag-, masse- og energi- og vrakvirke). I energivirket inngår kun innmålt rundvirke til flis. Ved, pyntegrønt og juletre inngår ikke i volumet.

PRISUTVIKLING MASSEVIRKE

Massevirkeprisen inkluderer alt innmålt massevirke av gran, furu og lauv. Bonuser inngår ikke i tallene.

PRISUTVIKLING SAGTØMMER

Sagtømmerprisen inkluderer alt innmålt sagtømmer av gran og furu. Bonuser inngår ikke i tallene.

PRIS -OG VOLUM pr. oktober 2025

Fylke	MASSEVIRKE GRAN		MASSEVIRKE FURU		SAGTØMMER GRAN		SAGTØMMER FURU	
	Volum i m³	Pris i kr/m³	Volum i m³	Pris i kr/m³	Volum i m³	Pris i kr/m³	Volum i m³	Pris i kr/m³
Agder	15559	551	8367	506	46611	932	20534	769
Innlandet	124370	589	54905	542	186303	1090	69269	968
Møre og Romsdal	7410	598	667	578	23053	1071	241	642
Nordland	7407	597	9	374	6660	916		
Oslo	1613	656	56	472	2997	957	166	701
Rogaland	2941	557	776	416	8701	842	1421	654
Trøndelag	39908	583	3868	545	52718	990	1954	690
Vestland	11693	496	450	414	43360	816	194	696
Østfold	20610	719	9845	623	24477	1156	11995	1052
Akershus	31015	599	9429	599	48360	1091	14315	973
Buskerud	28708	560	15894	557	37718	1055	24407	952
Vestfold	7137	579	1128	529	22138	1108	676	869
Telemark	15035	550	9553	519	24519	972	16270	840
Troms	432	625	973	600	532	628		
Finnmark								
Totalsum	313838	588	115920	550	528147	1031	161442	927

*snittpris m³ er volumveid.

Rådgivning,
planlegging og
prosjektering
landbruksveier

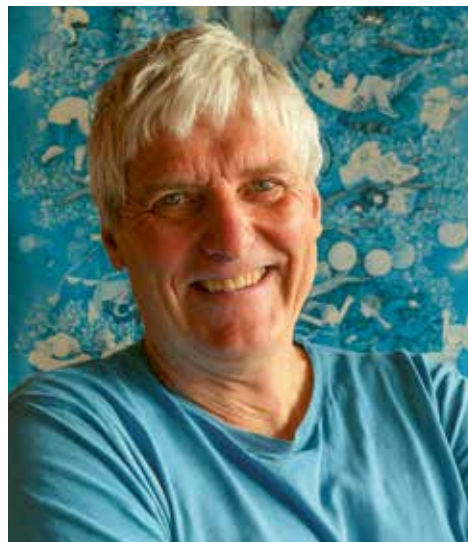
Tlf. 94 00 88 03
fredrik@lovenskioldvp.no
– www.lovenskioldvp.no –

LØVENSKIOLD

VEI OG PLAN AS

Løvenskiold Vei og Plan

Er det over og ut for vedprodusentene nå?

Øyvind Stranna Larsen

Øyvind Stranna Larsen
Fagansvarlig i Norsk Ved Forum
for vedprodusenter.

Da regjeringen innførte Norgespris for kraft, var journalister kjappe til å framsette dommedagsprofetier for norske vedprodusenter. Men virkeligheten er en annen.

Norsk Ved Forum for vedprodusenter har i over 30 år representert vednæringen i Norge. Den funksjonen har vi utøvd ved å lage Norges (og trolig verdens) eneste dedikerte fagblad om ved: Norsk Ved. Vi har gjennomført åpne fagdager for vedprodusenter i alle landets fylker. I noen fylker flere ganger. Møtt statsråder og øvrige energipolitikere for å fronte vednæringen, besvart utallige henvendelser fra mediene og vært prosjektleder for flere vedprosjekter. Blant annet sørget vi for at Norge fremdeles har en norsk standard for ved, NS 4414 Ved til brensel, som er skrevet på norsk og for norske forhold. Standard Norge ville i utgangspunktet kun henvise til europeiske standarder, skrevet på engelsk. Disse ville nok blitt svært mye benyttet av vedprodusenter, engrosledd og forbrukere....

VI ARBEIDER FOR VEDPRODUSENTENE

Norsk Ved Forum for vedprodusenter har vært aktive i å bidra til best mulig rammebetingelser for vedprodusenter. Og vi har alltid framhevet at vedproduksjon også er produksjon av varmeberedskap. Norsk Ved protesterte hardnakket da Direktoratet for byggkvalitet ville endre reglene slik at det ikke lenger skulle være krav om skorstein i nye småhus. Vi jobbet

da intenst både overfor politikere og direktoratet. «Det er mange som vil tjene penger på oppvarming», var svaret jeg fikk fra en byråkrat i direktoratet da jeg tok kontakt. Heldigvis parkerte regjeringen forslaget umiddelbart.

VEDSALGET

Men hva så med vedsalget? Til tross for journalistenes spådommer selger våre medlemmer omtrent som i fjor. Direktoratet for samfunnssikkerhet anbefaler jo at alle husholdninger i Norge bør ha et beredskapslager: Folk med vedovn bør ha et vedlager for minimum ei uke hvis strømmen svikter. «Sørg for at du har nok ved», skriver også direktoratet i sine anbefalinger for varmeberedskap på hjemmesidene. Ikke minst i dagens situasjon er dette en meget aktuell anbefaling.

VED KAN FORTSATT VÆRE KONKURRANSEKRAFTIG PÅ PRIS

Og Norgesprisen? Ja, den kan oppheves nesten på dagen hvis kraftsituasjonen blir vanskelig. Det står svart på hvitt i Lov om Norgespris § 22. Hvis dette skjer er nok strømmen svært dyr på Nord Pool børsen.

Men sjøl med Norgespris kan vedfyring være prismessig konkurransedyktig med strøm.

«Strømpris inkludert nettleie med mer vil ligge på kr 1,20-1,30 kWh med Norgespris utover høsten og vinteren», uttalte energiminister Terje Aasland til Aftenposten den 29.9.

Årets markedsundersøkelse til Norsk Ved viste at ved kjøp av 1000-liters sekker med bjørk var landsgjennomsnittlig energipris kr 1,22 per kWh.

LITEN MÅNEDSKVOTE PÅ HYTTER

Journalistene har skrevet svært lite om Norgesprisens lave månedskvote for hytter, kun 1000 kWh. Hvilket betyr at på hyttene kan man ikke ta ut mer effekt kontinuerlig enn ca. 1400 watt for å holde seg innenfor kvoten. Dette er trolig for lite for mange til å holde kjøkken, bad og andre rom frostfrie i kuldeperiodene når hytta ikke er i bruk. Et forbruk på 1400 watt er i hvert fall alt for lite for å oppnå en komfortabel innetemperatur når man i kalde perioder kommer opp på hytta. Derfor kjøper fremdeles også hytteeiere med strøm fyringsved. På landsbasis er det nå 46,8 prosent av antall strømmålere på hytter som har avtale om Norgespris. For boliger er tilsvarende tall 34,1 prosent.

For både for boligeiere og hytteeiere er kosen foran ildstedene svært viktig.

Det blir liksom ikke det samme å sette seg ved en elektriskovn.

TCS BIOENERGI lanserer ny flishogger i Norden!

- Robust 6x6
- Stor trommel / kapasitet
- Godkjent og utprøvd i nordiske forhold
- Til små og store anlegg
- 3 års drivlinjegaranti fra Mercedes

Ring og avtal visning/prøvekjøring i dag!

TCS Bioenergi AS | Tlf. +47 99537242

Trondheimsveien 1081, 2450 Rena

www.tcsbioenergi.no

PREMIEKRYSSORD 8 2025

Vi trekker tre vinnere som får en hyggelig premie av oss. Send alle løsningsordene til: kryssord@skog.no og merk emnefeltet Kryssord 8. Vi må ha svarene innen 5. januar 2026. NB: Husk navn og postadresse pluss telefonnummer for Postens sporing av eventuell premie.

Riktig svar på kryssordoppgaven i Magasinet Skog nr 7 var: ALPAKKA, LIGGE og INNGJERDING. De heldige vinnerne blant 197 svar, ble: Eli Mamelund, Skreia, Klara Bakka, Suldalsosen og Odd Rønne, Åfjord. Kryssordet er produsert for Magasinet Skog av Kry Media.

	XORD .no	SKRIFT-TEGN	STING-REKKE		STRØM		DÅSEN		FIN-GRUSEN	TEMA	FOR-DRIVE	MONO-POLENE	= DAN-MARK
	TEMA								LEI				
	DYP SØVN					DEFEKT							
						PÅLEGGE							
	SLAG-STED			KLEKKE-LIGE									SIRKLER
				BEKVEM									
	ELV		REMMEN						PLAGG				
			OPP-MERK-SOMHET						NYNORSK JEG				
MYSTISK		FINSK TETT-STED	KATT	MORENE	GJEN-STAND		LA MERKE TIL				FINS		
				HJEMME-ARBEID	PASTABIT		SKJEBNE-GUDINNE				SKRAPER		
TEMA													
FORKJØL-ELSE				VEGETA-SJONEN									
				HELE									
VANN-FALL						FORDRET							
						TALL-ORD							
TIDS-MÅLER			FAMILIEN										
URO-STIFTER						FISKE-RED-SKAPET							

DUSTEX

The bio-based road binder

MILJØVENNLIG BINDEMIDDEL FOR VEG

- Et Borregaard-produkt
- Med tømmerstokken som råstoff (lignin).
- Klimanøytralt-EPD sertifisert
- Ideelt som bindemiddel til nedfresing (stabilisering av bærelag).
- Støvbinding av grusveger/anleggsplasser.
- Kan legges ut med eget utstyr eller ta kontakt for nærmeste spredeentreprenør!

Forhandler

Flatland AS

Transport • Vegservice

Mer info: Tlf. 90 57 00 15 • www.flatland.as

ETTER JAKT KOMMER SLAKT

SJEKK VÅR NYE VAKUUM SERIE.

VI INTRODUSERER NORVACUM

KAMMERPAKKERE OG SUGEPAKKER SAMT VAKUUMBAGS OG RULLER I HØYKVALITET

HSX AS

TLF: 35 96 20 20
E-Post: post@hsx.no
Web: HSX.no

Skogquiz

FOR HELE FAMILIEN

- 1) Hva slags tre bruker de fleste som juletre i Norge?
- 2) Hvilket dyr lager hakk i trær med nebbet sitt?
- 3) Hva slags årstid vokser det mest i skogen?
- 4) Hva bør man gjøre hvis man går seg bort i skogen?
- 5) Hva kalles det på tømmerstokken som viser hvor gammelt et tre er?

FLEIP ELLER FAKTA:

- 1) Skikken med juletrær er norsk.
- 2) Furu tåler mer skygge enn gran.
- 3) Røttene til gran går vanligvis dypt ned i bakken.
- 4) Lågurtskog har rikere vegetasjon enn blåbærskog.
- 5) Bjørkespredning skjer hovedsakelig ved hjelp av dyr.

EKSPERTEN:

- 1) Hva er minste lovlige foryngelsesplikt for skogeier etter hogst ifølge skogloven?
- 2) Hvilken skogtype har høyest arts mangfold?
- 3) Hva er kolvsprekk?
- 4) Hva er tverrrkrok?
- 5) Hva er et vedskille?

- Fleip eller fakta:**

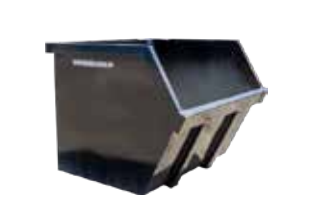
 - 1) Fleip. Skikken er fra Tyskland
 - 2) Fleip. Gran er skyggeolerant og kan vokse under andre trær mens furu krever mer lys og trives best på åpne steder.
 - 3) Fleip. Gran har grunt rotsystem, noe som gjør den mer utsatt for vindfelling.
 - 4) Fakta.
 - 5) Fleip. Bjørk sprer frøene ved vind, ikke via dyr.
- Eksperten:**

 - 1) Skogen skal være tilfredsstillende foryngel senest 3 år etter hogst.
 - 2) Kalkskog/lågurtskog
 - 3) Kolvsprekk er en sprekk som går radieært fra marginen og utover i stokken, ofte i den nederste delen.
 - 4) Tverrrkrok er en krumning eller bøy i stokken på tvers av lengderetningen, altså i stokkens hvertplan.
 - 5) Vedskille er en tydelig overgang mellom to ulike vekstforløp i treet, ofte synlig som en skarp grense i veden – både i farge, tetthet og struktur.

KROKKASSER.NO

Stort lager, rask levering!

post@krokkasser.no +47 911 90 404

KROKKASSER.NO

Lapper på termos

Å steke lapper på primus er egentlig en ganske god idé. Du trenger ikke ha gått langt for å fortjene det. En liten tur holder, kanskje bare opp i skogkanten eller ned til vannet.

SKREVET FOR MAGASINET SKOG AV JULIE ØYAN (TEKST OG FOTO)

Det viktigste er at du har med deg litt røre på termos og et sted å sitte.

Det begynner med at du finner fram primusen, skrur på gassen og hører det lave suset når du tenner på. Smørklatten smelter, og det lukter straks bedre her ute enn på kjøkkenet hjemme. Den første lappen blir alltid litt rar, men det gjør ingenting. Den spises av kokken. Husk at det kun er første lappen som skal ha smør. Etterpå går det slag i slag. Du får rutine på snuing og servering, og kanskje et lite publikum som følger med.

Når man har med barn i skogen og skal steke lapper, blir man en helt. Lapper får barna til å pakke sekken kjappere enn løftet om lapper ute. De får røre, snu og søle, og du får god hjelp med å spise opp. Det er en enkel byttehandel som fungerer hver gang. Dessuten slipper du barn som

sutrer over tørre brødsiver med leverpostei. Du får sukkerhøye og glade barn i stedet.

På tur er sukker greit. Sirup også. Noen tar blåbær, andre syltetøy, noen drar fram en boks Nugatti de har gjemt i sekken. De fleste tar det de har. Poenget er at det skal være varmt, søtt og litt klissete på fingrene. Det er ingen som bryr seg om servietter i skogen.

Og hvis du sitter alene på en knaus med primus og termos, er det heller ikke feil. Da slipper du å dele den første som ble litt rar. Du kan spise i fred, høre på vinden,

og kanskje tenke at mat smaker best ute. Du kan også ha en voksenfri på lappen om du vil. Linnea Finnskogen er en produsent som lager siruper med smak av skogen. Jeg dynket mine i granskuddsirup med akevitt.

Når panna er tom og gassen skrus av, blir det stille igjen. Litt fett i panna, søl på genseren og klissete fingre. Muligens for høyt blodsukker. Det eneste du vet, er at du skal gjøre det igjen.

Lapper med sirup

Til 4 personer

- 2 ss meierismør
- 4 egg
- 2 ss sukker
- 4 dl kulturmilk
- 5 dl hvetemel
- 1 ts natron
- ½ ts salt
- Litt smør til steking av første litt rare lapp
- Sirup

Smelt smør. Visp sammen egg og sukker i en bolle til det er lett og luftig. Rør inn kulturmilk. Bland hvetemel, natron og salt i en egen bolle, og sikt det inn i røren litt etter litt. Rør til du får en jevn og tykk røre.

La den gjerne stå og swelle i 15–20 minutter før steking. Hell det på en termos og stek ute i skogen. Eller varm en stekepanne hjemme på middels varme. Bruk en liten øse og hell røre i panna. Stek dem til det danner seg bobler på overflaten og undersiden er gylden. Snu og stek ferdig på den andre siden.

Legg lappene på rist eller fat etter hvert som de blir ferdige. De holder seg myke og gode om de legges i et rent kjøkkenhåndkle. Server lappene lune med masse sirup. De er også gode med rømme, syltetøy eller bær om du vil variere, men sirupen er klassikeren.

60

En Økokrim-rapport viser at lokale aktører legger til rette for ulovlig ulvejakt. Rapporten tegner et bilde av lukkede jegermiljøer og bygdesamfunn som beskytter ulvejegere, skriver VG. Rapporten viser at lokale aktører legger til rette for ulovlig ulvejakt.

– Vi er bekymret for at ulven ikke er trygg noe sted, sier førstestatsadvokat i Økokrim, Hans Tore Høviskeland, til VG. Han beskriver den ulovlige jakten som omfattende, og sier at funnene tyder på at aktørene er villige til å legge ned stor innsats for å ta ulv. Antall ulv i Norge har gått fra 129 dyr i 2023 til 60 i 2025. VG skriver at så mye som halvparten av ulvene i Skandinavia har blitt drept ulovlig.

Nationen

350

Samtlige 10.-klassinger i Ringerike stilte på skogdag på Eggemoen ved Hønefoss i regi av Ringerike skogeierlag. De 350 ungdommene fikk bryne seg på sju ulike poster med skogfaglig innhold, inkludert morsomme aktiviteter som å bygge tårn med vedkubber og å skyte med luftgevær. De øvrige postene handlet om skogplanting, hva som kan lages av trær, videregående utdanning innen skogbruk, fotosyntesen og hvilke hensyn tømmerkjøpere som Viken Skog tar når det gjennomføres hogst og andre skogbruksaktiviteter.

Ringerikes Blad

1 000

– Spesielt i enkelte områder som er ramma nå, har vi forholdsvis lav forsikringsdekning, sier kommunikasjons-sjef Kim-Erik Holm i Skogbrand, det eneste selskapet som forsikrer skog i Norge.

Store deler av indre Trøndelag er rammet etter orkanen, og Allskog anslår at mellom 350 000 og 500 000 kubikk skog er skadet. I Oppdal anslår Allskog at 40–50 000 kubikk med skog er blåst ned, verdier for mange millioner kroner. Tømmeret skal være nok til tusen eneboliger.

Fagansvarlig for skog i Oppdal kommune, Else Morken, har anslått at 7000 mål med skog ligger flatt i kommunen.

Opp.no

88

72 429

Så mange kroner har Statsforvalteren i Møre og Romsdal refundert til skadefelling av jerv. Kun én er skutt.

Åndalsnes Avis

80

80 prosent av skogen på Østlandet er forsikret mot brann og storm. I Trøndelag satser skogeierne på at det går bra, og kun rundt 35 % er forsikret.

Woodworkcluster.no

356

Ifølge en rapport fra Norkart, skal 15.000 næringsarealer bygges ut. Mesteparten er arealer i områder som i dag er urørt natur. Norske kommuner planlegger å bygge ut 356 kvadratkilometer naturområder til næringsformål. Nesten halvparten skal skje i norske skoger. Verstingen er Agder hvor 25 kvadratkilometer skog skal bli næringsområder. Deretter følger Innlandet med 22,9 og Trøndelag med 18,3. Totalt er det planlagt å ta 160,5 kvadratkilometer skog til næring. Møre og Romsdal skal bygge ut på størst myrområde (11,8 kvadratkilometer). Av annen natur er det Vestland (17,8) og Finnmark (16,3) som er verst i klassen.

Nationen

20

Skogen vokser sakte. På den tiden skogen bruker fra små planter til hogstmodne tre, rekker vi å gjennomføre mer enn 20 stortingsvalg. Det sier seg selv at en næring med så lange tidsperspektiv ikke uten videre passer inn i politikkens fireårssykluser.

Norskog.no

130 000

Norge har rundt 130 000 kilometer med kraftlinjer. Stormen «Amy» avdekket flere svakheter i linjenettet, og reiste spørsmålet om mer skog bør fjernes langs kraftlinjene.

Lokale nettselskaper som BKK og Glitre beskriver en krevende avveining mellom beredskap og vern av natur.

– Det er jo ei avveging av kor mykje natur vi skal ta vekk. Kor breie skal gatene vere, kor mykje skog skal tas ned, og kor ofte vi skal gjøre det, sier Arild Fleten i BKK til NRK, som omtalte saken først.

Bondebladet

40

Et cirka to meter høyt juletre i plast har et utslipp på hele 40 kilo CO2, mens et ekte tre slipper ur 3,5 kilo, sa Vigdis Vandvik, professor og leder for senter for bærekraftig arealbruk ved UiB til TV2 før forrige jul. Men, hvis det ekte treet blir liggende å råtne på fyllinga og ikke brent, vil det slippe ut den mye mer potente klimagassen metangass. Plutselig er det ekte treet oppe i hele 16 CO2-ekvivalenter.

TV2

40–50

Så mange millioner kroner tapte Borregaard etter en uventet driftsstopp i september.

– Det var en stans i et anlegg som produserer støttekemikalier som anvendes i produksjon av spesialcellulose. Dette medførte at vi ikke fikk produsert cellulose med den kvaliteten som er nødvendig til ulike spesialcellulose-segmenter, forklarer direktør Dag Arthur Aasbø. Situasjonen pågikk noen dager.

Sarpsborg Arbeiderblad

ALLMA hjelper deg inn i framtida

Fra en skog plantes til den kan hogges tar det en menneskealder. I løpet av denne tida vil mye endre seg. Skog som plantes i dag må tåle et helt annet klima. Dessuten vil skogbruket bli stilt ovenfor nye utfordringer. Kravet til god planlegging og riktig skogforvaltning vil bli større.

Gjør som 10 000 andre skogeiere.

Bruk **ALLMA** som skogforvaltningsverktøy!

Scan QR-koden for å lese mer og bestille:

BMF 9T1 Pro

- 9 tonns lastekapasitet
- 12 tonn tot. vekt
- Bremses
- Uttrekkbare lastebanker
- Robson forb.

BMF 720 kran

- 7,2 meters rekkevidde
- Vinsj
- 2- spak sentral el. on/off

BMF 9T1 Pro - 720 kran med radiostyrt vinsj
KAMPANJEPRIS kr 247 000,- eks mva

Forhandlere:

Sørlandet:
- Ok Maskin Sør AS
Tlf: 97 05 57 71

Nordre Land/ Valdres:
- Stensvold Maskin
Tlf: 41 24 31 12

Nord- Norge:
- Helgeland Maskinteknikk AS
Tlf: 91 77 33 12

Vestlandet/ Nordmøre:
- Landbruksteknikk AS
Tlf: 71 29 41 89

Vestlandet:
- Velde Maskin AS
Tlf: 52 76 59 11
- H- Mek AS
Tlf: 90 58 78 88
- Autagro
Tlf: 51 75 26 40

Importør & forhandler Innlandet:

Gudbrandsdal Maskin AS
Tlf 612 30 300 gdmaskin.no

TREKLOSSEN

Kan man bygge
en skole i tre på en tomt
som kan bli utsatt for skredvind? Svaret er ja.

TEKST: MARIUS LIPPESTAD. FOTO: KNUT WERNER LINDEBERG ALSÉN

Kan man bygge
en skole i tre på en tomt
som kan bli utsatt for
skredvind? Svaret er ja.

TEKST OG FOTO: MARIUS LIPPESTAD

I 2023 stod *Sæbø skole og barnehage* klar. «Treklossen» erstattet den gamle skolen som hadde dårlig innelima og betydelige bygningsmessige problemer. Det var prosjektlederen i Ørsta kommune som tok kontakt med tredriver i Møre og Romsdal, Christina Qvam Heggertveit, for å høre om det var mulig å bygge den nye skolen og barnehagen i tre.

– Skolen er bygd på en tomt med betydelig fare for skredvind. Skredvind er den kraftige luftstrømmen som kan oppstå foran eller rundt et snøskred når store mengder snø raser nedover fjellsiden med høy fart. Når snømassene presser luft foran seg, dannes en vindbølge som kan komme i styrke som en tornado.

– Han spurte om det var mulig å bygge et slikt bygg i tre. Som tredriver er en sentral del av jobben kompetanseheving og å gi tilgang til nye nettverk. Da forespørselen kom, inviterte vi noen av de dyktigste forskerne og fagfolkene på området, som viste for beslutningstakerne i Ørsta kommune at det var mulig å bygge et trebygg som tåler den typen vind, forklarer Heggertveit.

Qvam Heggertveit snakker varmt om de gode synergiene som oppstår når forskningsmiljøer og beslutningstakere kobles sammen. Det nye bygget er tilpasset slik at den skal kunne stå i mot vær og vind.

– Det er gjort flere grep. Skolen er hevet 80 cm over bakkenivå for å sikre mot flom fra Bondalselva. Bygningen er utformet som en kompakt trekloss i massivtre, med forsterkede vinduer på den siden som vender mot rasfaren, og den er kraftig forankret til grunnen for å kunne motstå

Sæbø skule og barnehage stod klar i 2023. Prislappen var på 84 millioner kroner.

fonnvind. I verste fall skal konstruksjonen kunne løse fra fundamentet og skli som en samlet enhet langs bakken.

TREDRIVER

Qvam Heggertveit er en av tredrivere i Norge – et samarbeidsprosjekt mellom Innovasjon Norge, fylkeskommunen og Statsforvalteren for å øke bruken av tre i offentlige og private bygg. Hun, sammen

med sine kollegaer, tilbyr beslutnings-takere kursing i bruk av tre. Det handler om alt fra brannsikkerhet til fukt og sirkulære løsninger.

– Vi snakker alltid om hvordan man som offentlig innkjøper kan bruke innkjøpskraften til å etterspørre de beste løsningene. Hvordan man som innkjøper er med på å stimulere innovasjon og næringsutvikling.

– Jeg har drevet med dette siden 2017. Jeg har sett i denne perioden en utvikling i kravene som stilles til klimagassregnskap og dokumentasjon. Jeg synes ikke det er blitt lettere å få folk til å bygge i tre – det har litt å si hvilken kompetanse de som tar beslutninger har. Jeg har også erfart at selv om man bygger i tre én gang, betyr det ikke nødvendigvis at man gjør det igjen.

CODE EGENSKAPER

Hun peker på nødvendigheten av å tenke sirkulært, og at deler eller hele trebygg kan gjenbrukes. Samtidig er det viktig å vise hvilke positive effekter naturlige materialer gir for inneklima.

– Tre har så mange gode egenskaper. I arbeidet med kompetanseheving innen tema bygg, inneklima og folkehelse har jeg trukket inn en lege som også er forsker

Prosjektet ble oppført med trekonstruksjoner, der massivtre og limtre utgjorde hovedmaterialene. Massivtre ble brukt som hovedkomponent i både inner- og yttervegger, samt i tak og dekker, mens limtre ble benyttet i bjelker og søyler.

på Høgskolen i Innlandet. Han er ekspert på avgassing og luftveisproblemer. Alle materialer avgir gass, og når vi men-

nesker oppholder oss 80 prosent av tiden innendørs, har det noe å si hvilke materialer vi omgir oss med. Treets avgasser er en del av treets immunforsvar. Hans forskning viser at det er helsefremmende for oss mennesker, påpeker hun.

Et bedre inneklima var nettopp det ansatte og elever ved den nye skolen var så fornøyde med. Bygg i tre gir noen unike kvaliteter.

– På St. Olavs hospital i Trondheim har de sett på hvordan pasienter reagerer på ulike miljøer. I undersøkelsene fikk to pasientrom trepanel, ett ble utsmykket med kunst, og det siste ble det ikke gjort noe med. De så ikke de helt store forskjellene i begynnelsen, men etter hvert oppdaget de at pasientene som bodde i rom med trepanel ble utskrevet i snitt to døgn tidligere enn de andre. Denne studien blir nå gjentatt i Sverige for å se om de får tilsvarende resultater.

Tredriverprosjektet går mot slutten av prosjektperioden, og det er ennå ikke bestemt om det blir videreført, derfor var det viktig å dokumentere hva som er gjort og hvilke resultater de har fått.

– Vi har fått arkitektkontoret Helen & Hard til å kartlegge tre byggeprosjekter, slik at vi får en oppsummering av hva vi har lært og hvordan vi kan overføre den kunnskapen videre, forklarer tredriver i Møre og Romsdal, Christina Qvam Heggertveit.

Den gamle skolen hadde problemer med sopp og fukt, og kommunelegen var en sentral pådriver for å rive bygget og reise en ny skole.

XXXXXX XXX
XXXXXX XXX XXXXX

Xxxxxxx xxx
xxxxxxxxxx xxxxx
xxx xx.

TEKST OG FOTO: ROAR REE KIRKEVOLD

DEN PERFEKTE MASKINEN FOR SKÅNSOM TYNNING

Vil du oppleve Terri i aksjon?
Ring oss for en visning:
915 78 768

TERRINORGE.NO

MenSe
POWER AT WORK

Terri er stolt norsk importør av MenSE-produkter. Nå kan du få tilgang til det velkjente sortimentet gjennom oss.

TERRI
FOREST MACHINES

NILS PETTER MENER HAN POTENSIELT HAR TAPT 200.000 KRONER

For fem år siden ble skogen hogd for bygging av ny E6. Arbeidet med veien har stanset helt opp, samtidig som skogeier gikk glipp av økt tilvekst og høyere tommerpriser.

TEKST OG FOTO: MARIUS LIPPESTAD

Nils Petter Gundersen så frem til at Nye Veier skulle sette i gang utbyggingen av ny motorvei fra Berkåk til Ulsberg i første omgang, og deretter fra Ulsberg og sørover i Trøndelag. Veitraseen som ble tegnet gikk gjennom hans eiendom. Sammen med Nye Veier fant han en løsning.

– Da de tok kontakt kunne jeg ikke be dem om å legge veien utenom eiendommen min. Vi måtte bli enige om en avtale. I utgangspunktet skulle veien ferdigstilles ved utgangen av 2023. Alt mitt virke ble avvirket i 2020. Det var 6–700 kubikk, hovedsakelig ungskog. Tømmeret ble erstattet med 380 kroner per kubikkmeter, minus 120 kroner i driftskostnader. I 2019 var det en grei nok avtale, forklarer Gundersen.

Men veien er fortsatt ikke bygget. Gundersen tar oss med til et punkt på eiendommen hvor arbeidet er i gang, men det er virkelig langt igjen til ferdigstilling.

– Hadde skogen fått stå og blitt hogd nå med dagens priser, mener jeg at jeg kan dokumentere et potensielt tap på 200 000 kroner. Dette hadde jo ikke vært en sak dersom veien stod klar til tiden som ble satt, sier han.

25 PROSENT TILVEKST

Ved bygging av vei forklarer Gundersen at han har særlig to begreper å forholde seg til: Permanent erverv – altså den delen av eiendommen som er kjøpt og betalt – og midlertidig erverv som gjelder områder som leies under byggingen. Problemet er at det ikke står noe i kontrakten om når veien skal være ferdig.

– Jeg har regnet på tilveksten på hele arealet, både det midlertidige og det permanent ervervede arealet. Tilveksten har vært på om lag 25 prosent, samtidig som tømmerverdien har doblet seg.

Ny E6 mellom Berkåk – Ulsberg er prosjektert som firefelts motorvei med veibredde på 19–22 meter pluss fyllinger/skjæringer.

– Traseen som ble avvirket i 2020 er på en del plasser vesentlig bredere enn dette. Uten å ha målt anslår jeg et sted mellom 100 – 150 meter i gjennomsnitt. Ved avvirkning i 2020 var det heller ikke fra Nye Veier utarbeidet hogstplaner/kart. Skogen ble «slaktet» innenfor det totale planområdet angitt i reguleringsplanen, mener Gundersen.

– Nye Veier kan ikke lastes for at prosjektet er forsinket. Bevilgningene over statsbudsjettet avgjør fremdriften. Men det er i alle fall ikke min feil at det ikke er blitt bygget vei.

– PRINSIPIELT FEIL

Jeg opplevde prosessen den gangen vi kom til enighet, som grei. Jeg kunne selvfølgelig ha ønsket mer, men det var helt okay, sier han.

Nye Veiers prosjekt er nå lagt på is på ubestemt tid. Gundersen mener det er noe prinsipielt galt her.

– Avtalen vi inngikk den gangen inneholdt en forventet vente- og differanseverdi som var satt til 5 år. I fjor var det gått fem år, og veien står fortsatt ikke klar. Jeg har tatt kontakt med Nye Veier som avviser at jeg og de andre skogeierne har lidd tap.

– De har vist til at dersom jeg tok de pengene jeg fikk den gangen og investerte dem på børsen, ville avkastningen vært bedre. Slike argumenter er for meg som skogeier bare tull, sier Gundersen.

VET IKKE NÅR VEIEN STÅR KLAR

Kommunikasjonsdirektør i Nye Veier, Christian Altman, ønsker ikke å kommentere erstatningskravet.

– Partene inngikk en minnelig avtale i 2019, basert på forutsetninger om volum og pris med videre på det tidspunktet.

Skogeier har varslet et tilleggskrav om erstatning som følge av prosjektforsinkelse utover det som var forutsatt. Nye Veier ønsker ikke å kommentere det varslede erstatningskravet ytterligere.

– *Hvorfor blir skogen hogd så lenge før arbeidet med veien starter? Og må dere inn og rydde på nytt når arbeidet med veien kommer i gang igjen?*

– Dette er et prosjekt som ble påbegynt for noen år siden, men ble stanset fordi totalentreprenøren ikke kunne utføre arbeidet innenfor avtalt pris. Om området må ryddes på ny, vet vi ikke i dag.

– Avvirkningen var begrenset til det arealet som var nødvendig, og regulert for prosjektets gjennomføring, sier Altmann om påstanden om at det ikke var utarbeidet hogstplan eller hogstkart.

– *Hvor lenge kan dere holde på midlertidig ervervede arealer og når kan skogeierne forvente å få økt erstatning?*

– Leieperioden for midlertidig ervervede arealer er knyttet til prosjektets fremdrift og forventet tidspunkt for tilbakelevering. Selv om vi tilstreber å holde oss til opprinnelig tidsramme, kan forsinkelser i prosjektgjennomføring medføre at leieperioden må forlenges. Skogeierne vil i slike tilfeller selvsagt bli kompensert for den utvidede leieperioden. Det er i tråd med praksis, slik som i prosjektet E6 Ulsberg – Berkåk.

– Når forventer dere at veien Berkåk–Ulsberg vil stå klar?

– Ettersom det ikke er påbegynt bygging der, vet vi ikke når E6 Ulsberg–Berkåk står ferdig bygget, svarer Christian Altman i Nye Veier. **S**

CF Maskin Follo as.
www.cf.no

Vreten skogsvogner

fra 5,5 t lasteevne med 5 m parallellkran
til 15 t med 8,1 m kran.

Vreten vegskraper

fra 2 m til 2,4 m arbeidsbredde.

vreten

Importør: CF Maskin Follo AS, Vestby
64 86 33 99 / 970 00 267

KVALITET OG SERVICE

NYHET! ALSTOR 850

SKOTARE | SKÖRDARE | KOMBIMASKIN

För oss som älskar skogen
ALSTOR 8x8
www.alstor.se

Anton's Timber AS

www.anton.no
maskin@anton.no | 90886491

Er du fake eller hel ved?

Kunstig intelligens kan ikke lage trær. Bruk ekte intelligens for å ta vare på skogen, som er en ressurs for klima, helse, biologisk mangfold og verdiskaping.

Mer skog, mindre plast!

I 2024 hadde 60 prosent av norske husstander juletre av plast. Hvor lenge må et plasttre være i bruk før det er like miljøvennlig som et ekte juletre? Det er et paradoksalt spørsmål. Et ekte juletre kan kjøpes for prisen av en bukett eller to med snittblomster, tar opp karbon mens det vokser, og kan gå rett tilbake i kretsløpet når julen er over. Plasttrærne kan ikke gjenvinnes, og er bare skadelig for natur og miljø.

Et godt og bærekraftig skogbruk er viktig for framtiden. Hvis vi ønsker det ekte, og å ha varer produsert av annet enn plast, må vi forstå hva verdikjeden skogen bidrar med til landet vårt.

Gå for ekte juletrær – laget til deg av fotosyntesen, ikke på fabrikk i Kina.

Vær hel ved, begynn med juletreet.

TA TESTEN:

- ☐ Kjøper du plastrosen til kjæresten?
- ☐ Liker du best å se skog gjennom influensere på skjerm?
- ☐ Slår du opp juletreet som en paraply, ferdig pyntet?
- ☐ Vil du heller skrolle enn å gå i skogen?
- ☐ Bruker du plastved i peisen?
- ☐ Bruker du duftlys for å få granbar-duft i stua?

Mer enn ett kryss? Ta deg en tur i skogen.

SKOGSELSKAPET